

Rīgas domes Labklājības departamenta

Gadagrāmata

„Sociālā sistēma un veselības aprūpe

Rīgā 2006. gadā”

Rīga, 2007

Autori

REDAKTORE:

Inese Švekle, Rīgas domes Labklājības departamenta direktore

PROJEKTA KOORDINATORI:

Guna Eglīte, Administratīvās nodaļas vadītāja

Sarmīte Putniņa, Sabiedrisko attiecību speciāliste

GADAGRĀMATAS AUTORI:

Anita Gaigala, Sociālās pārvaldes priekšniece

Inese Tone, Sociālās pārvaldes priekšnieces vietniece

Solvita Rudoviča, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas vadītāja

Elvīra Grabovska, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas vadītājas vietniece

Inga Firka, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas galvenā speciāliste

Antuāna Kalviške, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas galvenā speciāliste

Inga Štokmane, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas galvenā speciāliste

Velga Rudzīte, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas galvenā speciāliste

Baiba Zunte, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas galvenā speciāliste

Līva Teivāne, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas galvenā speciāliste

Evīta Usāne, Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļas galvenā speciāliste

Baiba Skuja, Sociālās pārvaldes Sociālās palīdzības administrēšanas nodaļas vadītāja

Liene Lucāne, Sociālās pārvaldes Sociālās palīdzības administrēšanas nodaļas galvenā speciāliste

Inga Lukašinska, Sociālās pārvaldes Sociālās palīdzības administrēšanas nodaļas galvenā speciāliste

Irēna Anaškēviča, Sociālās pārvaldes Tehniskās nodaļas vadītāja

Jānis Krasts, Sociālās pārvaldes Tehniskās nodaļas galvenais speciālists

Mārtiņš Rempe, Veselības aprūpes pārvaldes priekšnieks

Dzintra Jakubaņeca, Veselības aprūpes pārvaldes priekšnieka vietniece

Inga Solovjova, Veselības aprūpes pārvaldes galvenā speciāliste

Velta Puriņa, Preses sekretāre

Daina Nereta, Finanšu pārvaldes priekšniece

Kristaps Supe, Finanšu pārvaldes Investīciju un projektu koordinācijas nodaļas vadītājs

Ilze Vīgante, Finanšu pārvaldes Investīciju un projektu koordinācijas nodaļas galvenā speciāliste

Signe Bērziņa, Finanšu pārvaldes Budžeta plānošanas nodaļas vadītāja

Inese Rama, Rīgas domes Sociālo jautājumu centra vadītāja

Irēna Pomeranceva, Rīgas domes Sociālo jautājumu centra datu bāzes analītiķe

Saturs

Ievads	4
Rīgas sociālās sistēmas vēsture	5
Labklājības departaments	7
Iedzīvotāju sociālā struktūra	9
Sociālajai sistēmai un veselības aprūpei piešķirtie Rīgas pilsētas budžeta līdzekļi	11
Sociālie dienesti Rīgā	13
Sociālie pakalpojumi	15
Sociālo pakalpojumu apmaksas kārtība	15
Sociālie pakalpojumi ģimenēm ar bērniem	16
Sociālais darbs Sociālo dienestu atbalsts nodaļās ģimenēm un bērniem	16
Atbalsta nodaļu organizētie sociālie pakalpojumi un aktivitātes	18
Dienas aprūpes/dienas centri bērniem	19
Sociālie pakalpojumi bērniem ar invaliditāti	21
Mobilā brigāde	21
Bērnu sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija īslaicīgās uzturēšanās institūcijās	23
Bērnu sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija ilgstošās uzturēšanās institūcijās	24
Sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti	28
Transporta pakalpojumu samaksa personām, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās	28
Vides pieejamība	30
Pacēlāju ierīkošana dzīvojamās mājās	31
Pabalsts mājokļa pielāgošanai	31
Servisa dzīvokļa pakalpojums	31
Sociālā aprūpe dzīvesvietā	32
Aprūpe mājās	32
Drošības poga	33
Pavadoņa-asistenta pakalpojums	35
Dienas aprūpes centri pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti	36
Ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas (pansionāti)	37
Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem	39
Dienas aprūpes centri	39
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – galdniecības prasmju un iemaņu attīstīšana	39
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – „Atbalstītā darba aģentūra”	40
Īslaicīgās uzturēšanās mītnes pakalpojumi	40
Grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumi	40
Projekts „Starpprofesionālā izvērtēšanas komisija”	41
Psihosociālā atbalsta pakalpojums jauniešiem ar garīgās attīstības traucējumiem patstāvīgas dzīves sākumā	41
Patversmes pakalpojumi	42
Zupas virtuves	47
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas	49
Nodarbinātības veicināšana	50
Sociālais darbs ārstniecības iestādēs	52
Supervīzijas sociālo institūciju darbiniekiem	55
Materiālā palīdzība	58
Sociālās dzīvojamās mājas	61
Veselības aprūpe	62
Veselības aprūpes pieejamība	62
Veselības veicināšana un citi projekti	63
Sociālās gultas	64
Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības stacija	65
Informācijas sniegšana iedzīvotājiem	67
Nozīmīgākie realizētie projekti	68

Ievads

Mēs spējam palīdzēt cilvēkiem

Aicinu atvērt jauno gadagrāmatu. Kārtējo. Jau astoto. Pārskatu padarīto, sākot un vēl iecerēto, pārdomāju - ko vajadzēja savādāk, ko varēja labāk, kādas bijušas ķibeles, darbu aizķeršanās... taču galveno secinājumu, manuprāt, tas nav ietekmējis – mēs spējam palīdzēt cilvēkiem. Tas ir svarīgākais. Šajos vārdos iekļaujas mūsu kolektīva darbs un sūtība. Aicinu Jūs ikvienu ielūkoties mūsu darbības diapazonā, pārskatīt un salīdzināt, vērtēt, gūt idejas un radošas atziņas turpmākajam darba cēlienam.

Īpaši to vēlos akcentēt šobrīd, kad varam atzīmēt 15. gadskārtu, kopš Rīgā likts pamats sociālās sistēmas izveidošanai. Sociālā dienesta vēsture Rīgā sāka rakstīt pirms 15 gadiem. Galvenais toreiz un tagad – palīdzēt cilvēkam – ir pamatnoteikums, kas nav mainījies. Taču ir mainījušies darba instrumenti un klāt nākuši jauni darba virzieni. Toreiz nebija tādu terminu un jēdzienu kā, piemēram: informācijas tehnoloģijas sociālajā dienestā, mobilās brigādes, jauni sociālie pakalpojumi, nodarbinātības problēmas, Eiropas Savienības fondu līdzekļu piesaiste sociālo jautājumu risināšanā utt. Tas ir šā gadu tūkstoša ritms, iespējas un nepieciešamība. Ceļā līdz šodienai, visu 15 gadu garumā, sociālā sistēma ir gājusi līdzī laimam, attīstījusies, iepazinusies ar citu Eiropas valstu labo pieredzi sociālajā darbā, pieņēmusi būtiskus lēmumus rīdzinieku labā. Līdzī tam ir audzis, attīstījies, kļuvis izglītotāks, zinošāks mūsu sociālās sistēmas pamatu pamats – sociālais darbinieks. To apliecinās ikviens, kas pirms 15 gadiem bijis vēsturiskā notikuma līdzgaitnieks. Pateicoties mūsu zelta fondam – ilggadīgajiem darbiniekiem, kā arī jaunajiem entuziastiem sociālajā jomā, veidojas tas, ko mēs savā darbībā vēlamies – lai Rīgā ilgtermiņā būtu darbotiespējīga sociālās politikas stratēģija.

Pateicos katram departamenta darbiniekam, kuru pūliņi virzīti mūsu sabiedrības neaizsargātāko iedzīvotāju dzīves kvalitātes labā. Paldies visiem, kuri devuši savu ieguldījumu Rīgas sociālās sistēmas attīstībā, aktīvi darbojušies sociālās politikas veidošanā un tiem, kuri ikdienā snieguši palīdzīgu roku rīdziniekiem dažādu sociālo problēmu risināšanā.

Lai spēks, veselība, optimisms un možs gars turpināt iesākt!

Inese Švekle,
Rīgas domes
Labklājības departamenta
direktore

Rīgas sociālās sistēmas vēsture

Labklājības departamenta
Sociālās pārvalde priekšniece
Anita Gaigala

Rīgas sociālā sistēma sāka veidoties 1992.gadā, kad LR Augstākā Padome 14.04.1992. pieņēma lēmumu "Par neatliekamiem uzdevumiem iedzīvotāju sociālajā aizsardzībā", uzdodot pašvaldībām izveidot pašvaldību sociālās palīdzības dienestus.

Tajā laikā Rīgā bija 6 Tautas deputātu padomes un Rīgas valde, kuras attiecīgi veidoja 7 savstarpēji nesaistītas sociālās palīdzības sistēmas. Katras priekšpilsētas/rajona Tautas deputātu padome bija izveidojusi Sociālās palīdzības dienestu ar savu kārtību un uzdevumiem, bet Rīgas valdes sociālās apkalpošanas centrs pārraudzīja pansionātus un organizēja aprūpi mājās. Katram Sociālās palīdzības dienestam bija savs, neatkarīgs budžets. Sākotnēji Sociālo palīdzības dienestu inspektori dalīja Rīgas trūcīgajiem iedzīvotājiem humāno palīdzību, tai skaitā Eiropas Kopienas humāno palīdzību (1992. un 1993. gadā). Tobrīd nevienam sociālajā sistēmā nodarbinātajam nebija priekšstata par sociālo darbu kā profesiju un tā mērķiem.

1994.gada janvārī notika pirmā Rīgas sociālo darbinieku konference.

1994.gada decembrī Rīgas dome pieņēma lēmumu "Par vienotu Rīgas sociālās palīdzības sistēmu". Saskaņā ar to tika izveidots Rīgas Sociālās palīdzības koordinācijas centrs, kura galvenie uzdevumi bija izveidot un pārraudzīt visu Rīgas sociālās palīdzības sistēmu un sastādīt vienotu Rīgas sociālās palīdzības budžeta sadaļu Rīgas domes budžetā. Pirmo reizi 1995.gadā Rīgas pamatbudžeta sadaļā sociālajai nodrošināšanai tika iedalīti Ls 5274145, no kuriem Ls 3000000 – pabalstiem maznodrošinātajiem.

1995.gadā tika veidoti Sociālās palīdzības dienesti. Turpmākajos gados Rīgas priekšpilsētu /rajonu sociālie dienesti tika strukturēti un pilnveidoti, tiecoties pēc vienota modeļa, kurš vislabāk atbilstu iedzīvotāju vajadzībām.

Pirmā bērnu dienas centra atklāšana
Latgales priekšpilsētas Sociālās palīdzības dienestā
1994.gadā

palīdzības, ka nepieciešami mikrorajonu centri tuvāk klientu dzīvesvietām. Rīgas sociālajā sistēmā uzsāka strādāt dažādu profesiju darbinieki, kuri sāka veidot kopīgo pilsētas sociālo sistēmu.

Sociālā darba pirmsākumi Rīgas
Kurzemes rajonā 1993.gadā

Sociālās palīdzības dienestu vadītāji
(pirmajā rindā no labās – A.Gaigala,
M.Pavasare
Otrajā rindā no labās – I.Robežniece,
A.Ozoliņš, S.Lipska)

Darbinieku nezināšana palīdzēja uzdrošināties un sākt smagu darbu, lai palīdzētu līdzcilvēkiem, kuri nespēja piemēroties valsts sociāli ekonomiskajiem apstākļiem. Tobrīd nepieciešamo morālo atbalstu sniedza LR Labklājības ministrijas Sociālās palīdzības departaments, izveidojās kontakti, pieredzes apmaiņa ar citiem sociālās palīdzības dienestiem.

1999. gadā, reorganizējot Rīgas Sociālās palīdzības koordinācijas centru, tika izveidots Rīgas domes Labklājības departaments ar divām pārvaldēm: Sociālās palīdzības pārvaldi un Veselības aprūpes pārvaldi. Tika uzlabota iedzīvotāju informētība par sociālo palīdzību Rīgā un iespējām to saņemt, tika veidoti bukleti un nodrošināta bezmaksas informatīvā tālruņa 8005055 darbība. 2003.gadā Labklājības departaments uzsāka ieviest Rīgas sociālajā sistēmā vienotu Sociālās palīdzības administrēšanas sistēmu – SOPA.

Sociālās palīdzības dienestu sadarbība ar Labklājības ministriju (Labklājības ministrs J.Ritenis; 1994.gadā)

2003.gadā stājās spēkā LR likums "Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums", kas ieviesa izmaiņas sociālajā sistēmā. Rīgas Sociālās palīdzības dienesti tika pārdēvēti par Sociālajiem dienestiem. Likums definēja sociālo darbu kā sociālo pakalpojumu līdzās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumiem, nošķirot no sociālās jeb materiālās palīdzības.

Arvien vairāk Rīgā un Latvijā palielinājās izpratne par sociālo darbu un tika kļiedēts maldīgais uzskats, ka tā ir humānās palīdzības dalīšana.

Turpmākās Rīgas sociālās sistēmas attīstības prioritātes bija sociālā darba attīstība un sociālo pakalpojumu klāsta paplašināšana.

15 gadu laikā panāktas ļoti lielas pārmaiņas Rīgas sociālajā sistēmā, pārejot no katrā Rīgas priekšpilsētā/rajonā atšķirīgas sociālās palīdzības sistēmas uz vienotu sociālā dienesta modeli, kurā ikviens Rīgas iedzīvotājs var saņemt sociālā darbinieka konsultācijas un informāciju, nepieciešamības gadījumā – arī sociālos pakalpojumus un sociālo palīdzību.

Rīgas pašvaldības sociālā sistēma ir pieejama un noderīga ikvienam Rīgas iedzīvotājam neatkarīgi no ienākumiem un sniedz atbalstu, saskaroties ar krīzes situācijām dzīvē.

Gluži tāpat kā Rīga, arī Rīgas sociālā sistēma nekad nav pabeigta.

V.Ngobads iepazīstina Sociālās palīdzības koordinācijas centra darbiniekus ar ideju par Labklājības departamenta izveidi 1998. gada 22.decembrī

Labāko sociālo darbinieku apbalvošana 2002.gadā

Labklājības departaments

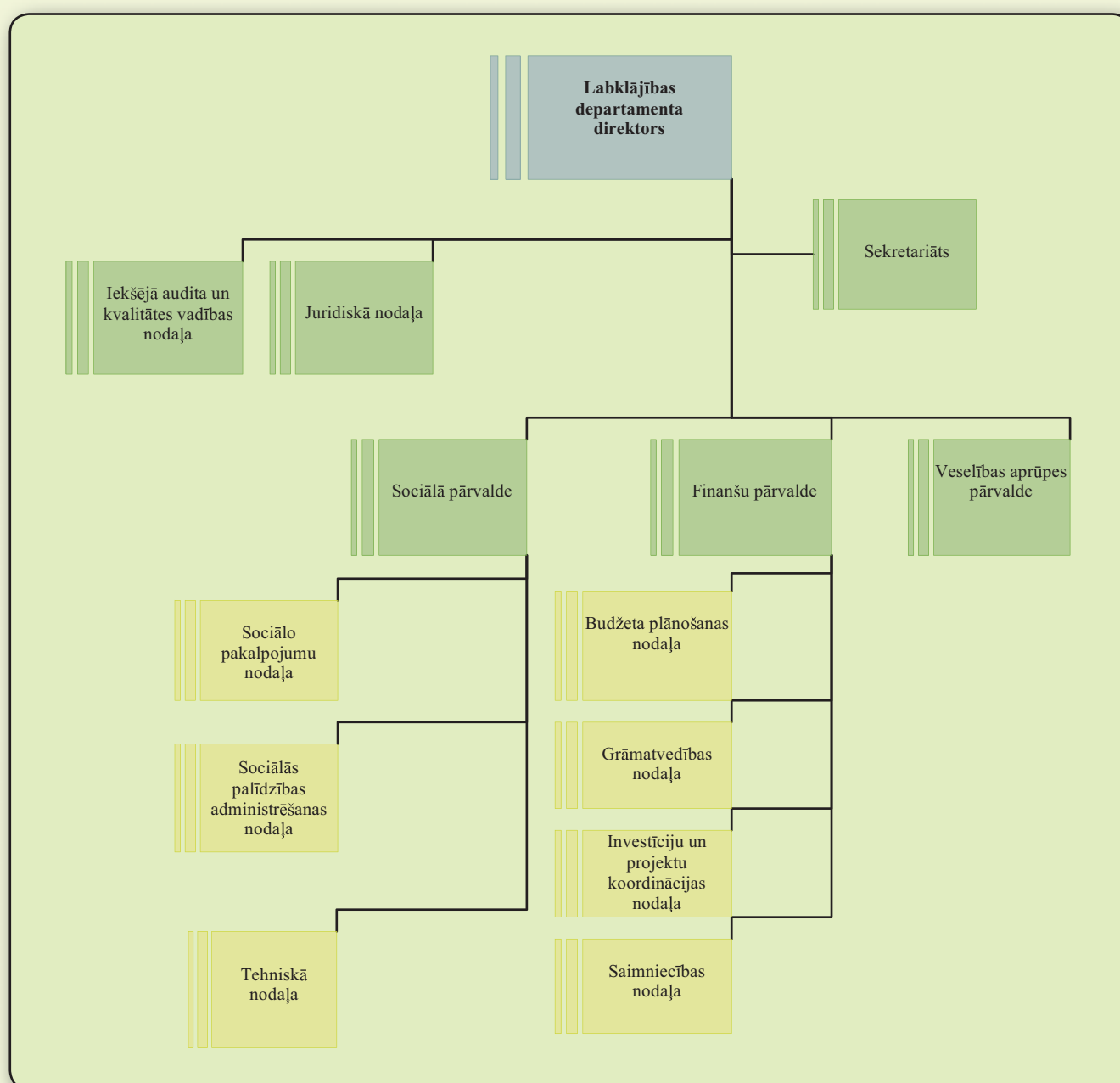
Rīgas domes Labklājības departaments ir Rīgas pilsētas pašvaldības vadošā iestāde Rīgas pilsētas pašvaldībai noteiktās kompetences ietvaros sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības nodrošināšanas un veselības aprūpes pieejamības un veicināšanas nozarēs.

Departaments ir tieši pakļauts Rīgas domes priekšsēdētājam. Departamenta darbību kontrolē Rīgas domes Sociālo jautājumu komiteja¹.

2006. gada sākumā departamenta direktores darbu uzsāka I. Švekle.

Lai sakārtotu departamenta darbību, tā uzdevumus un funkcijas atbilstoši valsts likumdošanā izdarītajām izmaiņām, 2006.gada 11. aprīlī Rīgas dome pieņēma „Rīgas domes Labklājības departamenta nolikumu”. Tika mainīta departamenta struktūra, izveidota Juridiskā nodaļa, Sekretariāts un Finanšu pārvalde, kā arī optimizēta Sociālās pārvaldes darbība, apvienojot Sociālo pakalpojumu nodaļu pilngadīgām personām un Sociālo pakalpojumu nodaļu ģimenēm un bērniem Sociālo pakalpojumu nodaļā. Tas atviegloja darbu un atbildības sfēru savstarpējo sadali.

Rīgas domes Labklājības departamenta struktūra 01.01.2007.

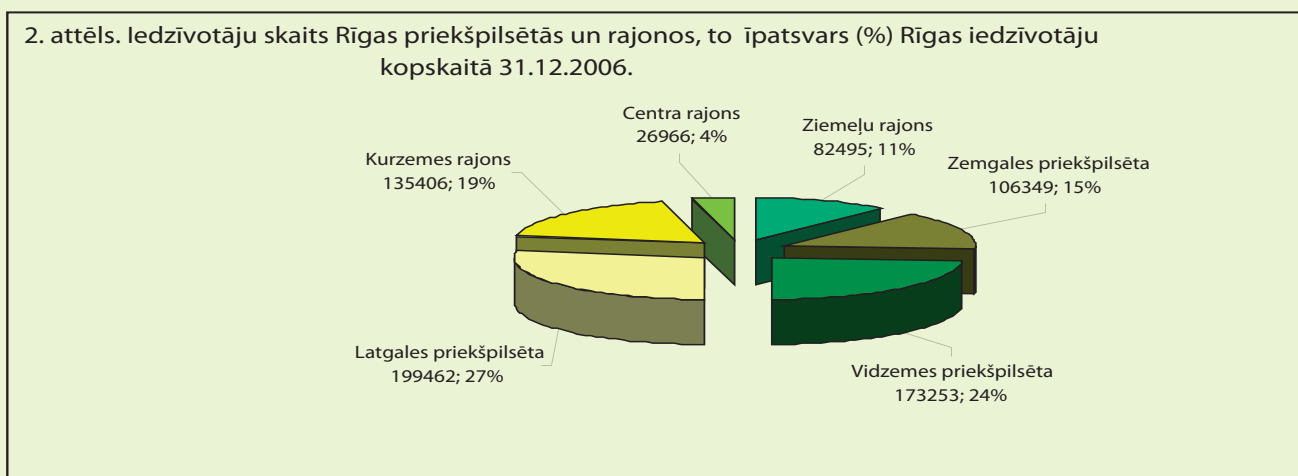
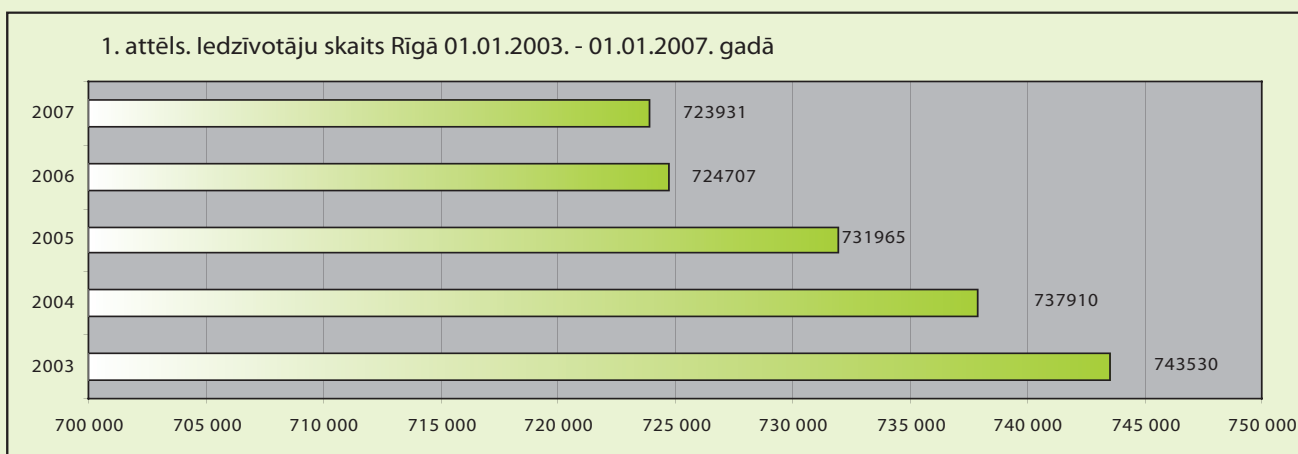
¹ Rīgas domes 11.04.2006. nolikums Nr. 43 „Rīgas domes Labklājības departamenta nolikums”

Labklājības departamenta darbinieki

No kreisās sēž: Guna Eglīte, Inga Lukašinska, Lillija Mucelāne, Mārtiņš Rempe, Inese Švekle, Anita Gaigala, Daina Nereta, Raimonds Smagars
1.rindā no kreisās: Ieva Jakobsons, Līva Teivāne, Velga Rudzīte, Māriete Veseta, Inta Šplīta, Inga Briede, Valda Apšeniece, Vija Kursiņa, Ilona Bērziņa, Guntā Baļčūna, Iveta Pavloviča, Zigrīda Grīnhofa, Ilze Vīgante
2.rindā no kreisās: Jānis Vītols, Liene Lucāne, Vitauts Jurēvičs, Inga Solovjova, Liliāna Silava, Juris Eidemanis, Solvita Smilga, Baiba Zunte, Edgars Kainaizis, Baiba Skuja, Signe Bērziņa, Orlando Rozens, Uģis Ligers, Jānis Krasts, Kristaps Supe, Anita Zīda, Ilona Mileika, Anita Ločmele, Dace Bautre, Ilga Krūmiņa

Iedzīvotāju sociālā struktūra

1. tabula. Valsts sociālo pabalstu un pensiju saņēmēji, to % īpatsvars Rīgas iedzīvotāju kopskaitā 01.01.2007².

Sociālā grupa	Skaits	Īpatsvars iedzīvotāju kopskaitā (%)
Pensiju saņēmēji	184 340	25.46
Tai skaitā:		
Vecuma pensijas saņēmēji	155 216	21.44
Apgādnieka zaudējuma pensijas saņēmēji	5 809	0.80
Izdienas pensijas saņēmēji	2 372	0.33
Pensiju pēc speciālajiem lēmumiem saņēmēji, t.sk. ČAES avārijas seku likvidatoru pensijas saņēmēji	576	0.08
Personas ar invaliditāti	30 766	4.25
Tai skaitā:		
Personas ar 1.grupas invaliditāti	2 627	0.36
Personas ar 2.grupas invaliditāti	17 400	2.40
Personas ar 3.grupas invaliditāti	8 910	1.23
Bērni ³ ar invaliditāti	1 829	0.25

² Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūras dati

³ Personas vecumā līdz 18 gadiem

2. tabula. Rīgas pašvaldības sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņēmēji

Sociālais pakalpojums vai sociālās palīdzības veids	Saņēmēju skaits
Sociālie pakalpojumi ģimenēm un bērniem	
Atbalsts ģimenēm un bērniem	7 433 (2 295 ģimenes)
Dienas aprūpes centri bērniem	677
Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar invaliditāti	332
Krīzes centri bērniem un ģimenēm	213 bērni un 38 ģimenes ar bērniem
Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas bāreņiem un bez vecāku gādības palikušiem bērniem	696
Mobilās brigādes apsekojumi ģimeņu dzīves vietās	298 ģimenes
Sociālie pakalpojumi pilngadīgām personām	
Patversme / naktspatversme	2 272
Zupas virtuves ēdināšanas pakalpojums	37 067 (porcijas)
Sociālā rehabilitācija personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas (jauniešiem)	14
Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas (pansionāti)	1 187 (vietas)
Aprūpe mājās	3 656
„Drošības poga”	191
Speciālā autotransporta pakalpojumi personām ar pārvietošanās grūtībām	2 520
Dienas aprūpes centri	667
Dienas aprūpes centri personām ar garīga rakstura traucējumiem	244
Atbalstītā darba aģentūra (personām ar garīgās attīstības traucējumiem)	59
Īslaicīgās uzturēšanās mītnes „Dzīves skola” (personām ar garīgās attīstības traucējumiem)	73
„Sociālās gultas”	3 221
Sociālie dzīvokļi t.sk. sociālajās mājās	1 620
Sociālā palīdzība	
Pabalsts garantētā minimālā ienākuma nodrošināšanai	14 903
Dzīvokļa pabalsts	38 010
Veselības aprūpes pabalsts	30 978
Pabalsts ārkārtas gadījumā: apbedīšanai	717
Pabalsts ārkārtas gadījumā: stihiskas nelaimes gadījumā	114
Pabalsts citos ārkārtas gadījumos	5 924
Ziemassvētku pabalsts	38 796
Pabalsts audžuģimenei	70 ģimenes
Pabalsts aizbildņiem	171
Pabalsts pilngadību sasniegušiem bāreņiem	383
Pabalsts garā slimo nespējīgo personu aizgādņiem	588
Pabalsts jaundzimušo aprūpei	7 720
Pabalsts politiski represētām personām	4 485

Sociālajai sistēmai un veselības aprūpei piešķirtie Rīgas pilsētas budžeta līdzekļi

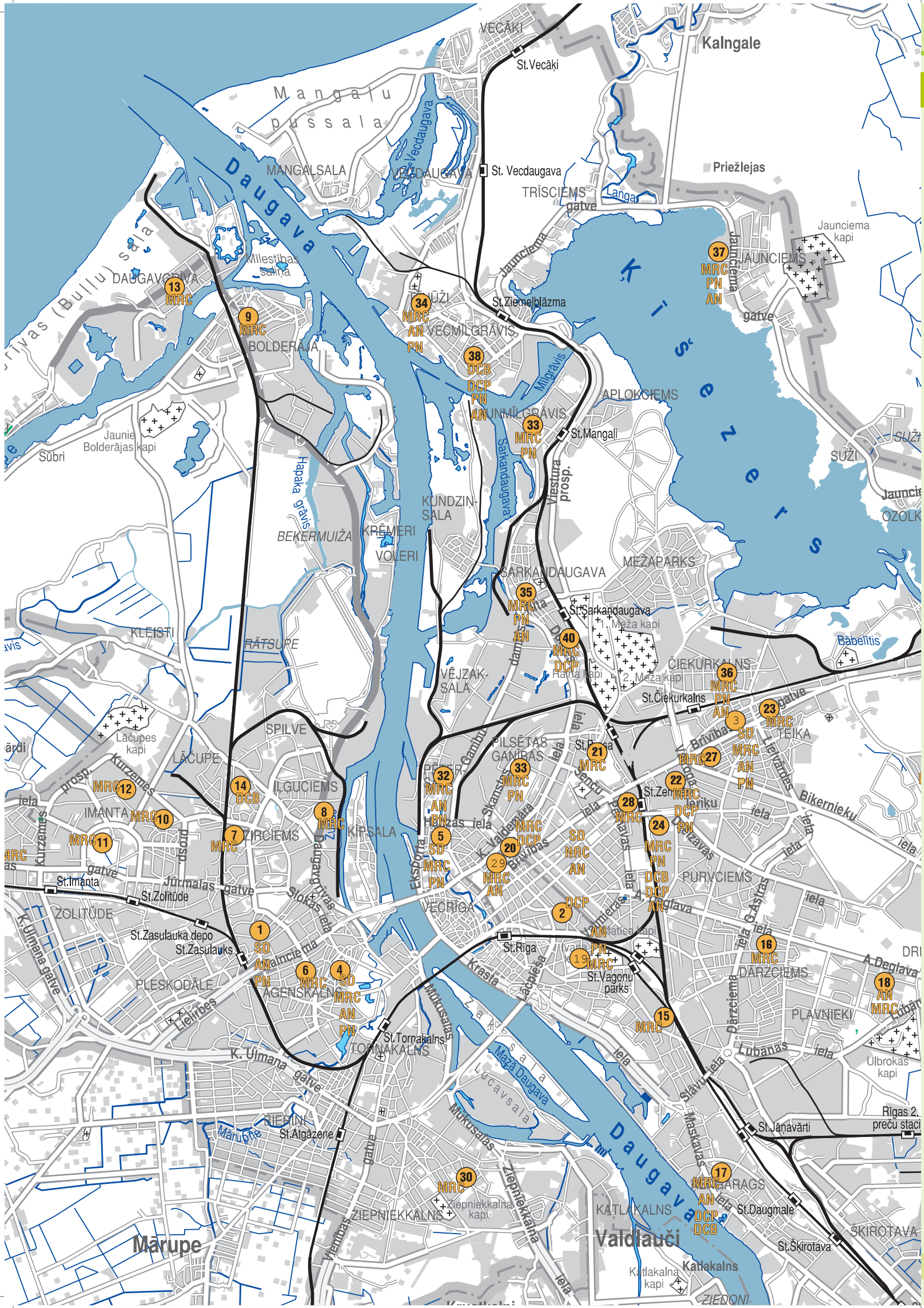
3.tabula. Sociālajai sistēmai un veselības aprūpei piešķirtie līdzekļi no Rīgas pilsētas budžeta līdzekļiem

Rādītāji	2004.g.	2005.g.	2006.g.	2007.g. (plāns)
Rīgas pilsētas pamatbudžets (t.sk. investīcijām piešķirtie līdzekļi), milj.Ls	224,68	280,17	349,83	398,35
Sociālajai sistēmai un veselības aprūpei piešķirtie līdzekļi (t.sk. investīcijām) Rīgas pilsētas pamatbudžetā, milj. Ls	19,49	21,26	33,64*	34,16*
Sociālajai sistēmai piešķirto līdzekļu īpatsvars Rīgas pilsētas pamatbudžetā, %	8,67	7,6	9,6	8,6
Sociālajai sistēmai un veselības aprūpei piešķirtā finansējuma salīdzinājums ar iepriekšējo gadu, %	30,8	9,1	58,2	1,5
Sociālās palīdzības pasākumiem un veselības aprūpei izlietotie līdzekļi, vidēji vienam Rīgas iedzīvotājam, Ls	26,6	29,03	46,42	47,14

* Finansējuma pieaugums saistīts ar Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijas (RĀMPS) darbības nodrošināšanai paredzēto līdzekļu piesaisti.

4. tabula. Sociālajai sistēmai un veselības aprūpei piešķirto līdzekļu struktūra, milj.Ls.

	2004.g.	2005.g.	2006.g.	2007.g.
Pašvaldības sociālajiem pabalstiem	9,29	10,09	11,59	11,52
Sociālajiem pakalpojumiem institūcijās	4,17	5,21	6,35	7,30
Alternatīvajiem sociālajiem pakalpojumiem	0,81	0,92	1,57	1,85
Administratīvie un citi izdevumi	2,10	2,45	3,15	3,50
RĀMPS darbības nodrošināšanai	-	0,43	7,39	7,86
Veselības veicināšanas pasākumiem	0,39	0,55	0,59	0,44
Investīcijas sociālās sistēmas iestādēm	0,96	0,60	1,88	1,12
Investīcijas veselības aprūpes iestādēm	1,77	1,01	1,12	0,57

Kalngale

Mangalu pussala

MANGALSALA

Daugava

13 MRC

9 MRC

34 MRC AN PN

38 DGB DCP AN

33 MRC PN

37 MRC PN AN

35 MRC PN AN

40 MRC DCP

36 MRC PN AN

3 MRC

23 MRC

14 DGB

8 MRC

32 MRC AN PN

33 MRC PN

20 MRC DCP

29 MRC AN

28 MRC

22 MRC DCP PN

24 MRC PN

16 MRC

18 AN MRC

1 SD AN PN

6 MRC

4 SD MRC AN PN

2 MRC AN

19 MRC AN

15 MRC

17 MRC AN DCP DGB

30 MRC

Mārupe

Vaidlauči

Katlakalns

Sociālie dienesti Rīgā

Sociālie dienesti sniedz iedzīvotājiem sociālo palīdzību un nodrošina sociālos pakalpojumus. Iedzīvotāji sociālos pakalpojumus var saņemt Rīgas pašvaldības iestādēs un iestādēs, ar kurām sociālie dienesti vai Labklājības departaments ir noslēdzis līgumu par šo pakalpojumu sniegšanu un apmaksu no Rīgas pašvaldības budžeta. Rīgas pašvaldība kontrolē arī šo līgumorganizāciju sniegto pakalpojumu kvalitāti un efektivitāti.

Lai saņemtu sociālo pakalpojumu vai sociālo palīdzību, persona vai viņas pilnvarots pārstāvis vēršas Sociālajā dienestā pie sava mikrorajona sociālā darba speciālista.

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālie dienesti (SD)

Kurzemes rajons	1 Baldones iela 2
Latgales priekšpilsēta	2 Avotu iela 31
Vidzemes priekšpilsēta (Centra rajons)	3 Vidrižu iela 3
Zemgales priekšpilsēta	4 E. Smiļģa iela 46
Ziemeļu rajons	5 Rūpniecības iela 21

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālo dienestu mikrorajonu centri (MRC)

Kurzemes rajons	6 Melnsila iela 25
	7 M. Stacijas iela 8
	8 Daugavgrīvas iela 74/76
	9 Gobas iela 6a
	10 Kurzemes prospekts 52
	11 Anniņmuižas bulvāris 29
	12 Kurzemes prospekts 66
	13 Parādes iela 20
	14 Vaidelotes iela 13
Latgales priekšpilsēta	2 Avotu iela 31
	15 Rēznas iela 10/2
	16 A. Deglava iela 106
	17 Aglonas iela 35/1
	18 Salnas iela 2
	19 Daugavpils iela 8
Vidzemes priekšpilsēta (Centra rajons)	20 Stabu iela 15
	21 Miera iela 74
	22 Ūnijas iela 49
	23 Brīvības gatve 266
	24 Ieriķu iela 2b
	3 Vidrižu iela 3
	25 Dzirnas iela 26
	26 Brīvības gatve 409/2
	27 Brīvības gatve 234
	28 Pērnavas iela 1
	29 Baznīcas iela 19/23
Zemgales priekšpilsēta	4 E. Smiļģa iela 46
	30 Ziepju iela 11
	31 Malienas iela 3
Ziemeļu rajons	5 Rūpniecības iela 21
	32 Pētersalas iela 2
	33 Lēdurgas iela 12
	34 Baltās Baznīcas iela 52
	35 Aptiekas iela 8
	36 Čiekurkalna 6. šķērslinija 14
	37 Gaileņu iela 5
	38 Emmas iela 3
	39 P. Lejiņa iela 5
	40 Patversmes iela 30/2

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālo dienestu Atbalsta nodaļas ģimenēm ar bērniem (AN)

Kurzemes rajons	1 Baldones iela 2
Latgales priekšpilsēta	2 Avotu iela 31
	15 Daugavpils iela 8
	17 Aglonas iela 35/1
	18 Salnas iela 2
Vidzemes priekšpilsēta (Centra rajons)	3 Vidrižu iela 3
	20 Baznīcas iela 19/23
	24 Ieriķu iela 2b
Zemgales priekšpilsēta	4 E. Smiļģa iela 46
Ziemeļu rajons	5 Rūpniecības iela 21
	32 Pētersalas iela 2
	34 Baltās Baznīcas iela 52
	35 Aptiekas iela 8
	36 Čiekurkalna 6. šķērslinija 14
	37 Gaileņu iela 5

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālo dienestu Dienas centri bērniem (DCB)

Vidzemes priekšpilsēta	24 Ieriķu iela 2b
Kurzemes rajons	41 Vaidelotes iela 13
Latgales priekšpilsēta	17 Aglonas iela 35/1
Ziemeļu rajons	58 Emmas iela 3

Atbalsta centrs ģimenēm (AC)

Vidzemes priekšpilsēta	24 Ieriķu iela 2b
------------------------	-------------------

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālo dienestu Pakalpojumu nodaļas (PN)

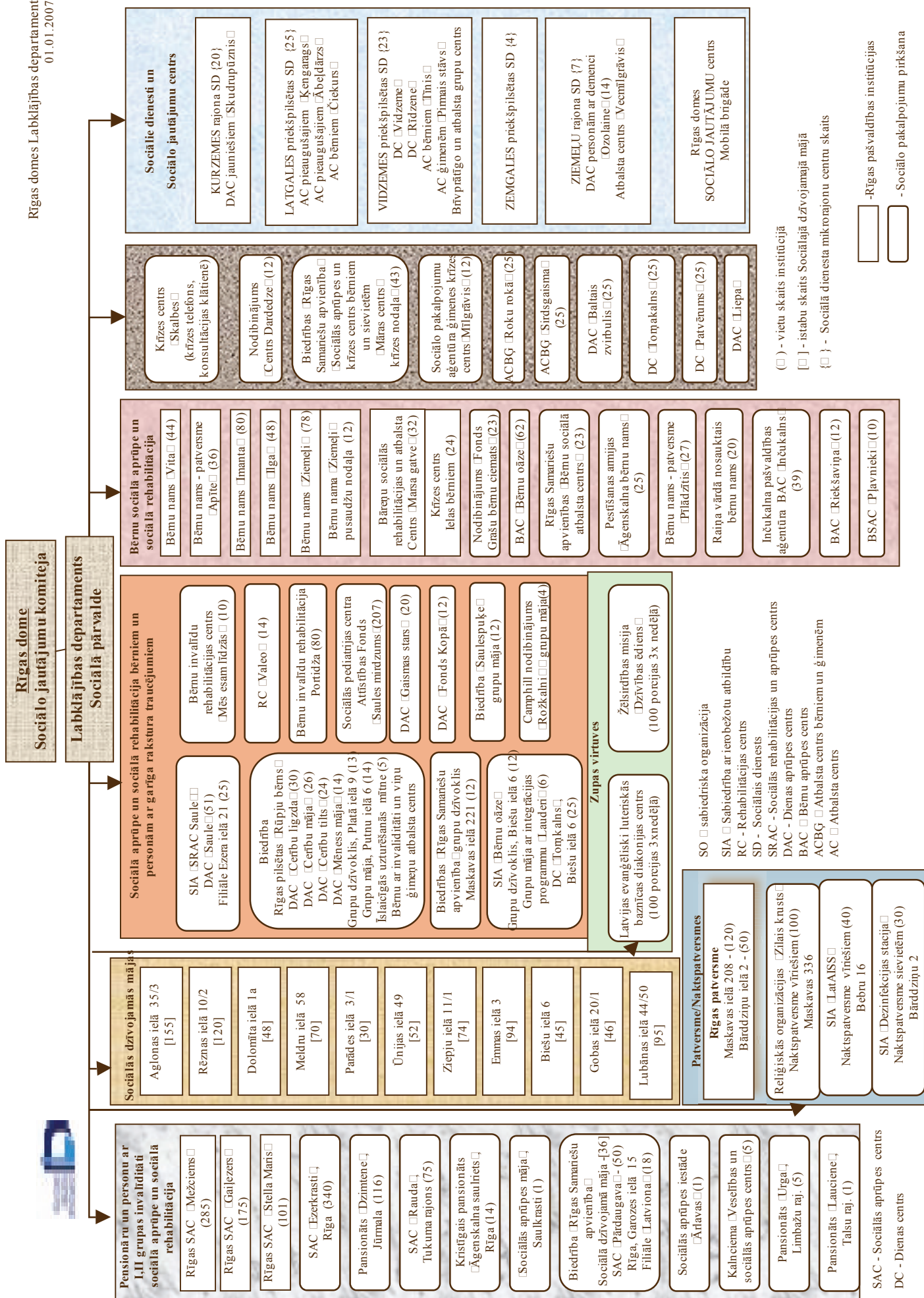
Kurzemes rajons	1 Baldones iela 2
Latgales priekšpilsēta	15 Daugavpils iela 8
Vidzemes priekšpilsēta (Centra rajons)	3 Vidrižu iela 3
	24 Ieriķu iela 2b
	22 Ūnijas iela 49
Zemgales priekšpilsēta	4 E. Smiļģa iela 46
Ziemeļu rajons	5 Rūpniecības iela 21
	32 Pētersalas iela 2
	33 Lēdurgas iela 12
	34 Baltās Baznīcas iela 52
	35 Aptiekas iela 8
	36 Čiekurkalna 6. šķērslinija 14
	37 Gaileņu iela 5
	38 Emmas iela 3

Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālo dienestu Dienas centri pieaugušām personām (DCP)

Latgales priekšpilsēta	2 Avotu iela 31
	17 Aglonas iela 35/1
Vidzemes priekšpilsēta (Centra rajons)	24 Ieriķu iela 2b
	42 Stabu iela 15
	22 Ūnijas iela 49
Ziemeļu rajons	58 Emmas iela 3
	40 Patversmes iela 30/2

Rīgas pašvaldības sociālās sistēmas shēma

Rīgas domes Labklājības departaments
01.01.2007.

Sociālie pakalpojumi

Sociālo pakalpojumu apmaksas kārtība

Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus (turpmāk tekstā – pakalpojumi) Rīgas priekšpilsētu (rajonu) Sociālie dienesti (turpmāk tekstā – Sociālie dienesti) sniedz saskaņā ar Ministru kabineta 21.11.2006. noteikumiem Nr.946 „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanas kārtība”, izvērtējot personu vajadzības un pieņemot lēmumu par personas vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu, un nodrošinot vai organizējot pakalpojuma saņemšanu.

Kārtību, kādā pakalpojuma, piemēram, uzturēšanās patversmē/nakts patversmē (ja uzturēšanās tajā ir ilgāka par 2 mēnešiem) u.c. izmaksas, tiek segtas no pašvaldības budžeta, ja klients vai viņa apgādnieks nespēj samaksāt par pakalpojumu, nosaka 27.05.2003. Ministru kabineta noteikumi Nr.275 „Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtība un kārtība, kādā pakalpojumu izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta”, izņemot šādus pakalpojumus:

- ja persona saņem sociālās rehabilitācijas pakalpojumu, piemēram, pakalpojumu personām ar atkarības problēmām, pakalpojuma apmaksā rehabilitācijas plāna ietvaros – dokumentu atjaunošana, kursi, bērnu nometnes u.c., pēc pakalpojuma samaksas personas (ģimenes) rīcībā esošie līdzekļi nedrīkst būt mazāki par 75% no Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātā (vidēji par iepriekšējo gadu) viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtības vidēji mēnesī (latos) vienam ģimenes loceklim,
- ja persona saņem sociālās aprūpes dzīvesvietā pakalpojumu, piemēram, aprūpes mājās, „drošības pogas”, pavadoņa – asistenta pakalpojumu, siltās pusdienas u.c., pēc pakalpojuma samaksas personas (ģimenes) rīcībā esošie līdzekļi nedrīkst būt mazāki par Centrālās statistikas pārvaldes aprēķināto (vidēji par iepriekšējo gadu) viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtību vidēji mēnesī (latos)⁴ vienam ģimenes loceklim.

Saņemot šos pakalpojumus (ieskaitot patversmes, nakts patversmes pakalpojumus), netiek izvērtēti personas atsevišķi dzīvojošā apgādnieka ienākumi un materiālais stāvoklis.

Pilngadīga persona par uzturēšanos ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā maksā saskaņā ar Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma normām, t.i., līdzekļi, kas paliek klienta rīcībā pēc pakalpojuma samaksas, nedrīkst būt mazāki par 15 % no šīs personas pensijas. Ja klients nespēj segt maksu par pakalpojumu, tad par to maksā viņa apgādnieki saskaņā ar 27.05.2003. Ministru kabineta noteikumiem Nr.275 „Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumu samaksas kārtība un kārtība, kādā pakalpojumu izmaksas tiek segtas no pašvaldības budžeta” (Pamatojoties uz Labklājības departamenta 20.09.2005. rīkojumu Nr.DL-05-94-rs, no līdzdalības maksājuma atbrīvoti personu mazbērni un mazmazbērni).

Neizvērtējot personas (ģimenes) ienākumus un materiālo stāvokli, no Rīgas pilsētas budžeta līdzekļiem tiek segtas šādu pakalpojumu izmaksas:

- īslaicīgas uzturēšanās pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem,
- īslaicīgas uzturēšanās pakalpojumi līdz 30 dienām gadā bērniem ar funkcionāliem traucējumiem,
- īslaicīgas uzturēšanās pakalpojumi līdz 6 mēnešiem grūtniecēm un māmiņām ar zīdaiņiem,
- īslaicīgas uzturēšanās pakalpojumi krīzes centrā līdz 6 mēnešiem bērniem un ģimenēm,
- patversmes un nakts patversmes pakalpojumi līdz 2 mēnešiem,
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi līdz 3 mēnešiem personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas (saskaņā ar personas individuālo sociālās rehabilitācijas plānu), ja persona brīvības atņemšanas iestādē atradusies vismaz 6 mēnešus un ja persona.

Rīgas priekšpilsētas (rajona) Sociālajā dienestā vērsusies ne vēlāk kā 2 mēnešu laikā pēc atbrīvošanas no brīvības atņemšanas iestādes,

- dienas aprūpes centra pakalpojumi bērniem, personām ar funkcionāliem traucējumiem, pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti,
- sociālās rehabilitācijas pakalpojumi bērniem ar sociālās uzvedības novirzēm.

Transporta pakalpojumi personām, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās un kuras nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu, tiek piešķirti saskaņā ar Rīgas domes 17.02.2004. noteikumiem Nr. 49 "Noteikumi par transporta pakalpojumu samaksas kārtību Rīgas pašvaldībā personām, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās un kuras nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu".

Sociālie pakalpojumi ģimenēm ar bērniem

Sociālais darbs – profesionāla darbība, lai palīdzētu personām, ģimenēm, personu grupām un sabiedrībai kopumā veicināt vai atjaunot savu spēju sociāli funkcionēt, kā arī radīt šai funkcionēšanai labvēlīgus apstākļus.

Sociālie pakalpojumi – sociālo darbinieku un citu speciālistu darbības, lai palīdzētu klientam kļūt patstāvīgākam, novērst atkarību, stiprināt ģimenes attiecības un atjaunot individu, ģimeņu, grupu un kopienu sociālo funkcionēšanu.

Brīvprātīgais klients – klients, kurš pats ir vērsies nodaļā, ir motivēts uzlabot savu sociālo situāciju un ir gatavs sadarboties ar sociālo darbinieku līdz problēmas atrisinājumam.

Obligātais klients – klients, par kuru ir informējusi kāda institūcija vai persona un kurš nav brīvprātīgi izvēlējis sociālā darbinieka pakalpojumus.

Nepilnā ģimene – ģimenē ietilpst tikai viens no vecākiem un bērns (bērni).

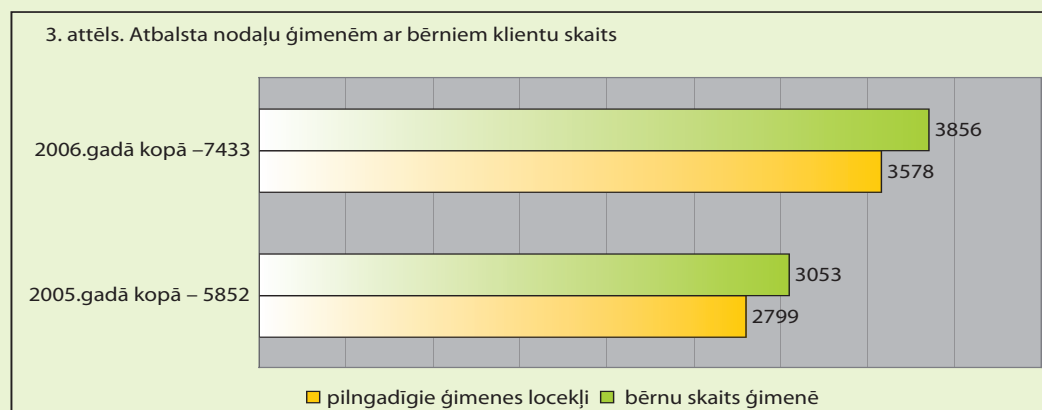
Klienta līdzdalība – klienta aktīva iesaistīšanās savu sociālo problēmu risināšanā, kuru veicina sociālais darbinieks, izvērtējot klienta spējas un motivāciju.

Sociālais darbs Sociālo dienestu Atbalsta nodaļās ģimenēm un bērniem

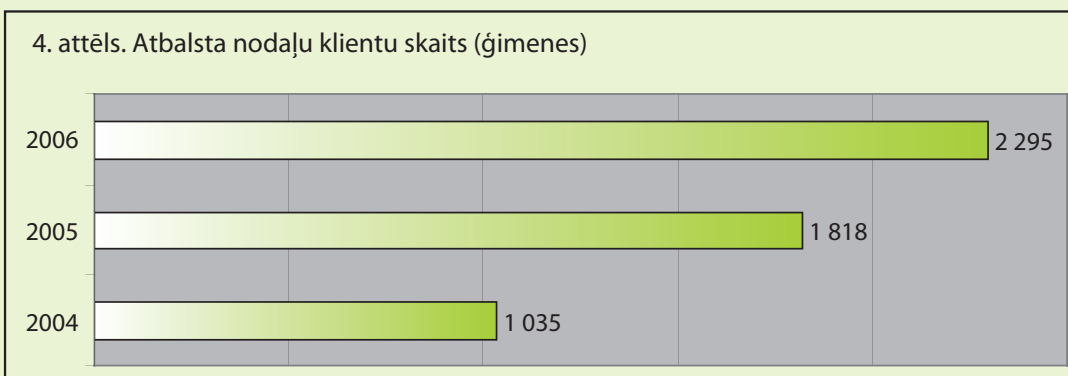
Sociālo dienestu Atbalsta nodaļās ģimenēm un bērniem (turpmāk tekstā – Atbalsta nodaļas) sociālais darbinieks nodrošina profesionālu un mērķtiecīgu sociālā darba un sociālo pakalpojumu sniegšanu, kas risina ģimenes sociālās problēmas, palielina bērna drošību, attīsta pašas personas resursus, iesaistot atbalsta sistēmu.

Atbalsta nodaļās 2006.gadā strādāja 53 sociālie darbinieki, no tiem 4 bija nodaļu vadītāji un 1 – sociālo pakalpojumu daļas vadītājas vietnieks. Kurzemes rajona Sociālā dienesta Atbalsta nodaļā strādāja arī psihoterapeits, bet Ziemeļu rajona Sociālā dienesta Atbalsta nodaļā – psihologs.

Atbalsta nodaļu klientu (personu) skaits 2006.gadā bija 7433 cilvēki jeb par 1581 cilvēku vairāk nekā 2005. gadā (skat. 3. attēlu).

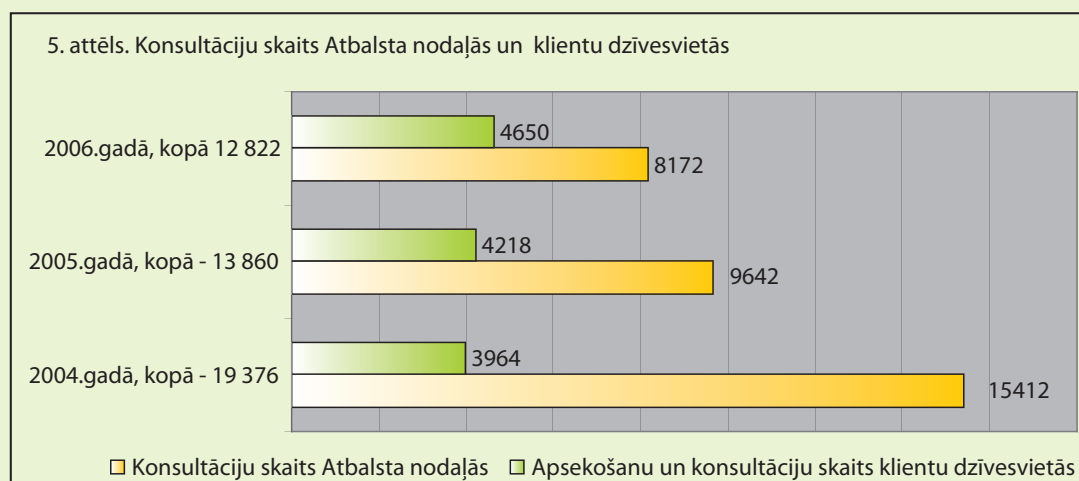

2006.gadā 2295 ģimenes bija Atbalsta nodaļas klienti, kas ir par 477 vairāk nekā 2005. gadā. No šīm ģimenēm 239 tika reģistrētas kā brīvprātīgie klienti, bet 553 kā obligātie klienti, 297 ģimenēs bija abi vecāki, bet 495 – nepilnas ģimenes. Atbalsta nodaļās reģistrēto ģimeņu skaits pieaug, jo pieaug sociālo problēmu izplatība un sabiedrības izpratne par sociālo darbinieku iespējām profesionāli palīdzēt. Klientiem ir pieejama informācija par sociālā darbinieka palīdzības un atbalsta saņemšanas iespējām, tai skaitā arī Atbalsta nodaļās (skat. 4. attēlu).

Atbalsta nodaļās pēc palīdzības var vērsties ne tikai maznodrošinātas ģimenes, bet jebkura ģimene ar bērniem. Brīvprātīgajiem klientiem bieži vien pietiek ar dažām konsultācijām, lai uzlabotu savu sociālo situāciju. Obligāto klientu ģimenēs, kas nonāk Atbalsta nodaļu redzeslokā, pārsvarā ir smagas, komplicētas problēmas, kuru risināšanai ir nepieciešams ilgstošs laiks un vairāku institūciju savstarpēja sadarbība. Obligātais klients atšķirībā no brīvprātīgā klienta ir jāmotivē līdzdarboties savas problēmas risināšanai, jo risinājums, kas nav panākts ar paša klienta līdzdalību, ir īslaicīgs un nedod klientam pārliecību par savām spējām tikt galā ar problēmām.

2006.gadā 12822 ģimenēm bija iespēja saņemt sociālā darbinieka sniegtās konsultācijas gan Atbalsta nodaļā, gan klientu dzīvesvietā. Nozīmīgi ir apsekojumi un konsultācijas dzīvesvietā, it īpaši obligātajiem klientiem. Bieži vien, runājot ar klientu viņa dzīvesvietā, ir iespējams veicināt klienta uzticēšanos un vēlmi sadarboties ar sociālo darbinieku. Turklāt tā ir iespēja sociālajam darbiniekam izvērtēt klienta sadzīves prasmes un iemaņas, vides apstākļus, kas dažkārt būtiski ietekmē ģimenes sociālo problēmu risināšanas gaitu. Tāpēc ir pieaudzis konsultāciju skaits klientu dzīvesvietās un samazinājies – Atbalsta nodaļās (skat. 5. attēlu).

Nepieciešamības gadījumā sociālie darbinieki ierosina vai tiek uzaicināti piedalīties dažādos reidos un apsekojumos ar citu institūciju pārstāvjiem (skat. 5.tabulu).

5.tabula. Atbalsta nodaļu sadarbības partneri reidos

Veikto reidu skaits gadā kopā ar:	2004.g.	2005.g.	2006.g.
Skolu sociālajiem pedagogiem	20	52	71
Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta speciālistiem	2	5	1
Rīgas bērnu tiesību aizsardzības centra darbiniekiem	32	26	21
Pašvaldības policijas darbiniekiem	152	52	33
Valsts policijas darbiniekiem	2	5	12
Rīgas bāriņtiesas darbiniekiem	160	82	59
Atkarības profilakses centra darbiniekiem	9	3	0
Citi	23	26	23
Kopā	400	251	220

Atbalsta nodaļu organizētie sociālie pakalpojumi un aktivitātes

Lai klientu ģimenes saņemtu pēc iespējas pilnīgāku un vajadzībām atbilstošu pakalpojumu klāstu, Atbalsta nodaļas nosūta klientus uz dažādām institūcijām sociālo pakalpojumu saņemšanai. To organizēšanā tiek izmantoti Sociālo dienestu resursi, valsts un pašvaldības budžeta līdzekļi un klientu iespējas maksāt par nepieciešamajiem sociālajiem pakalpojumiem.

2006.gadā Atbalsta nodaļu sociālie darbinieki izsnieguši nosūtījumus 2004 ģimenēm un to ģimenes locekļiem dažādu sociālo pakalpojumu saņemšanai, tādējādi panākot ģimenes sociālās funkcionēšanas uzlabošanu un stabilizēšanu. Atbalsta nodaļu sociālie darbinieki rīko akcijas, izstrādā dažādus projektus, piedalās kvalifikācijas celšanasursos un semināros, kā arī citu institūciju organizētajos pasākumos un aktivitātēs.

Ziemeļu rajona Sociālā dienesta Atbalsta nodaļas sociālie darbinieki bērnu dzīvesvietā rīkoja akciju „Esi drošs mājās!”. Tika organizēts pasākums „Uz skolu!”, kas notika Vērmaņdārzā 1.septembrī, kā arī organizēja bērnu apsveikumu simtgadniekiem.

Zemgales priekšpilsētas Sociālā dienesta Atbalsta nodaļas sociālie darbinieki organizēja bezmaksas austrumu cīņu nodarbības cīņu mākslas centrā „Budo” un baseina nodarbības bērniem vecumā no 7 līdz 10 gadiem, piedalījās Rīgas Bērnu tiesību aizsardzības komisijas ikmēneša sanāksmēs un Zemgales priekšpilsētas Administratīvās komisijas bērnu un jauniešu apakškomisijas darbībā.

Latgales priekšpilsētas Sociālā dienesta Atbalsta nodaļas sociālie darbinieki kopīgi ar Latvijas Bērnu un jaunatnes atturības federāciju organizēja braucienu bērniem uz Zviedriju un labdarības pasākumus ģimenēm sadarbībā ar Daugavas Vanadžu kopu, Rīgas metodistu baznīcu un SIA Eddy, Vācijas un Šveices privātpersonām, kā arī piesaistīja ziedotājus no SIA „Būvmateriāli” un viesnīcas „Radi un draugi”. Latgales priekšpilsētas pusaudžiem bija iespējas piedalīties starptautiskā jauniešu festivālā Lietuvā. Atbalsta nodaļas sociālie darbinieki kopā ar Latvijas invalīdu integrācijas fondu iesaistījās projekta „Motivācijas programmas ieviešana jauniešiem ar zemu pamata prasmju līmeni” izstrādāšanā, projekts tiks realizēts 2007.gadā.

Kurzemes rajona Sociālā dienesta Atbalsta nodaļas sociālie darbinieki izveidoja divas motivācijas programmas: māmiņām ar bērniem un jauniešu iesaistīšanai darba tirgū, kā arī veica nodaļas klientu aptauju un organizēja smilšu spēļu terapijas nodarbības.

Vidzemes priekšpilsētas Sociālā dienesta Atbalsta nodaļas sociālie darbinieki rīkoja akciju „Skolas soma”, kampaņu „Par drošu bērniņu”, iesaistīja bērnus svētku pasākumā ātrās apkalpošanas restorānā Mc Donalds Pasaulē bērnu dienas ietvaros, piedalījās Ziemassvētku pasākumā daudz bērnu ģimenēm, tikās ar aizbildņiem, dzīvojošiem Centra rajonā un Vidzemes priekšpilsētā.

Atbalsta nodaļu sociālie darbinieki 2006.gadā veica izglītojošo darbu sociālā darba studentiem, 43 studenti iepazinās ar sociālo darbu, bet praktisko pieredzi ieguva 29 studenti no Sociālā darba un sociālās pedagoģijas augstskolas „Attīstība” un Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes.

Atbalsta nodaļu darbinieki 2006.gadā guva pieredzi apmaiņas braucienos:

- ārpus Latvijas:
 - Ziemeļu rajona Sociālais dienests – Zviedrijā, Polijā, Igaunijā un Lietuvā
 - Latgales priekšpilsētas Sociālais dienests – Lietuvā un Polijā
 - Kurzemes rajona Sociālais dienests – Lietuvā
 - Zemgales priekšpilsētas Sociālais dienests – Lietuvā un Holandē
 - Vidzemes priekšpilsētas Sociālais dienests – Francijā un Lietuvā
- Latvijā:
 - Rīgā un ārpus Rīgas dažādās institūcijās, kas sniedz pakalpojumus ģimenēm un bērniem, pārrunājot gan sadarbības jautājumus, gan daloties pieredzē.

Atbalsta nodaļu sociālie darbinieki 2006.gadā dalījās pieredzē un uzņēma savās darbavietās kolēģus no Tukuma, Bauskas un Salaspils, kā arī sociālā darba speciālistus no Lietuvas, Igaunijas, Gruzijas, Francijas, Ukrainas, Zviedrijas un ASV.

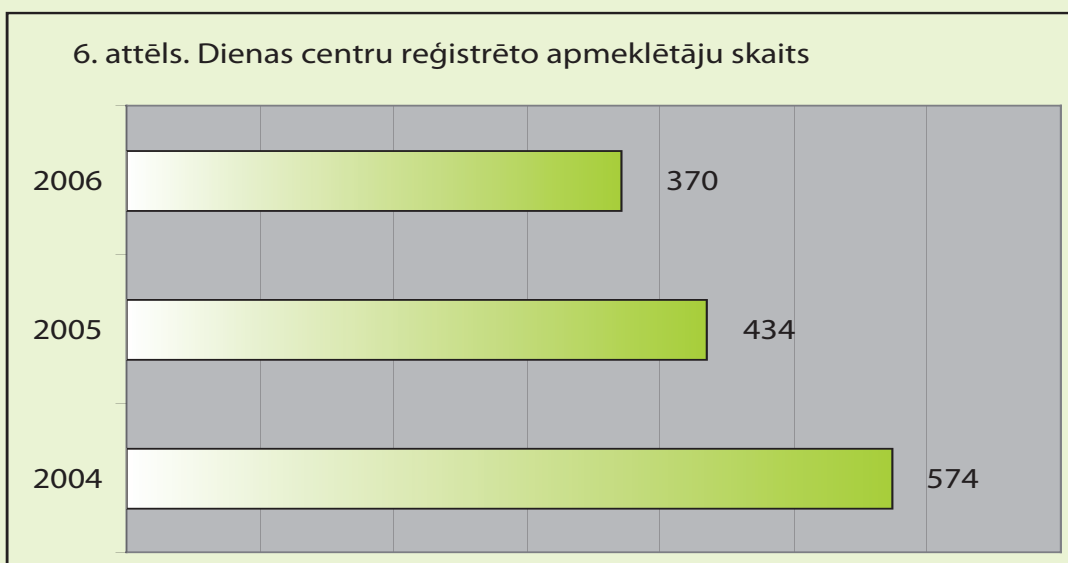
Atbalsta nodaļu sociālie darbinieki katru gadu piedalās regulārās supervīzijās. 2006.gadā notika 68 supervīzijas un 143 kovīzijas (Skat. nodaļu „Supervīzijas sociālo institūciju darbiniekiem”).

Dienas aprūpes/dienas centri bērniem

Bērnu dienas aprūpes/dienas centri (turpmāk tekstā – *Dienas centri*) ir gan Sociālo dienestu struktūrvienības, gan līgumorganizācijas, kas Sociālā dienesta klientu bērniem un bērniem no sociālā riska ģimenēm ar bērna attīstībai nelabvēlīgiem apstākļiem dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas.

Sociālo dienestu Dienas centri

Dienas centri, kas ir Sociālā dienesta struktūrvienības, ir nozīmīgs resurss klientu sociālo problēmu risināšanā. 2006.gadā darbojās četri Sociālā dienesta Dienas centri, kuros tika reģistrēti 370 apmeklētāji (skat. 6. attēlu). Dienas centru apmeklēja bērni vecumā no 3 līdz 18 gadiem. Informāciju par iespēju apmeklēt Dienas centru bērni lielākoties saņem no draugiem, skolas darbiniekiem un sociālajiem darbiniekiem Sociālajā dienestā.

Dienas centru mērķis ir radīt drošu vidi sociālā riska ģimeņu bērniem un uzlabot bērnu sociālās funkcionēšanas spējas. Dienas centru sniegtie pakalpojumi ir vērsti uz bērnu sociālās funkcionēšanas spēju uzlabošanu, sniedzot profesionālu psihosociālu palīdzību, organizējot problēmu risināšanu atbalsta un izglītojošās grupās bērniem, aktivitāšu nodrošināšanu sociālo iemaņu un prasmju attīstībai, kā arī, lai veicinātu bērnu motivāciju mācīties.

Sociālo dienestu Dienas centri:

- Kurzemes rajona Sociālā dienesta Dienas aprūpes centrs jauniešiem „Skudrupūznis” (*Vaidelotes ielā 13*) piedāvāja individuālo sociālā darba un psiholoģisko konsultēšanu bērniem un vecākiem, brīvā laika aktivitātes, aprūpes pakalpojumus, radošās darbnīcas, sporta spēles, sacensības, sociālo prasmju pilnveides nodarbības, tematiskās nodarbības, pieaicinot speciālistus, un kultūras un izklaides pasākumus ārpus Dienas centra. 2006.gadā Dienas aprūpes centrs „Skudrupūznis” ieviesa jaunu pakalpojumu – telpu un citu resursu nodrošinājumu mājniecības apguvei bērniem, kuriem dzīvesvietā nav atbilstoši apstākļi.
- Latgales priekšpilsētas Sociālā dienesta Atbalsta centrs bērniem „Čiekurs” (*Aglonas ielā 35/1*) piedāvāja individuālo darbu ar klientu vecākiem, individuālas pārrunas, veļas mazgāšanu, atbalsta grupas, nodarbības grupā (mākslas, mūzikas, sporta, kultūras, sociālo prasmju), kultūrizglītojošus pasākumus (muzeju apmeklējumus, koncertus un ekskursijas), atkarības profilakses centra nodarbības, galda spēles (novuss, galda futbols, šautriņas) un DVD filmu skatīšanās. 2006.gadā Atbalsta centrs „Čiekurs” ieviesa jaunus pakalpojumus – brīvprātīgo palīdzību klientiem mācību vielas apguvē, sadarbību ar Atbalsta centra pieaugušajiem „Kengarags” rokdarbu nodarbību vadīšanā, ēdināšanu (smalkmaizītes), deju nodarbības un iepirka literatūras izdevumus un galda spēles.
- Ziemeļu rajona Sociālā dienesta Atbalsta centrs bērniem „Vecmīlgrāvis” (*Emmas ielā 3*) piedāvāja lietot datorus, internetu un bibliotēku, nodarbības mākslas studijā (zīmēšanas,

gleznošanas un veidošanas nodarbības), kā arī teātra un deju studijā, organizēja atbalsta grupas, veidoja sadarbību ar citiem Dienas centriem, nodrošināja psihologa konsultācijas, sociālās rehabilitācijas pasākumus, kulinārijas nodarbības, dušu, veļas mazgāšanu un starpvalstu atpūtas nometni Dienas centra bērniem Piiri pilsētā Igaunijā.

- Vidzemes priekšpilsētas Sociālā dienesta Dienas aprūpes centrs bērniem „Tinis” darbojās līdz 2006.gada jūnijam. Dienas aprūpes centrā „Tinis” notika atbalsta grupa „Pepija” pirmsskolas vecuma bērniem.

Līgumorganizāciju Dienas centri

2006.gadā Labklājības departaments slēdza līgumus ar Nevalstiskajām organizācijām un turpināja sadarbību ar pieciem Dienas centriem:

- Rīgas Pilsētas Misijas dienas centra „Neatskaties” mērķis bija veicināt nepilngadīgo likumpārkāpēju integrāciju sabiedrībā, mācīt jauniešiem saskatīt notikušā cēloņus un apzināties savas darbības sekas, izteikt savas domas un pieņemt lēmumus, apzināties pamatvērtības un uzņemties atbildību, uzticēties sev un citiem. Dienas centrā darbojās trīs mēnešus ilga sociālās uzvedības korekcijas programma zēniem vecumā no 14 līdz 18 gadiem, kuriem piemērots audzinoša rakstura piespiedu līdzeklis un kuru deklarētā dzīvesvieta atradās Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētā. Programma sastāvēja no izglītojošās daļas, piedzīvojumu terapijas un uzdrīkstēšanās aktivitātēm individuālā un grupu darba psihologa pārraudzībā. 2006.gadā Dienas centra „Neatskaties” pakalpojumu izmantoja 21 persona.
- SIA „Bērnu oāze” Dienas centra „Torņakalns” (*Biešu ielā 6*) mērķgrupa bija bērni no maznodrošinātām ģimenēm un bērni ar uzvedības problēmām vecumā no 7 līdz 18 gadiem. Dienas centrs „Torņakalns” piedāvāja pedagoģisko palīdzību, interešu nodarbības (datoru, dzīves prasmju nodarbības, kultūras pasākumus un ekskursijas), atbalsta grupas, komunikatīvo prasmju nodarbības un dažādu speciālistu konsultatīvo palīdzību bērniem un viņu vecākiem. 2006.gadā Dienas centra „Torņakalns” pakalpojumus izmantoja 42 apmeklētāji.
- Atturības organizāciju apvienība „IOGT Latvija” Dienas centra „Baltais zvirbulis” (*Jēkabpils ielā 19a – 25*) mērķa grupa bija bērni un pusaudži no maznodrošinātām ģimenēm un bērni ar uzvedības problēmām vecumā no 7 līdz 15 gadiem. Dienas centrs „Baltais zvirbulis” piedāvāja izglītojošus pasākumus un aktivitātes, profilakses programmas, motivācijas programmu, sociālā darbinieka konsultācijas, darbu ar bērnu ģimenēm un praktiskās nodarbības ēst gatavošanā. 2006.gadā Dienas centra „Baltais zvirbulis” pakalpojumus izmantoja 53 apmeklētāji.
- Nodibinājums „Latvijas Evanģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centrs” Atbalsta centru bērniem un ģimenēm „Roku rokā” (*Liksnas ielā 13*) un „Sirdsgaisma” (*Ziepju ielā 11/1*) mērķgrupa bija sociāli nelabvēlīgas ģimenes ar bērniem. Dienas centri „Roku rokā” un „Sirdsgaisma” piedāvāja izglītojošas nodarbības un spēles, pirmo medicīnisko palīdzību, pedagoga palīdzību mācībās un radošo spēju izkopšanā un kultūras un sabiedrisko pasākumu apmeklēšanu. 2006. gadā dienas centru „Roku rokā” un „Sirdsgaisma” pakalpojumus izmantoja 191 apmeklētājs.

Atbalsta centrs bērniem un ģimenēm „Sirdsgaisma”

Sociālie pakalpojumi bērniem ar invaliditāti

2006.gadā Atbalsta nodaļu uzskaitē bija 567 ģimenes, kurās aug bērns ar invaliditāti.

Rīgā bērniem ar invaliditāti ir iespējams saņemt pašvaldības apmaksātus sociālās rehabilitācijas pakalpojumus specializētajos dienas aprūpes centros. Šos pakalpojumus bērnam – invalīdam piešķir, izvērtējot viņa vajadzības, bet neizvērtējot ģimenes ienākumus.

2006.gadā 332 bērniem ar invaliditāti tika sniegti sociālās rehabilitācijas pakalpojumi specializētajos dienas centros, no tiem:

- Medicīniskās rehabilitācijas centrā „Valeo” – 18 bērniem,
- Bērnu rehabilitācijas centrā „Mēs esam līdzās” – 22 bērniem,
- Latvijas Portidžas mācībsistēmas asociācijā – 120 bērniem,
- Sociālās pediatrijas centra attīstības biedrība „Saules mirdzums” – 172.

2006.gadā tika ieviests jauns pakalpojuma veids ģimenēm ar bērniem invalīdiem – īslaicīgās sociālās aprūpes pakalpojums Bērnu sociālās aprūpes centrā Pļavnieki „Atelpas brīdis”. Šo pakalpojumu var izmantot bērni no dzimšanas līdz sešu gadu vecumam 30 dienas gadā. Bērns, atrodoties institūcijā, saņem profesionālu aprūpi, bet ģimene tikmēr gūst atelpas brīdi. Pakalpojums tiek sniegts bez ģimenes ienākumu izvērtēšanas. 2006.gadā pakalpojumu Bērnu sociālās aprūpes centrā Pļavnieki „Atelpas brīdis” par pašvaldības līdzekļiem saņēma 5 ģimenes. Ģimenes nav gatavas bērnus ar invaliditāti ievietot sociālās aprūpes centrā, lai tiktu saņemts („Atelpas brīdis”) pakalpojums, tādēļ jāturpina darbs ar ģimenēm, lai iedrošinātu tās izmantot pašvaldības sniegto pakalpojumu.

2006.gada nogalē Rīgas pašvaldība ģimenēm, kurās bija bērni invalīdi, nodrošināja materiālo atbalstu. Līdz ar to Sociālajā dienestā vērsās daudzas ģimenes, kuras līdz šim nebija Sociālā dienesta klienti. Tādā veidā šīm ģimenēm tika sniegta informācija par sociālajiem pakalpojumiem bērniem invalīdiem un to saņemšanas kārtību.

Mobilā brigāde

Sociālā integrācija – fizisko, psiholoģisko un sociālo barjeru likvidēšana, lai radītu visiem pieejamu sabiedrību.

Sociālā kontrole – sabiedrības un sociālo grupu funkcija, kuras mērķis ir iedarboties uz individu, lai panāktu viņa izturēšanos atbilstoši pieņemtajām sociālajām normām.

Mobilā brigāde tika izveidota 2003.gada aprīlī. Mobilās brigādes mērķis ir apzināt tos bērnus, kuri vēl vakarā vieni paši atrodas ārpus mājām, klaiņo vai riskē nokļūt nepatīkamās vai dzīvībai bīstamās situācijās, izzināt viņu problēmas un palīdzēt rast risinājumus, sniegt ielu bērniem sociālu un informatīvu atbalstu, risinot viņu problēmas un veicinot integrāciju sabiedrībā. Rīgas Mobilajā brigādē 2006.gadā strādāja trīs darbinieki.

Mobilajai brigādei ir trīs darbības virzieni:

- ģimeņu ar bērniem apsekošana vakara stundās pēc Sociālo dienestu Atbalsta nodaļu, Rīgas bāriņtiesas, Atkarību profilakses centra, sociālo pedagogu, dienas aprūpes centru bērniem, ārpusģimenes aprūpes iestāžu pieprasījuma,
- reidi jebkurā diennakts laikā sadarbībā ar Pašvaldības policiju pa interneta kafejnīcām, jauniešu pulcēšanās vietām un ģimenēm,
- ielu sociālais darbs, preventīvais darbs jauniešu pulcēšanās vietās. Ielu sociālais darbs tiek veikts atsevišķi vai sadarbībā ar sabiedriskajām organizācijām un dienas aprūpes centriem bērniem. Mobilās brigādes redzeslokā ir visa Rīgas teritorija.

2006.gadā Mobilā brigāde veica 40 apgaitas pa Rīgas pilsētu, no kurām 15 kopā ar Pašvaldības policiju, vienu ar S/O „Vecāki Rīgai” un 4 ar dienas aprūpes centru bērniem darbiniekiem. Veicot reidus, tika apzinātas jauniešu pulcēšanās vietas, 17 apgaitas notika jauniešu pulcēšanās vietās, 3 apgaitās tika iekļautas interneta zāles.

2006. gadā tika veikti 298 apsekojumi bērnu dzīvesvietās vakara stundās (sociālā kontrole), no kuriem 33 bija vairākkārtēji apsekojumi. 188 apsekojumi tika veikti pēc Atbalsta nodaļu pieprasījuma (skat. 6. tabulu).

6. tabula. Apsēkoto ģimeņu skaits pēc Atbalsta nodaļu pieprasījuma

Atbalsta nodaļa	2004.g.	2005.g.	2006.g.
Kurzemes rajona Sociālā dienesta	10	24	32
Latgales priekšpilsētas Sociālā dienesta	11	86	49
Vidzemes priekšpilsētas Sociālā dienesta ⁴	30	0	55
Zemgales priekšpilsētas Sociālā dienesta	5	18	15
Ziemeļu rajona Sociālā dienesta	34	26	37
Kopā	90	154	188

2006.gadā Mobilā brigāde veica 110 apsekojumus pēc sadarbības institūciju pieprasījuma (skat. 7.tabulu).

7. tabula. Apsēkoto ģimeņu skaits pēc sadarbības institūciju pieprasījuma

Sadarbības institūcija	2004.g.	2005.g.	2006.g.
Rīgas bāriņtiesa	16	10	16
Rīgas pašvaldības policija	0	26	14
Sociālie pedagogi	0	12	14
Atkarību profilakses centrs	15	0	51
Citi	5	0	4
Kopā	36	48	110

Veicot reidus vakara stundās, četri bērni tika nogādāti ārpus ģimenes aprūpes institūcijās, 42 reizes veiktas profilaktiskas pārrunas ar bērniem, 33 gadījumos izdalīti informatīvie materiāli bezpajumtniekiem.

Mobilās brigādes novērojumi:

- aizbildnībā esošie pusaudži, 16 – 18 gadu vecumā, bieži mitinās pie draugiem, bet ne pie aizbildņiem. Arī ārpusģimenes aprūpes iestādēs ievietotie pusaudži, 16 – 18 gadu vecumā, nereti dzīvo pie draugiem,
- Mobilās brigādes redzes lokā nav nonākuši ielu bērni,
- 33 no 42 bērniem, ar kuriem veiktas profilaktiskās pārrunas, tika novērotas atkarības pazīmes.

Mobilās brigādes darbinieki 2006.gadā piedalījās semināros, organizēja un piedalījās starpprofesionāļu tikšanās reizēs, kurās apmainījās ar pieredzi, jaunām idejām un plānoja turpmāko sadarbību, brauca pieredzes apmaiņas braucienā uz Igaunijas sociālajām institūcijām un uzņēma sociālā darba studentus praksē.

4 Vidzemes priekšpilsētas Sociālajā dienestā Atbalsta nodaļas funkcijas pilda Sociālo pakalpojumu nodaļa ģimenēm ar bērniem

Bērnu sociālā aprūpe un sociālā rehabilitācija īslaicīgās uzturēšanās institūcijās

Rīgā ir viena pašvaldības institūcija, kas nodrošina bērnu īslaicīgās ārpus ģimenes aprūpes pakalpojumus un trīs līgumorganizācijas, kuras sniedz īslaicīgus (no 3 līdz 12 mēnešiem) sociālos pakalpojumus krīzes situācijā nonākušām personām.

Rīgas bāreņu sociālās rehabilitācijas un atbalsta centrs „Marsa gatve” ar struktūrvienību „Krīzes centrs ielas bērniem” (turpmāk tekstā – Krīzes centrs) (*Marsa gatvē 16*) ir Rīgas pašvaldības institūcija, kas sniedz sociālo un psiholoģisko palīdzību „ielas bērniem” un krīzes situācijā nonākušiem bērniem un viņu ģimenēm. Krīzes centrā tiek sniegta palīdzība bērniem vecumā no 3 līdz 15 gadiem, tajā ir 24 uzturēšanās vietas Rīgā dzīvojošiem bērniem. 2006. gadā Krīzes centrs sniedza palīdzību 82 bērniem.

Nodibinājums „Centrs „Dardedze”” (turpmāk tekstā – Centrs „Dardedze”) (*Cieceres ielā 3a*) sniedz sociālos pakalpojumus, lai palīdzētu vardarbībā cietušiem bērniem vecumā no 4 līdz 18 gadiem un viņu ģimenēm, nodrošinot dažādu speciālistu palīdzību. Ikvienam cietušajam, kurš ir apdraudēts ģimenē, tiek nodrošināta bezmaksas iespēja atgūties no sāpīgā pāridarījuma un mēģināt sākt dzīvi no jauna 24 stundas diennaktī. Ja vardarbība notikusi ārpus ģimenes un cietušā dzīvesvieta ir pietiekami droša, Centrā „Dardedze” ir iespējams saņemt dažādu profesionāļu konsultācijas. Paralēli cietušo rehabilitācijai, Centra „Dardedze” darbinieki, kas regulāri papildina savas prasmes un ikdienā pārliecinās par teorētisko zināšanu atbilstību reālajai situācijai, nodrošina apmācību seminārus dažādām profesionāļu grupām par tēmām, kas saistītas ar bērnu audzināšanu, disciplinēšanu, sodīšanu un attiecībām ģimenē. Centrs „Dardedze” aktīvi sadarbojas ar vietējiem un ārvalstu partneriem un kopīgi realizē dažādus projektus un kampaņas cīņā pret vardarbību. 2006.gadā Centra „Dardedze” pakalpojumus saņēma 82 bērni.

2006. gadā Departaments sadarbībā ar NVO izveidoja divus jaunus krīzes centrus:

- Biedrības Rīgas Samariešu apvienības sociālās aprūpes un krīzes centra bērniem un sievietēm ar bērniem „Māras centrs” (turpmāk tekstā – „Māras centrs”) (*Cieceres ielā 1*) mērķis ir sniegt īslaicīgu psiholoģisku un sociālu palīdzību krīzes situācijā nonākušiem bērniem un sievietēm ar bērniem. „Māras centrs” uzņem bērnus vecumā no 3 līdz 16 gadiem un sievietes ar bērniem no gada vecuma. 2006.gadā tika sniegta palīdzība 49 bērniem un pakalpojumu saņēma 13 sievietes ar bērniem.
- Nodibinājums Sociālo pakalpojumu aģentūra Ģimenes krīzes centrs „Mīlgrāvis” (turpmāk tekstā – „Mīlgrāvis”) (*Ezera ielā 21*) ir institūcija, kura sniedz sociālo, psiholoģisko, juridisko un cita veida palīdzību krīzes situācijās nonākušām un vardarbībā cietušām sievietēm ar bērniem, sievietēm un visai ģimenei. „Mīlgrāvis” piedāvā 12 stacionāras vietas, ambulatoras psihologa, psihoterapeita, sociālā darbinieka un jurista konsultācijas, atbalsta, motivācijas un izglītojošās grupas. 2006.gadā tika sniegts pakalpojums 71 bērnam un 1 māmiņai.

Ģimenes krīzes centrs „Mīlgrāvis” (smilšu terapijas metode)

- Biedrības „Skalbes” struktūrvienība „Krīzes centrs „Skalbes”” (turpmāk tekstā – „Skalbes”) (*Kungu ielā 34*) sniedz profesionālu diennakts psiholoģisko palīdzību krīzes situācijā nonākušām personām, bērniem un pieaugušajiem, un psiholoģisko palīdzību ārkārtas situācijās, stihisku nelaimju un citos gadījumos nonākušām personām notikuma vietā. „Skalbes” sniedz klātienē konsultācijas darb dienās no plkst. 9.00 līdz 18.00 un telefoniski konsultē pa diennakts krīzes tālruni. 2006. gadā „Skalbes” sniedza 1795 konsultācijas klātienē, 1870 – telefoniski un 1850 informatīvās konsultācijas telefoniski.

Bērnu ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas

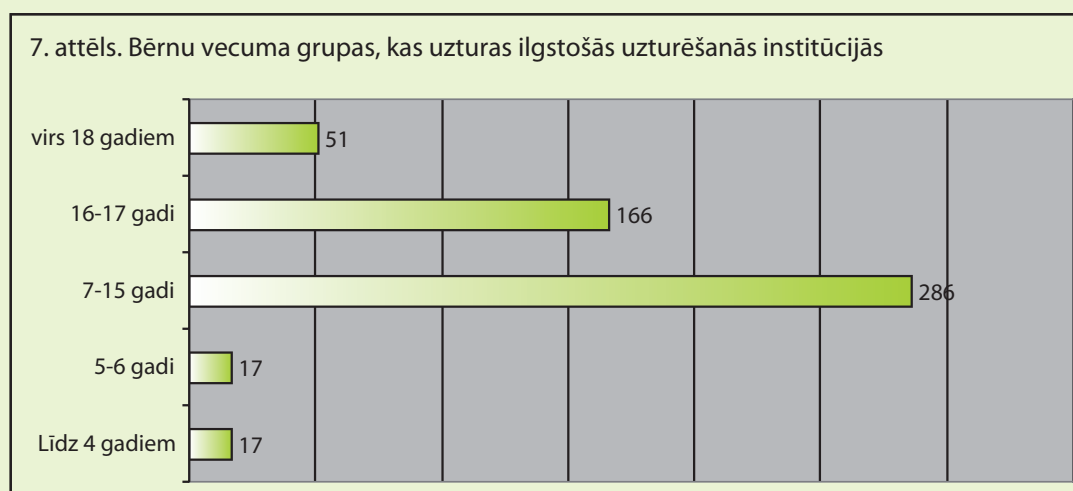
Bērnu ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju galvenais uzdevums ir nodrošināt bāreņiem un bērniem, kuri palikuši bez vecāku gādības, atbilstošus sadzīves apstākļus, izglītību, sociālo un psiholoģisko rehabilitāciju, kā arī veicināt bērna atgriešanos ģimenē.

2006.gadā Rīgas pašvaldība nodrošināja pakalpojumus ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās (bērnu namos) (turpmāk tekstā – ilgstošās uzturēšanās institūcijas) 696 bērniem, no tiem 416 bērni uzturējās sešos Rīgas pašvaldības bērnu namos un 280 bērni – astoņās institūcijās, ar kurām Rīgas domes Labklājības departaments bija noslēdzis līgumus.

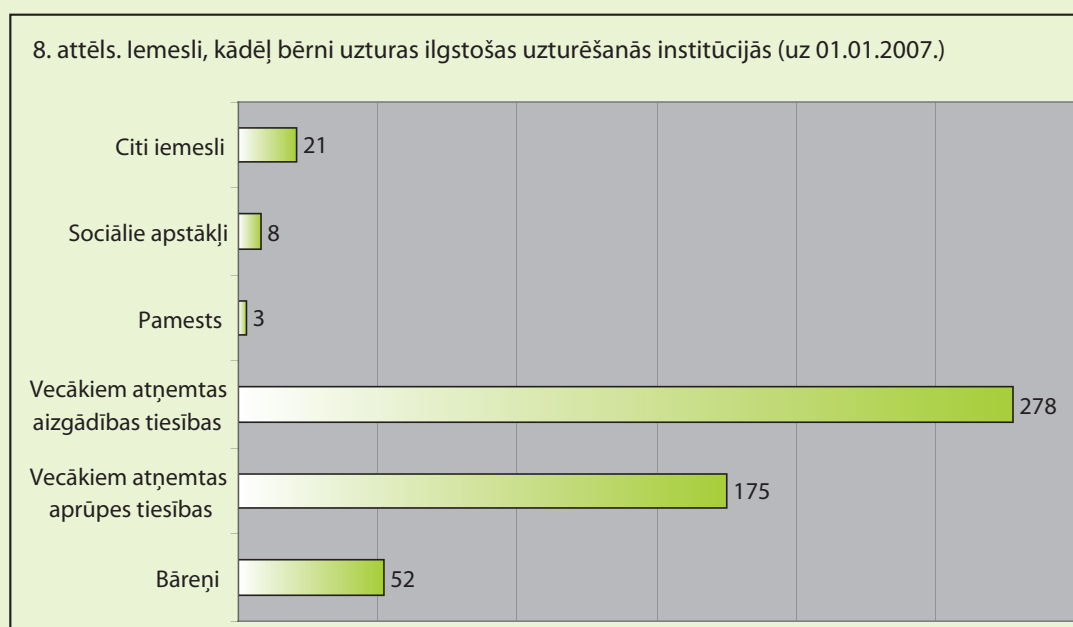
01.01.2007. ilgstošās uzturēšanās institūcijās atradās 537 bērni, no tiem 325 – Rīgas pašvaldības bērnu namos un 212 – līgumorganizācijās.

No Rīgas pilsētas ilgstošās uzturēšanās institūcijā dzīvojošajiem bērniem 33 jaunieši uzturējās Rīgas bāreņu sociālās rehabilitācijas un atbalsta centrā „Marsa gatve”. Šajā institūcijā nonāk jaunieši ar garīgo atpalicību pēc mācību beigšanas lauku speciālajās internātskolās, lai reintegrētos pilsētas vidē un pēc dzīvojamās platības saņemšanas uzsāktu patstāvīgu dzīvi.

Uz 01.01.2007. no 537 bērniem, kuri uzturējās ilgstošās uzturēšanās institūcijās, 17 bērni bija 2 līdz 4 gadus veci, 17 bērni – 5 līdz 6 gadus veci, 286 bērni – 7 līdz 15 gadus veci, 166 bērni – 16 līdz 17 gadus veci un 51 jaunieši (tai skaitā 33 – RBSRAC „Marsa gatve”) – 18 gadus⁵ veci un vecāki (skat. 7. attēlu).

52 bērni, kuri uz 01.01.2007. uzturējās ilgstošās uzturēšanās institūcijās, bija bāreņi, 175 bērnu vecākiem bija atņemtas aprūpes tiesības, 278 bērnu vecākiem bija atņemtas bērnu aizgādības tiesības, 3 bērni bija pamesti, 8 bērniem bija slikti sociālie apstākļi un 21 – citi iemesli (skat. 8. attēlu).

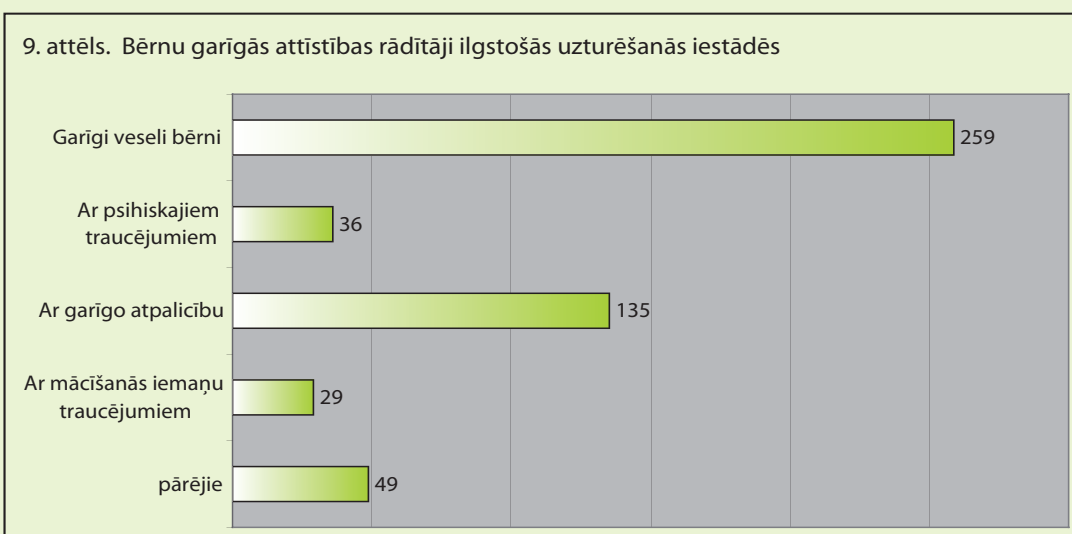

⁵ Bērnu tiesību aizsardzības likuma 42.pants nosaka, ka ārpus ģimenes aprūpi izbeidz, kad bērna vecāku ģimenē tiek nodrošināti labvēlīgi apstākļi bērna attīstībai vai arī viņš ir sasniedzis 18 gadu vecumu. Ilgāka bērna atstāšana aprūpes iestādē pieļaujama līdz mācību gada beigām, ja bērns turpina mācības.

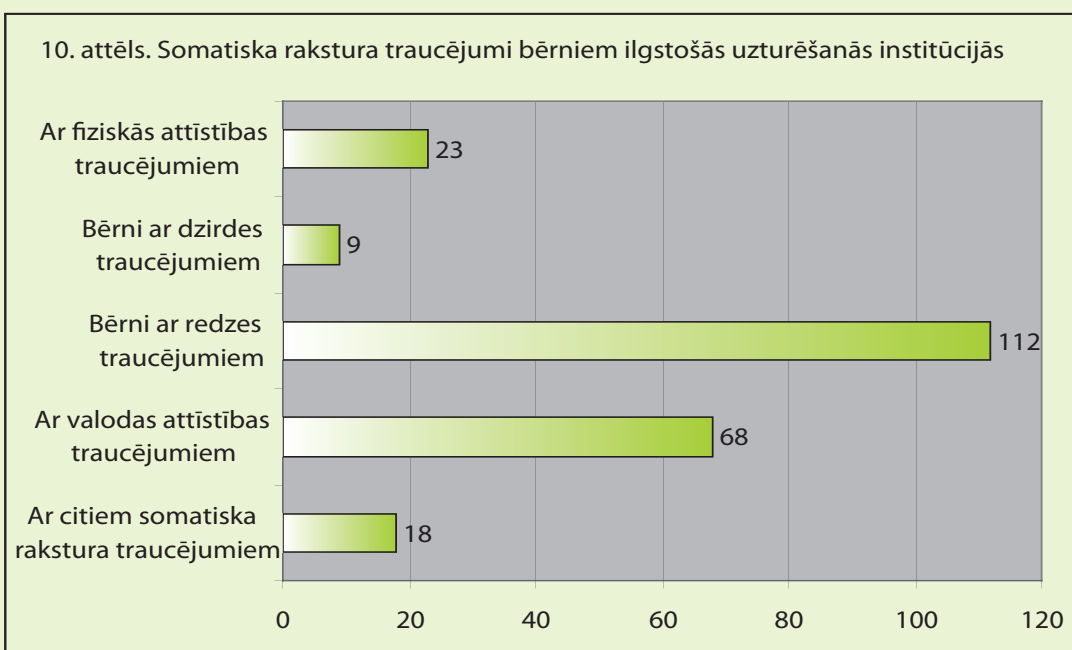
Jau daudzus gadus ilgstošās uzturēšanās institūcijās lielākoties nonāk nevis bāreņi, bet gan bērni, kuriem vecāki nenodrošina nepieciešamo aprūpi, atstāj novārtā, pārmērīgi lieto atkarības vielas (visbiežāk – alkoholu), izturas vardarbīgi, ir ar antisociālu uzvedību. Jāpiebilst, ka ne vienmēr, bērnu ievietojot ilgstošās uzturēšanās institūcijās ir pieņemts lēmums par aprūpes tiesību (lēmumu pieņem bāriņtiesa) vai aizgādības tiesību (lēmumu pieņem rajona tiesa) atņemšanu vecākiem. Lēmumu pieņemšana notiek, bērnam atrodies ilgstošās uzturēšanās institūcijās, kad tās darbinieki var novērot bērnu un viņa attiecības ar vecākiem, situāciju bioloģiskajā ģimenē. Bērnu visbiežāk ilgstošās uzturēšanās institūcijās nogādā policija vai bāriņtiesas darbinieki, par ko bērnu lietās ir policijas sastādīti akti vai bāriņtiesas priekšsēdētāja vienpersoniskie lēmumi. Tikai pēc rūpīgas situācijas izpēti, pamatojoties uz dažādu institūciju viedokļiem, Rīgas bāriņtiesa pieņem lēmumu par aprūpes tiesību atņemšanu vecākiem vai sagatavo prasību tiesai par aizgādības tiesību atņemšanu vecākiem.

Uz 01.01.2007. ilgstošās uzturēšanās iestādēs dzīvoja 46 bērni ar invaliditāti, no kuriem 17 bērni uzturējās Inčukalna pagasta bērnu aprūpes centrā „Inčukalns”, 12 bērni un jaunieši pēc speciālo internātskolu beigšanas – Rīgas bāreņu sociālās rehabilitācijas un aprūpes centrā „Marsa gatve”.

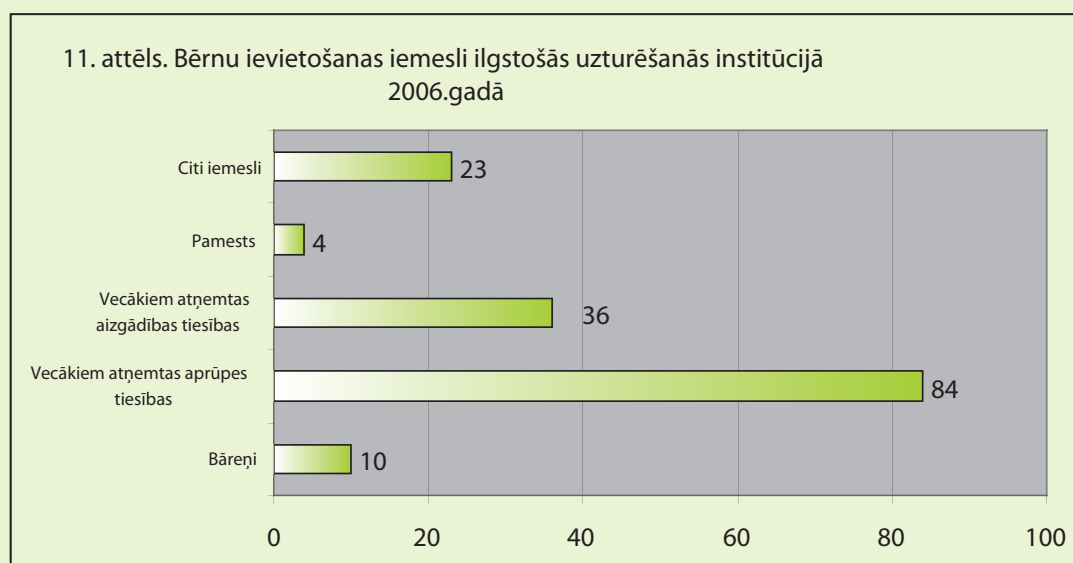
Bērnu garīgās attīstības rādītāji ilgstošās uzturēšanās iestādēs liecina, ka no 537 bērniem, kas uzturējās Rīgas pašvaldības un līgumorganizāciju institūcijās, 259 bērni bija veseli, 135 bērni bija ar garīgo atpalicību (oligofrēniju), 29 – ar mācīšanās iemaņu traucējumiem (aizturi), 36 – ar psihiskām slimībām un 49 bērniem bija citas indikācijas (Skat. 9. attēlu).

2006.gadā no somatiska rakstura traucējumiem 23 bērniem bija fiziskās attīstības traucējumi, 112 – redzes traucējumi, 68 – valodas attīstības traucējumi, 9 – dzirdes traucējumi un 18 bērniem cita veida somatiski traucējumi (Skat.10. attēlu).

2006.gadā ilgstošās uzturēšanās institūcijās tika ievietoti 157 bērni, 10 no viņiem bija bāreņi, 84 bērnu vecākiem bija atņemtas aprūpes tiesības, 36 bērnu vecākiem bija atņemtas bērnu aizgādības tiesības, 4 bērni bija pamesti (Skat. 11. attēlu).

Raksturīgi, ka ilgstošās uzturēšanās institūcijās lielākoties nonāca skolas vecuma bērni – no 157 bērniem tikai 31 bija pirmskolas vecumā.

Pusaudžu vecumā ievietotie bērni bieži vien ir jau pārņēmuši nelabvēlīgās sociālās vides uzvedības normas – deviantu vai delinkventu uzvedību, kaitīgus ieradumus (smēķēšanu, alkohola lietošanu u.tml.). Daudzi jau ir faktiski dzīvojuši no vecākiem neatkarīgu un patstāvīgu dzīvi, uzvedas neatbilstoši savam vecumam. Darbā ar šādiem bērniem institūciju darbiniekiem ir jāpieliek lielākas pūles un nepieciešamas specifiskas profesionālās zināšanas, lai palīdzētu bērnam mainīt viņa dzīvesveidu, uzvedības normas, iemācītu respektēt sabiedrībā vispārpieņemtās normas, motivētu iegūt izglītību utt.

Viens no bērnu sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas uzdevumiem ir strādāt ar bērnu un viņa bioloģisko ģimeni, lai normalizētu attiecības starp bērnu un vecākiem un motivētu risināt esošās problēmas. Pat gadījumos, kad bērns jau ilgāku laiku atradies ilgstošās uzturēšanās institūcijā un saikne ar ģimeni ir stipri novājināta, pateicoties ilgstošās uzturēšanās institūciju un Sociālo dienestu rūpīgam darbam, bērnus izdodas atgriezt atpakaļ ģimenē. Pēc bērna atgriešanās ģimenē tiek novērota. Apmēram 22% gadījumu ilgstošās uzturēšanās institūcijas atstāšanas iemesls ir bērna atgriešanās ģimenē. 2006.gadā ilgstošās uzturēšanās institūcijas atstāja 183 bērni, 40 no viņiem atgriezušies pie vecākiem, 20 tika adoptēti, 31 tika nodots aizbildnībā, 8 tika nodoti audzināšanai audžuģimenē, 72 uzsāka patstāvīgu dzīvi, 10 tika pārvietoti uz citu iestādi.

2006. gadā samazinājās to bērnu skaits, kuri tika nodoti audzināšanai audžuģimenēs: 2004.g. -1 bērns, 2005.g. -22 bērni un 2006.g.- 8 bērni. Lielais audžuģimeņu skaita pieaugums 2005.gadā ir izskaidrojams ar Bērnu un ģimenes lietu ministrijas veiktajiem pasākumiem audžuģimeņu kustības attīstībā, kad darbu uzsāka Bērnu un ģimenes lietu ministrijas Ārpusģimenes aprūpes departamenta Audžuģimeņu un aizbildņu nodaļas konsultanti Latvijas reģionos. Konsultantu uzdevumos ir arī sabiedrības informēšana par to, kas ir audžuģimene, kā var kļūt par audžuģimeni. Bērnu un ģimenes lietu ministrija nodrošina audžuģimeņu apmācību. 2006.gadā jaunu audžuģimeņu veidošanās ir samazinājusies. Līdz ar to ir samazinājies arī to bērnu skaits, kuriem ir iespēja nonākt audžuģimenē. 2006.gadā 70 bāreņi un bez vecāku gādības palikušie bērni dzīvoja 44 audžuģimenēs.

Audžuģimene bārenim vai bez vecāku gādības palikušam bērnam nodrošina aprūpi līdz brīdim, kamēr bērns var atgriezties savā ģimenē vai, ja tas nav iespējams, tiek adoptēts vai viņam tiek nodibināta aizbildnība. Kamēr Rīgas pilsētas bērns atrodas audžuģimenē, audžuģimene saņem atlīdzību par pienākumu veikšanu Ls 80 mēnesī no valsts budžeta un no Rīgas pašvaldības budžeta - pabalstu bērna uzturam 75% no LR Centrālās statistikas pārvaldes aprēķinātā (vidēji par iepriekšējo pusgadu) iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtības mēnesī un pabalstu mīkstā inventāra iegādei. Rīgas pilsētā dzīvojošās un Rīgas bērnus aprūpējošās audžuģimenes papildus valsts

atlīdzībai no 2006.gada 22.marta ir tiesīgas saņemt arī Rīgas pašvaldības atlīdzību par audžuģimenes pienākumu pildīšanu Ls 150 mēnesī, kurā ir iekļauta iedzīvotāju ienākumu nodokļa un valsts sociālās apdrošināšanas iemaksām paredzētā summa un kuru iemaksu veic pati audžuģimene.

2006.gada 15.-17.februārī Labklājības departamenta Sociālo pakalpojumu nodaļa Ģimenēm un bērniem organizēja trīs dienu apmācības semināru Bērnu namu darbiniekiem un Sociālo dienestu Atbalsta nodaļu sociālajiem darbiniekiem (kopā 57 speciālistiem) „Sociālais darbs ar bērniem un pusaudžiem ar uzvedības problēmām”. Lektora no Norvēģijas uzturēšanās izdevumi tika apmaksāti no Ziemeļvalstu ministru padomes atbalstītā projekta „Sociālā darba speciālistu apmācība darbam ar bērniem un pusaudžiem ar uzvedības problēmām” līdzekļiem.

Sociālie pakalpojumi personām ar invaliditāti

Personas ar invaliditāti ir viena no sociāli mazaizsargātākajām iedzīvotāju grupām, kurām piedalīšanās dažādos sabiedrības procesos ne vienmēr ir iespējama. Būtiski ir censties novērst šķēršļus, kas rodas personām ar invaliditāti, rast viņām iespēju būt neatkarīgām un mazināt nepieciešamību pēc palīdzības pašaprūpē. Pēdējos gados Rīgas pašvaldība ir centusies apzināt un izprast cilvēku ar invaliditāti vajadzības un problēmas. Iespēju robežās tās tika risinātas, piemēram, tika sniegti aprūpes mājās pakalpojumi, pašvaldības finansēti transporta pakalpojumi, speciāli pielāgoti dzīvokļi sociālajās dzīvojamās mājās, kā arī risināti vides pieejamības jautājumi personas dzīvesvietā.

Personu ar invaliditāti iesaistīšana Rīgas domes saistošo noteikumu izstrādes procesā

Transporta pakalpojumu samaksa personām, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās

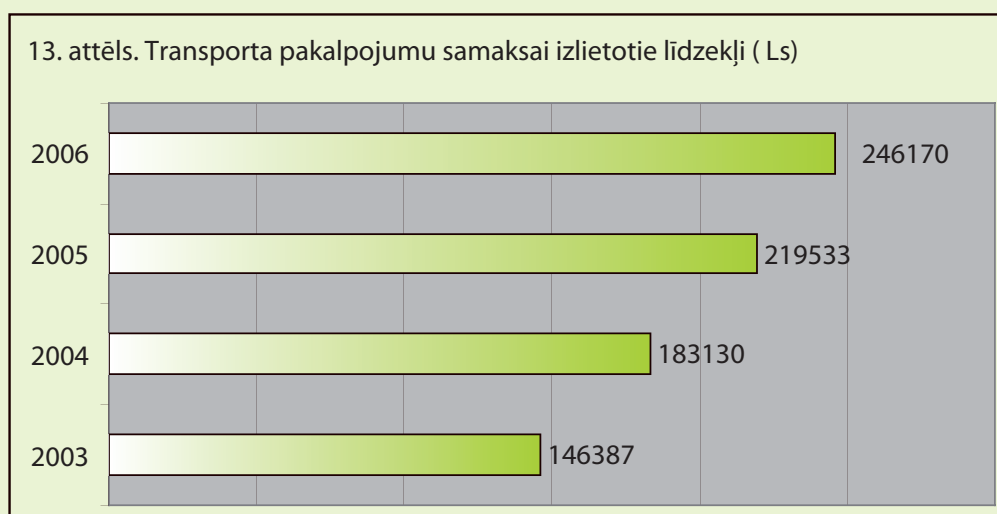
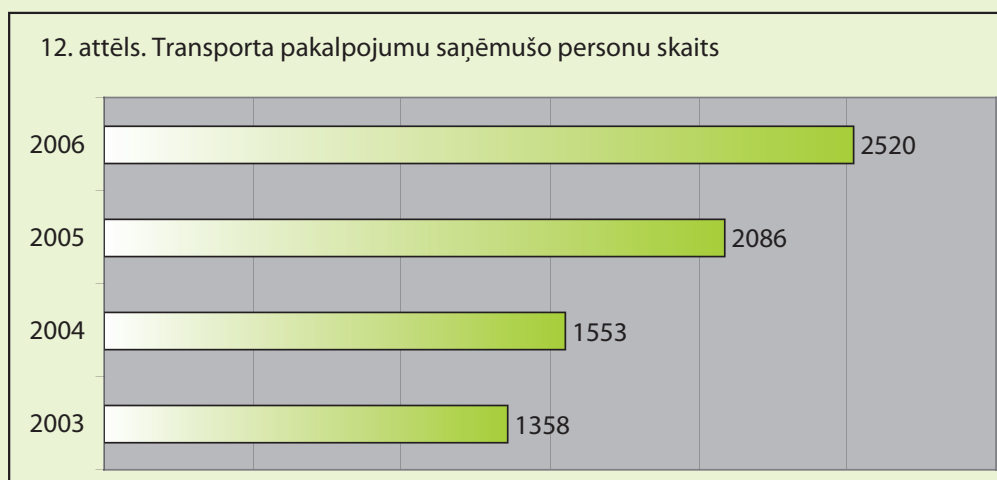
Personu, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās un kuras nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu, sociālās integrēšanās iespēju veicināšanai Rīgas pašvaldība apmaksā transporta pakalpojumus papildus valsts sociālajam pabalstam transporta izdevumu kompensēšanai personām ar invaliditāti, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās. Klienti var izmantot īpaši aprīkotos mikroautobusus, kas pielāgoti personas ar pārvietošanās traucējumiem vajadzībām, kā arī vieglā taksometra pakalpojumus. Savukārt klientiem, kuriem ir personīgais autotransports, tiek piešķirts pabalsts degvielas iegādei. No 2001.gada 1.aprīļa Rīgas pašvaldībā tiek piešķirts pabalsts transporta pakalpojumu samaksai hroniskas nieru mazspējas slimniekiem hemodialīzes seansu apmeklēšanai. (skat. 8. tabulu).

No 15.07.2005. taksometra pakalpojumus un no 01.09.2005. speciālā autotransporta pakalpojumus nodrošina KS „Transporta Grupa Rīgas Taxi”.

8. tabula. Transporta pakalpojuma personām ar pārvietošanās grūtībām samaksas apmērs

Pakalpojums	Piešķiramā summa vienai personai
Speciālā autotransporta (mikroautobusa) pakalpojums	Ls 220 gadā
Taksometra pakalpojums	Ls 130 gadā
Degvielas iegāde personīgajam autotransportam	Ls 120 gadā
Transporta pakalpojums hroniskas nieru mazspējas slimniekiem, kuriem nepieciešama hemodialīze	Ls 30 mēnesī

Salīdzinot ar iepriekšējiem gadiem, ir paaugstinājusies personu ar kustību traucējumiem informētība par sociālajiem pakalpojumiem Rīgas pilsētā, līdz ar to ir palielinājies pakalpojuma lietotāju skaits un pakalpojumam izlieto to finanšu līdzekļu apmērs. Kopumā 2006.gadā transporta pakalpojumus saņēma 2520 personas, un šim mērķim tika izlietoti Ls 246170,47 no Rīgas pilsētas budžeta, t.i., vidēji Ls 97,69 vienai personai. Salīdzinoši ar 2006.gadu transporta pakalpojuma saņēmēju skaits ir palielinājies par 20,81% (Skat.12. un 13.attēlu).

Sociālā dienesta Sociālā komisija saskaņā ar personas individuālo sociālās rehabilitācijas plānu var palielināt piešķiramā pakalpojuma samaksas apmēru samaksai par transporta pakalpojumiem, ja personai jāapmeklē ārstniecības vai mācību iestāde, darbavieta, kā arī citos īpašos gadījumos. 2006. gadā pabalsta apmērs tika palielināts 184 personām par kopējo summu Ls 17133,56.

Vienreizēja samaksa par transporta pakalpojumiem 2006.gadā tika piešķirta 1043 personām (mazkustīgām personām, veciem cilvēkiem ar pārvietošanās grūtībām, kā arī citām personām, kuras pamatotu iemeslu dēļ nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu) par kopējo summu Ls 20918.

No transporta pakalpojuma lietotājiem valsts sociālo pabalstu transporta izdevumu kompensēšanai saņēma 1229 personas.

2006.gadā 51% transporta pakalpojuma lietotāju izmantoja specializētā autotransporta (mikroautobusa) pakalpojumus, 33% – vieglā taksometra pakalpojumus, bet 23% – iegādājās

degvielu personīgajam autotransportam.

2006.gadā 20% no transporta pakalpojumu lietotājiem pārvietojās riteņkrēslos, 5% pārvietojās ar „staiguļu” palīdzību, 22% pārvietojās ar kruķiem, spieķi vai izmantoja pavadoņa pakalpojumu. 7% no 2006. gada transporta pakalpojuma lietotājiem ir mazkustīgi.

Rīgas pašvaldībā hroniskas nieru mazspējas slimniekiem hemodialīzes seansu apmeklēšanai tiek piešķirta transporta pakalpojuma apmaksā Ls 30,00 mēnesī. 2006. gadā šo pakalpojumu saņēma 125 personas par kopējo summu Ls 28 998,69.

Specializētais autotransports

Rīgas Sociālie dienesti 2006.gadā veica klientu – transporta pakalpojumu lietotāju ikgadējo aptauju (turpmāk tekstā – aptauja). Aptaujas galvenais mērķis bija noskaidrot klientu viedokli par nepieciešamību piesaistīt vairākus/citus pakalpojumu sniedzējus un iespēju vieglā taksometra pakalpojuma samaksai paredzētos finanšu līdzekļus klientiem izmaksāt naudā, vienlaikus noskaidrojot klientu apmierinātību ar pašreizējā transporta pakalpojumu sniedzēja sniegtajiem pakalpojumiem un apkopojot informāciju, kas nepieciešama, lai lemtu turpmāko transporta pakalpojumu apmaksas kārtību un grozījumu veikšanu Rīgas domes 17.02.2004. noteikumos Nr.49 „Noteikumi par transporta pakalpojumu samaksas kārtību Rīgas pašvaldībā personām, kurām ir apgrūtināta pārvietošanās un kuras nevar pārvietoties ar sabiedrisko transportu”.

Aptaujāti tika aptuveni 25% klientu no kopējā transporta pakalpojuma lietotāju skaita.

Aptaujas rezultāti atainoja:

- personu pārvietošanās iespējas,
- izmantojamā transporta pakalpojuma veidu,
- personas nodarbošanos,
- transporta pakalpojuma izmantošanas apjomu,
- personas ģimenes vidējo ienākumu līmeni,
- transporta pakalpojuma apjoma atbilstību vajadzībām,
- transporta pakalpojumu sniegšanas kvalitātes rezultātos rādītājus,
- rādītājus par personas viedokli sabiedriskā transporta pielāgošanā.

Aptaujas kopsavilkums un secinājumi:

- No aptaujātajām organizācijām priekšlikumu piesaistīt vairākus pakalpojumu sniedzējus vienbalsīgi atbalsta visas organizācijas, paskaidrojot, ka vairāku pakalpojumu sniedzēju piesaistīšana radītu konkurenci pakalpojumu sniedzēju starpā, uzlabotu pakalpojumu kvalitāti un ļautu klientam izvēlēties viņa individuālajām vajadzībām atbilstošāko pakalpojumu un tā sniedzēju,
- Par priekšlikumu izmaksāt pakalpojumu apmaksai paredzētos pabalsta līdzekļus naudā organizāciju izteiktie viedokļi atšķiras. Priekšlikumu atbalsta 60% aptaujāto, 20% neatbalsta, bet 20% priekšlikumu atbalsta daļēji. Priekšlikuma atbalstītāji paskaidro, ka pakalpojuma apmaksai paredzētos līdzekļus izmaksājot naudā, klientam būtu iespēja izvēlēties pakalpojuma sniedzēju. Vairākas personas ar kustību traucējumiem par lētu samaksu mēdzot izmantot kaimiņu u.c. paziņu transporta pakalpojumus, kas ļauj pakalpojumus saņemt lētāk, biežāk, ātrāk, atbilstoši individuālajām vajadzībām, un nereti atrisinot pavadoņa – asistenta pakalpojuma trūkuma problēmu. Turpretim priekšlikuma neatbalstītāji paskaidro, ka tas veicinātu piešķirto līdzekļu izmantošanu neatbilstoši paredzētajam mērķim. Savukārt viena organizācija priekšlikumu atbalsta kā alternatīvu situācijā, ja netiek nodrošināta pakalpojumu sniedzēja izvēle.

Vides pieejamība

Viena no lielākajām problēmām, kas traucē personu ar invaliditāti integrāciju sabiedrībā, ir nepielāgota vide. Lai risinātu cilvēku ar kustību traucējumiem problēmas un vajadzības dzīvesvietas

pielāgošanas jomā un iespēju robežās varētu rast situācijas risinājumu, Rīgas dome piešķir finansējumu pacēlāju ierīkošanai dzīvojamās mājās, kurās dzīvo personas ar kustību traucējumiem, kā arī piešķir finansējumu servisa dzīvokļu izveidošanai. Sākot ar 01.01.2007., personām ar kustību traucējumiem, kuras pārvietojas riteņkrēslā, ir iespēja saņemt pabalstu mājokļa pielāgošanai, pamatojoties uz Rīgas domes 14.11.2006. saistošajiem noteikumiem Nr. 59 „Par Rīgas pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā”.

Pacēlāju ierīkošana dzīvojamās mājās

Rīgas pašvaldība dzīvojamās mājās ik gadu ierīko vidēji 20 elektro-mehāniskos pacēlājus invalīdiem. 2006.gadā dzīvojamās mājās tika ierīkoti 19 šādi pacēlāji, par kopējo summu Ls 69326,30, uzlabojot vides pieejamību 20 personu mājokļos. Pēdējos četros gados šādu pakalpojumu saņēmušas 65 personas ar kustību traucējumiem, kopumā ierīkoti 64 pacēlāji, t.sk. 2004.gadā ierīkotais pacēlājs invalīdu sporta klubā „Optimists”*, un šim mērķim izlietoti Ls 191117,05 (skat. 9. tabulu).

9. tabula. Ierīkoto pacēlāju skaits

Gads	Personu skaits, kuru mājokļos ierīkoti pacēlāji	Ierīkoto pacēlāju skaits	Izlietotie līdzekļi (Ls)
2003.	4	4	6421,60
2004.	18	19 *	43170,82
2005.	23	22	72198,33
2006.	20	19	69326,30
Kopā:	65	64	191117,05

Pacēlāju ierīkošanas darbu koordinē Labklājības departamenta Tehniskās nodaļas darbinieki sadarbībā ar Sociālo dienestu Sociālo pakalpojumu nodaļās strādājošajiem ergoterapeitiem un sociālajiem darbiniekiem. Pašreiz pacēlāju ierīkošana tiek plānota un realizēta, izvērtējot klientu individuālās funkcionālās vajadzības, kā arī vadoties pēc konkrētā projekta tehniskās sarežģītības, t.i. – vai attiecīgajā adresē tehniski ir iespējams ierīkot pacēlāju, vai arī papildus uzstādīšanas darbiem ir nepieciešams veikt pārbūvi. Pacēlāju ierīkošanas tehniskos risinājumus nepieciešams piemērot katram objektam individuāli, kas sarežģī un paildzina veicamā darba procedūru. Vairākos objektos nepieciešams veikt mājas vējtvera pārbūvi vai arī veikt uzbrauktuves izbūvi pie mājas, kas sarežģī pacēlēja ierīkošanas procesu.

Līdz šim nav rasts tehnisks risinājums, kā veikt pacēlāju ierīkošanu mājās, kurās lifta izejas izbūvētas starp stāviem. Kā pagaidu risinājums šādās situācijās tiek piedāvāts ar pavadoņa -asistenta palīdzību izmantot pašejošos kāpurķēdes krēsla pacēlājus. 2006. gadā par Labklājības departamenta Sociālās krīzes fonda līdzekļiem 2 personām tika iegādāta šāda tehnika, kopumā izlietojot Ls 5712.

Pabalsts mājokļa pielāgošanai

2006.gadā tika izstrādāti Rīgas domes saistošie noteikumi Nr.59 „Par Rīgas pašvaldības pabalstu mājokļa pielāgošanai personām, kuras pārvietojas riteņkrēslā”. Saskaņā ar šiem saistošajiem noteikumiem, sākot ar 01.01.2007., personām ar kustību traucējumiem, kuras pārvietojas riteņkrēslā, ir iespēja saņemt pabalstu mājokļa pielāgošanai (durvju ailu paplašināšana, sliekšņu noņemšana u.c.). Pabalstu personai var piešķirt viena mājokļa pielāgošanai, un to var saņemt dokumentu, kas nepieciešami mājokļa pielāgošanai (tāme, projekts), izstrādes izdevumu apmaksai līdz Ls 500 un mājokļa pielāgošanas izdevumu apmaksai līdz Ls 1000.

Servisa dzīvokļa pakalpojums

Servisa dzīvoklis – dzīvoklis, kas tiek izīrēts un ir pielāgots personai ar smagiem funkcionālajiem traucējumiem, lai palielinātu personas iespējas dzīvot patstāvīgi un aprūpēt sevi.

2006.gadā Rīgā bija 19 servisa dzīvokļi. Rīgā būtu nepieciešams attīstīt pielāgotu dzīvokļu (servisa dzīvokļu) skaitu sociālajās dzīvojamajās mājās, lai nodrošinātu personu ar kustību traucējumiem individuālās vajadzības. Nepieciešama arī pašvaldības apmaksāta juridiska palīdzība personām ar kustību traucējumiem, lai veiktu mājokļu apmaiņu pret mājokli, kas atbilstu personu īpašajām vajadzībām. Tas daudzus gadījumos ļautu iekonomēt pielāgošanas darbiem nepieciešamos līdzekļus, kā arī būtu risinājums gadījumos, ja nav iespējams veikt mājokļa pielāgošanas darbus vai nodrošināt personu ar servisa dzīvokli.

Sociālā aprūpe dzīvesvietā

Sociālās aprūpes pakalpojums – pasākumu kopums, kas vērsts uz to personu pamatvajadzību apmierināšanu, kurām ir objektīvas grūtības aprūpēt sevi vecuma vai funkcionālo traucējumu dēļ, un ietver pakalpojumus personas dzīvesvietā un ilgstošās sociālās aprūpes institūcijās⁶.

Ja persona dzīvo viena vai ar viņu kopā dzīvojošie ģimenes locekļi vecuma, veselības stāvokļa vai nodarbinātības dēļ nevar nodrošināt nepieciešamo aprūpi, personai ir tiesības saņemt sociālās aprūpes pakalpojumus, kas dod iespēju viņai ilgāk uzturēties savā dzīvesvietā un nepāriet uz dzīvi ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā (pansionātā).

2006.gadā 4950 personas saņēma dažādus aprūpes mājās pakalpojumus par pašvaldības līdzekļiem:

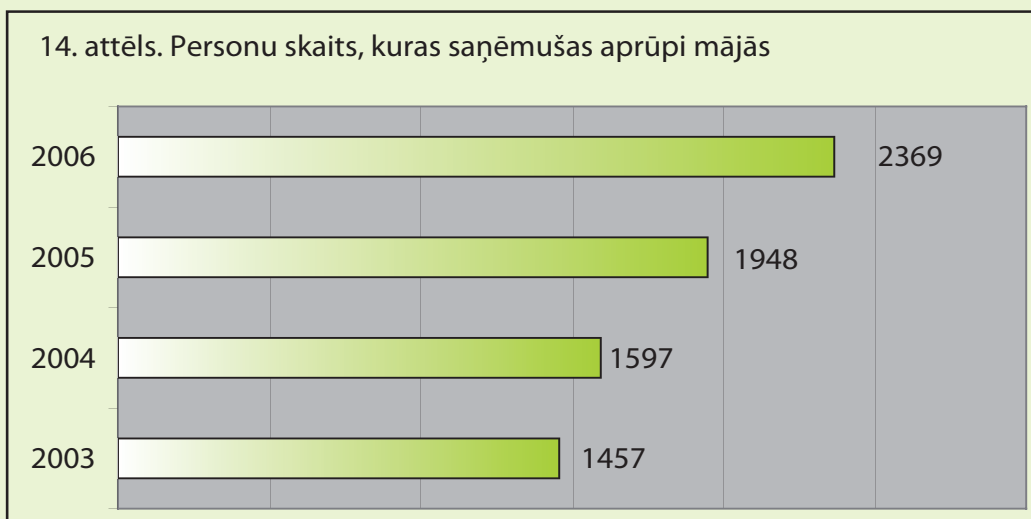
- aprūpi mājās,
- materiālo atbalstu ģimenes locekļiem, kuri nodrošina personas aprūpi mājās,
- “drošības poga” pakalpojumu,
- siltās pusdienas mājās,
- inkontinences līdzekļus,
- pavadona – asistenta pakalpojumus u.c.

Aprūpe mājās

Aprūpes mājās pakalpojums – pakalpojums mājās pamatvajadzību apmierināšanai personām, kuras objektīvu apstākļu dēļ nevar sevi aprūpēt.⁷

Līdz 2004.gada oktobrim **aprūpes mājās** pakalpojumus (turpmāk tekstā – aprūpe mājās) sniedza Sociālo dienestu struktūrvienības – Aprūpes mājās biroji, izņemot Rīgas Vidzemes priekšpilsētu, kur šie pakalpojumi tika pirkti no SIA “Aprūpes birojs”.

2006.gadā aprūpes mājās pakalpojumus pašvaldība pirka no SIA “Aprūpes birojs”, Biedrība “Latvijas Sarkanais Krusts”, SIA “Mājas aprūpe”, Biedrība “Rīgas Samariešu apvienība”, Biedrība “Svētā Jāņa palīdzība”, gadā iztērējot Ls 837837,67, un aprūpi mājās saņēma 2369 personas (skat. 14. attēlu).

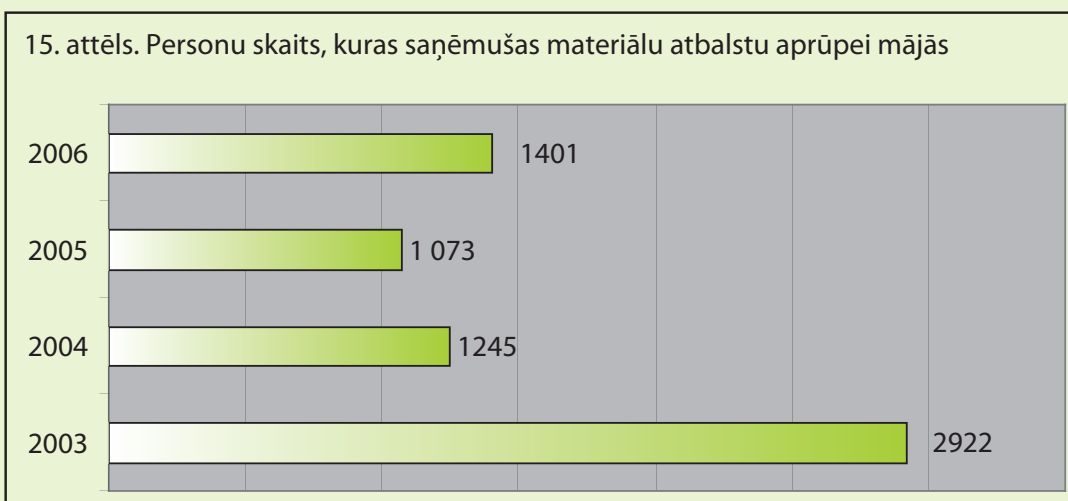
Kopumā 2006.gadā aprūpes mājās pakalpojumus – aprūpi mājās, materiālo atbalstu ģimenes locekļiem, kuri nodrošina personas aprūpi mājās, “drošības pogu”, siltās pusdienas mājās, inkontinences līdzekļus, pavadona – asistenta pakalpojumus un citus pakalpojumus par pašvaldības līdzekļiem saņēma 4950 personas.

Materiālo atbalstu aprūpei mājās 2006.gadā saņēma 1401 persona, kopā par Ls 211 798,02. Salīdzinot ar 2005. gadu, par 328 palielinājās to klientu skaits, kuri saņēma materiālu atbalstu aprūpei mājās (Skat. 15. attēlu), jo vairāk tika nodrošināta aprūpe mājās arī vakara stundās, brīvdienās un svētku dienās, ko varēja nodrošināt personu ģimenes locekļi vai citi viņiem pazīstami cilvēki.

⁶ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

⁷ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

15. attēls. Personu skaits, kuras saņēmušas materiālu atbalstu aprūpei mājās

No pašvaldības līdzekļiem apmaksātu aprūpi mājās un/vai materiālo atbildību aprūpei mājās saņēma 3656 personas⁸.

Sociālā dienesta sociālā darba speciālists nosaka nepieciešamo aprūpes mājās vai materiālā atbalsta apjomu atbilstoši aprūpes līmenim (skat. 10. tabulu), izvērtējot klienta vajadzības, materiālos un personiskos resursus un pamatojoties uz ģimenes ārsta izziņu.

10.tabula. Aprūpes līmeņi

Aprūpes līmenis	Aprūpes apjoms	Stundu skaits nedēļā
1.aprūpes līmenis	1 vai 2 reizes nedēļā no 1 līdz 2 stundām dienā	līdz 4
2.aprūpes līmenis	2 vai 3 reizes nedēļā pa 2 stundām dienā	līdz 6
3.aprūpes līmenis	2 līdz 4 reizes nedēļā pa 3 stundām dienā	līdz 12
4.aprūpes līmenis	Katru dienu vai pēc vajadzības no 3 līdz 5 stundām dienā	līdz 25

Aprūpe mājās var būt pagaidu vai pastāvīga.

Pagaidu aprūpe mājās – mājas darbu veikšana un personiskās aprūpes nodrošināšana personām slimības vai atveseļošanās periodā.

Pastāvīga aprūpe mājās – mājas darbu un personiskās aprūpes veikšana personām, kuras vecuma vai fiziska rakstura traucējumu dēļ nevar pašas to veikt.

Persona var saņemt minimāli nepieciešamās aprūpes mājās pakalpojumu (personiskās aprūpes nodrošināšanu, palīdzību mājas darbu veikšanā), kā arī paplašināto aprūpes mājās pakalpojumu.

Drošības poga

Lai klients justos drošs savās mājās, arī būdams viens, bez radniekiem vai aprūpētāja, un nenonāktu ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā, kopš 2003.gada Rīgā tiek nodrošināts pakalpojums – „drošības poga” sadarbībā ar Biedrību “Rīgas Samariešu apvienība” Mājas neatliekamā izsaukuma dienestu” (turpmāk tekstā – Mājas neatliekamā izsaukuma dienests).

„Drošības poga” darbībā tiek izmantota speciāla un katra cilvēka īpašajām vajadzībām ieprogrammēta sarunu iekārta. Pēc pogas nospiešanas, caur trauksmes signāla raidītāju notiek savienojums ar Mājas neatliekamā dienesta centrāli, kur īpaši apmācīti speciālisti, sazinoties ar „drošības pogas” klientu, izvērtē viņa situāciju un nodrošina atbilstošu palīdzību. Nepieciešamības gadījumā tiek iesaistīts rezerves atslēgu dienests, neatliekamā izsaukuma brigāde, piederīgie, kaimiņi, ģimenes ārsts, aprūpētājs u.c. speciālisti vai dienesti. Neatliekamo palīdzību un aprūpi var saņemt visu diennakti, arī brīvdienās un svētku dienās.

⁸ kopējais personu skaits neveidojas, summējot aprūpes pakalpojumu saņēmušo personu skaitu ar personu skaitu, kuras saņem materiālo atbildību aprūpes pakalpojuma izmantošanai, jo persona var būt izmantojusi abus pakalpojumus, bet kopējā skaitā tiek uzrādīta vienu reizi

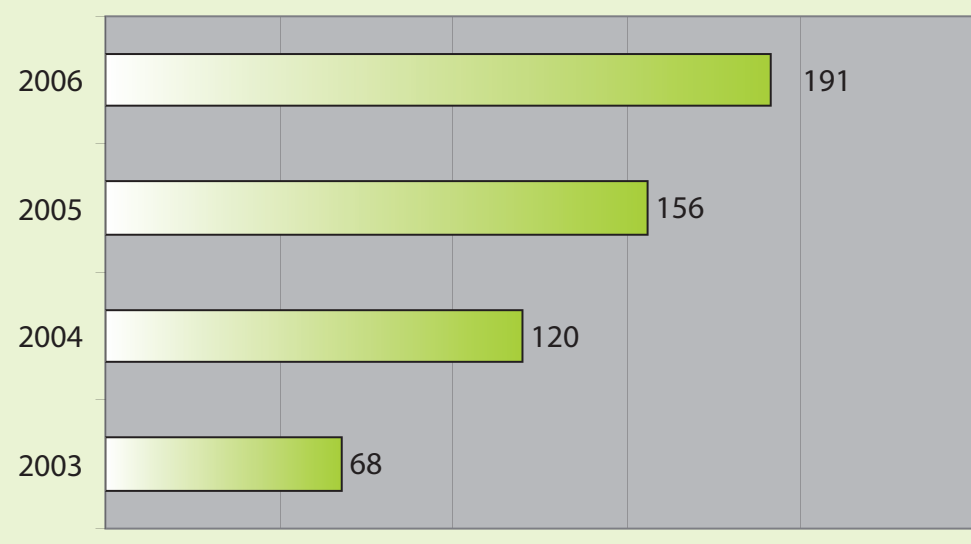
„Drošības poga” sarunu iekārta

- Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības stacijas palīdzība – 118 reizes, situācijās, kad klients to nevarēja izsaukt saviem spēkiem slimības lēkmes vai citu dzīvību apdraudošu iemeslu dēļ;
- Mājas neatliekamā izsaukuma brigāde sniedza palīdzību 177 reizes, piemēram, situācijās, kad klients nokrita un nevarēja piecelties saviem spēkiem u.c.;
- vienlaicīgi gan Mājas neatliekamā izsaukuma brigāde, gan Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības stacija – 8 gadījumos, kad klients akūtu veselības problēmu dēļ pats nespēja ielaist dzīvoklī Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības darbiniekus.

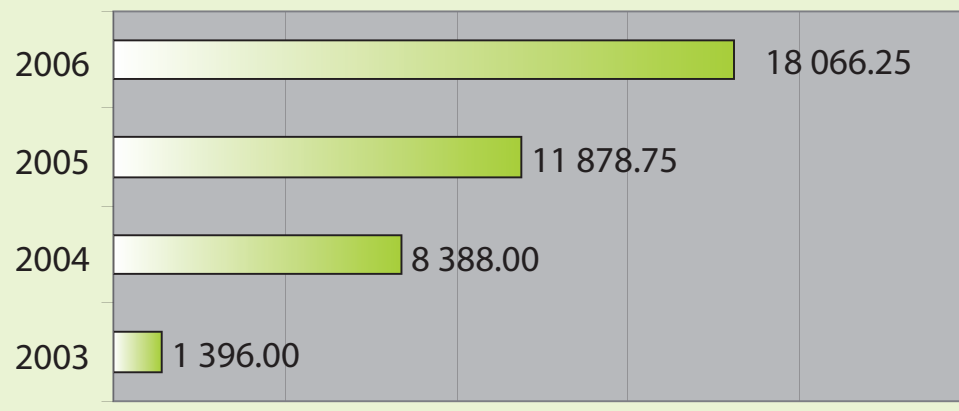
Mājas neatliekamā izsaukuma dienests sadarbojas arī ar Sociālajiem dienestiem, aprūpes mājās pakalpojuma sniedzējiem, veselības aprūpes speciālistiem (t.sk. ģimenes ārstiem), Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības staciju, policiju, Valsts ugunsdrošības un glābšanas dienestu un citām organizācijām, (skat. 16. un 17. attēlus).

2006.gadā ar Mājas neatliekamā izsaukuma dienesta diennakts režīmā esošo operatoru starpniecību tika izsaukta:

16. attēls. "Drošības poga" pakalpojuma saņēmēju skaits

17. attēls. "Drošības poga" izlietotie līdzekļi (Ls)

11. tabula. Pakalpojuma „Drošības poga” saņēmēju skaits pa Rīgas priekšpilsētām/rajoniem 2006.gadā

Priekšpilsēta / rajons	Personu skaits	Izlietotie līdzekļi (Ls)
Kurzemes rajons	56	5 538.00
Latgales priekšpilsēta	51	3 594.25
Vidzemes priekšpilsēta	5	342.00
Zemgales priekšpilsēta	47	5 832.00
Ziemeļu rajons	32	2 760.00

Pavadoņa-asistenta pakalpojums

Lai celtu dzīves kvalitāti personām, kurām ir objektīvas grūtības sevi aprūpēt, Rīgas pašvaldība atbalsta viņu sociālos kontaktus arī ārpus mājās.

Funkcionāli traucējumi – slimība, trauma vai iedzimta defekta izraisīta fiziska vai garīga rakstura traucējums, kas ierobežo personas spējas strādāt, aprūpēt sevi un apgrūtina personas iekļaušanos sabiedrībā⁹.

Dažas personas ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem pazīstamā un ierastā vidē ar pašaprūpi tiek galā pašas un aprūpe mājās viņām nav nepieciešama, bet ārpus mājās viņām ir ierobežotas funkcionēšanas spējas. Lai šīs personas iespēju robežās varētu risināt sadzīves jautājumus, iepirkties veikalos, apmeklēt medicīnas un izglītības iestādes, darbavietas, kultūras un sporta pasākumus un aktīvi iesaistīties dažādās sabiedriskās dzīves aktivitātēs, viņām dažkārt ir nepieciešams cilvēks – pavadonis ārpus mājām.

Sociālie dienesti 2006.gadā sniedza materiālu atlīdzību pavadoņa pakalpojumu izmantošanai 830 personām ar redzes traucējumiem un nodrošināja pavadoņa-asistenta pakalpojumu 95 personām ar kustību traucējumiem, veciem ļaudīm, personām ar psihiska rakstura traucējumiem u.c. gadījumos, no tiem:

- Rīgas Kurzemes rajona Sociālais dienests pavadoņa-asistenta pakalpojumu nodrošināja 46 personām ar Biedrības “Rīgas Samariešu apvienība” atbalstu,
- Rīgas Zemgales priekšpilsētas Sociālais dienests – 41 personai,
- Rīgas Ziemeļu rajona Sociālais dienests pavadoņa-asistenta pakalpojumu nodrošināja 8 personām ar Biedrības “Svētā Jāņa palīdzība” atbalstu.

Kopš 2004.gada Labklājības departaments sadarbojas ar Latvijas Cilvēku ar īpašām vajadzībām sadarbības organizāciju „SUSTENTO” un nodrošina autovadītāja-asistenta pakalpojumu, kas dod iespēju cilvēkiem ar smagiem kustību traucējumiem strādāt. Personai tiek nodrošināts transports uz darbu katru dienu un palīdzība uzsākt darba dienu, pārkāpt citā riteņkrēslā, darba vietas sagatavošana darba uzsākšanai, palīdzība noģērbt virsdrēbes un piedalīties darba procesā. 2006.gadā autovadītāja-asistenta pakalpojums tika nodrošināts 6 personām.

Pavadoņa – asistenta pakalpojuma attīstība vēl aizvien paliek viena no prioritātēm, lai atvieglotu personu ar invaliditāti un funkcionāliem traucējumiem sociālo integrāciju.

⁹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Dienas aprūpes centri pensijas vecuma personām un personām ar invaliditāti

Dienas aprūpes centrs – institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus. Tas rada iespēju personai attīstīt sociālās prasmes, izglīties un pavadīt brīvo laiku. Šāda iespēja ir personām ar invaliditāti, kā arī personām, kuras sasniegušas pensijas vecumu.¹⁰

Dienas centri palīdz cilvēkiem veidot sociālos kontaktus, gūt atbalstu, mudina uz dažādām aktivitātēm.

12. tabula. Sociālo dienestu Dienas centri / Dienas aprūpes centri pilngadīgām personām

Nr.p.k.	Priekšpilsēta / rajons	Dienas centra/dienas aprūpes centra nosaukums	Adrese	Mērķgrupa
1.	Vidzemes priekšpilsēta	„Rīdzene”	Stabu iela 15	Pensijas vecuma personas
2.	Latgales priekšpilsēta	„Ķengarags”	Aglonas iela 35/1	Pensijas vecuma personas, Pilngadīgas personas
3.	Latgales priekšpilsēta	„Ābeļzars”	Avotu iela 31	Pensijas vecuma personas Pilngadīgas personas
4.	Vidzemes priekšpilsēta	„Vidzeme”	Ūnijas iela 49	Pensijas vecuma personas
5.	Ziemeļu rajons	„Vecmīlgrāvis”	Emmas iela 3	Personas ar kustību traucējumiem un pensijas vecuma personas
6.	Ziemeļu rajons	„Ozolaine”	Patversmes iela 30/2	Personas ar demenci

13. tabula. Dienas centru / Dienas aprūpes centru apmeklējušo personu skaits

Nr.p.k.	Dienas centrs	Sievietes	Vīrieši	Kopā
1.	„Rīdzene”	255	43	298
2.	„Ķengarags”	102	2	104
3.	„Ābeļzars”	73	7	80
4.	„Vidzeme”	58	13	71
5.	„Vecmīlgrāvis”	52	26	78
6.	„Ozolaine” ⁴	25	11	36
Kopā		102	565	667

Dienas centri un Dienas aprūpes centri (turpmāk tekstā – dienas centri) 2006.gadā piedāvāja šādus pakalpojumus:

- konsultācijas par sociālajiem pakalpojumiem un sociālo palīdzību, veselības aprūpi, brīvā laika izmantošanas iespējām, pensiju jautājumiem, juridiskajiem jautājumiem u.c. 2006.gadā konsultācijas saņēma 788 klienti,
- iespēju piedalīties vispārizglītojošos pasākumos, lekcijās, pārrunās, tikšanās u.c. Dienas aprūpes centrā personām ar demenci „Ozolaine” notika lekcijas par veselīgu dzīvesveidu, pārtiku un svara kontroli,
- pašpalīdzības un atbalsta grupas (Skat 14. tabulu),
- pakalpojumus veselības nostiprināšanai – vingrošanas / kustību terapijas nodarbības,
- ergoterapeita un fizioterapeita pakalpojumus (Dienas centrā „Vecmīlgrāvis” un „Ozolaine”),
- ārsta palīga pakalpojumus (Dienas centrā „Vecmīlgrāvis”),
- interešu pulciņus, piemēram, dzejas, nūjošanas, mākslas nodarbības zīmēšanā, galda spēles (Dienas centrā „Vecmīlgrāvis”), „Ziedu mīļu kopa” (Dienas centrā „Vidzeme”), floristikas, šaha spēles nodarbības, interešu klubiņš „Saulespuķe” (Dienas centrā „Rīdzene”), rokdarbu pulciņš (tamborēšana, rotājumu izgatavošana, rotaslietu izgatavošana no pērlītēm, zīda apgleznošana) un valodu apguve (Dienas centros „Ķengarags” un „Ābeļzars”). Interesu pulciņos piedalījās 157 dienas centru klienti,
- dienas aprūpes centrā „Ozolaine” 36 personām tika nodrošināts individuālais darbs ar klientu un darbs grupās ikdienas aktivitātēs – galda un intelektuālās spēles, kas veicina kognitīvo funkciju darbību, rotaļas, dziedāšana, preses apskats un diskusijas par lasīto un dzirdēto,

¹⁰ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

- rokdarbi un individuālas pārrunas,
- dienas centrā „Rīdzene” darbojās senioru koris „Dziedošie draugi”;
- klientu apsekošanu mājās (Dienas centri „Vidzeme”, „Ābeļzars”, „Ozolaine”, „Ķengarags” un „Vecmīlgrāvis”), 85 klienti tika apsekoti mājās,
- kultūras un tematiskos pasākumus – ekskursijas, koncertus, teātra izrādes u.c., kuros piedalījās 550 dienas centru klienti,
- saturīga laika pavadīšanu,
- vairākos dienas centros tika piedāvāta veļas mazgāšana, duša, datora/interneta izmantošana, tehnisko palīdzību noma, kopumā šādus pakalpojumus izmantojuši 118 klienti.

14. tabula. Dienas centru / Dienas aprūpes centru pašpalīdzības un atbalsta grupas

Dienas centrs	Atbalsta / pašpalīdzības grupa	Personu skaits
„Ķengarags”	psiholoģiskā atbalsta grupas (latviešu un krievu valodā)	43
	pašpalīdzības grupas, kurās tika apspriestas veselības, politikas, kultūras, sadzīviskas u.c. aktuālas tēmas	85
„Ābeļzars”	atbalsta grupas pensijas vecuma personām, personām ar kustību traucējumiem, darbaspējīgām sievietēm	160
„Vecmīlgrāvis”	atbalsta grupa	10
	pašpalīdzības grupas, kurās tika apspriestas veselības, politikas, kultūras, sadzīviskas u.c. aktuālas tēmas	42
„Ozolaine”	Atbalsta grupa personu ar demenci tuviniekiem	18

Dienas centri sadarbojās ar citiem pakalpojumu sniedzējiem, ģimenes ārstiem, namu pārvaldēm, pensionāru apvienību u.c.

Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas (pansionāti)

Lai nodrošinātu personai, kura vecuma vai veselības stāvokļa dēļ nespēj sevi aprūpēt, iespēju saņemt tās vajadzībām atbilstošu pilnu aprūpi un sociālo rehabilitāciju, tiek piedāvāts ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums. **Ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojums ilgstošas aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā** (turpmāk – Institūcija) tiek nodrošināts pensijas vecuma personām un invalīdiem ar fiziska rakstura traucējumiem, ja pakalpojumu apjoms, ko nodrošina klienta dzīvesvietā (aprūpe mājās) vai iespējami tuvu tai (dienas aprūpes centrs), un tikai tad, ja tie nav pietiekami¹¹.

Saviesīgs pasākums veco ļaužu aprūpes iestādē

Rīgas pilsētā pensijas vecuma personu īpatsvars joprojām palielinās, līdz ar to arī pieprasījums pēc Institūciju pakalpojumiem pieaug.

No 2006.gada Rīgas domes Sociālo jautājumu centrs (turpmāk – SJC) pilda Rīgas pašvaldības iedzīvotāju institucionālās aprūpes pakalpojuma nepieciešamības izvērtēšanas komisijas funkcijas. Saskaņā ar Rīgas domes 16.11.2004. nolikumu Nr.107 „Sociālo jautājumu centra nolikums” SJC:

- izskata Sociālo dienestu iesniegtos dokumentus Rīgas pašvaldības iedzīvotāju, kuriem nepieciešama ievietošana ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, uzklaua Sociālo dienestu sociālā darba speciālistu mutisku ziņojumu par institucionālās aprūpes pakalpojuma nepieciešamību konkrētai personai un pieņem lēmumu par pakalpojuma piešķiršanu vai atteikumu, personas uzņemšanu rindā

¹¹ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

- pakalpojuma saņemšanai un pakalpojuma sniegšanas uzsākšanu,
- sniedz rakstisku informāciju sociālajiem dienestiem un personām par komisijas pieņemto lēmumu,
- izskata Sociālo dienestu iesniegtos papildu dokumentus pakalpojuma piešķiršanai, pieņem lēmumu un rakstiski informē par to Sociālos dienestus un nepieciešamības gadījumā arī personas,
- veic personu uzskaiti, kurām nepieciešams pakalpojums.

2006.gadā personu institucionālās aprūpes pakalpojuma nepieciešamības izvērtēšanas komisijās tika izskatītas 572 lietas - uzņemtas rindā 611 personas.

No rindā uzņemtajām personām 305 personas nav saņēmušas institūcijas pakalpojumu 2006.gadā.

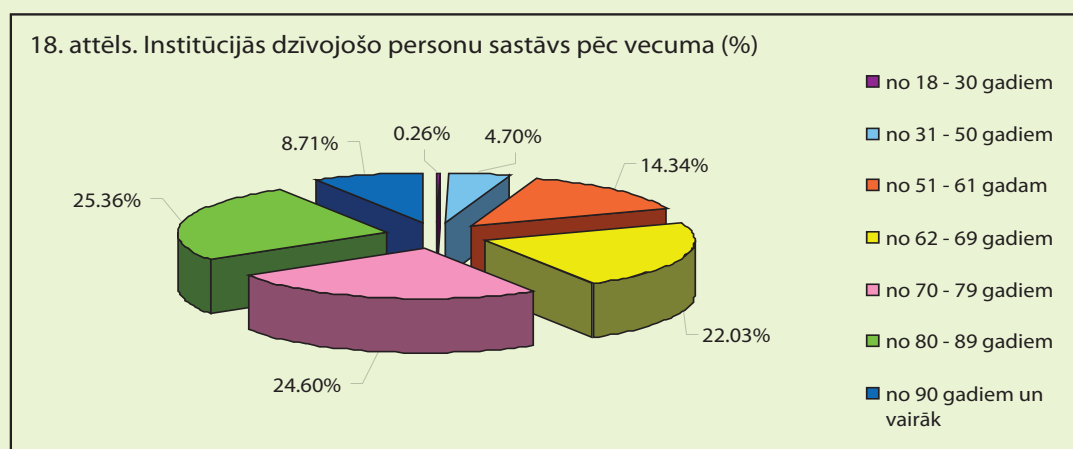
2006.gadā no Rīgas pašvaldības budžeta tika finansētas 1187 vietas institūcijās, no tām:

- pašvaldības institūcijās: 561 vieta;
- pakalpojuma pirkšana: 626 vietas.

Labklājības departamenta pakļautībā ir trīs pašvaldības institūcijas – Sociālās aprūpes centri „Mežciems”, „Gaiļezers” un „Stella maris”, kurās strādā 6 profesionāli sociālie darbinieki, 1 – sociālais rehabilitētājs, 8 – sociālie aprūpētāji un 98 aprūpētāji.

15. tabula. Rīgas pilsētas pakļautībā esošās ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas iestādes

Institūcija	Vietu skaits	2006. gadā pakalpojumu saņēma (personu skaits)			2006.gadā iestājās kopā
		sievietes	vīrieši	kopā	
Rīgas sociālās aprūpes centrs „Mežciems”	285	278	86	364	81
Rīgas sociālās aprūpes centrs „Stella Maris”	101	92	48	140	39
Rīgas sociālās aprūpes centrs „Gaiļezers”	175	152	64	216	68
Kopā (3)	561	522	198	720	188

Vidējais vecums personām, kas dzīvoja institūcijās uz 2006.gada 1.janvāri, bija 73 gadi.

- No tiem sieviešu vidējais vecums: 75 gadi,
- No tiem vīriešu vidējais vecums: 67 gadi.

Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām ar garīga rakstura traucējumiem

Dienas aprūpes centri

Dienas aprūpes centrs personām ar garīga rakstura traucējumiem – institūcija, kas dienas laikā nodrošina sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas pakalpojumus, sociālo prasmju attīstību, izglītošanu un brīvā laika pavadīšanas iespējas.¹²

Dienas aprūpes centri personām ar garīga rakstura traucējumiem nodrošina uzturēšanos centrā pilnu darba dienu, ēdināšanu, kā arī organizē izglītojošas, sociālo prasmju un darba iemaņu apguves nodarbības.

Ikdienas nodarbības: rokdarbi, radošās darbnīcas, konditoreja, klūgu pīšana, mūzika, Dzīves mācība, brīvā laika aktivitātes (ekskursijas un izstāžu, koncertu apmeklēšana). Dienas aprūpes centru speciālisti sniedz konsultācijas ģimenēm par pedagoģiskajiem, sociālajiem un tiesiskajiem jautājumiem, organizē atbalsta - izglītojošas grupas tuviniekiem un atbalsta personām.

Rīgā pašreiz ir astoņi dienas centri personām ar garīga rakstura traucējumiem, septiņi no tiem personām ar garīgās attīstības traucējumiem:

- Dienas aprūpes centrs „Cerību ligzda” - 30 vietas,
- Dienas aprūpes centrs „Cerību māja” - 26 vietas;
- Dienas aprūpes centrs „Cerību tilts” - 24 vietas,
- Dienas aprūpes centrs „Mēness māja” - 14 vietas,
- Dienas aprūpes centrs „Saule” - 51 vieta,
- Dienas aprūpes centra „Saule” „Ezera filiāle” - 25 vietas,
- Dienas aprūpes centrs „Kopā” - 12 vietas,

bet viens personām ar psihiska rakstura traucējumiem - Dienas aprūpes centrs „Gaismas stars” - 20 vietas.

2006. gadā izveidots dienas aprūpes centrs „Mēness māja”.

2006. gadā dienas aprūpes centrus apmeklēja 244 personas ar garīga rakstura traucējumiem (Skat. 16. tabulu).

16.tabula. Personu skaits, kuras saņēmušas dienas aprūpes centru pakalpojumu

Dienas aprūpes centra nosaukums	Adrese	Klientu skaits, kuri saņēmuši pakalpojumu		
		2004. gadā	2005. gadā	2006.gadā
„Cerību ligzda”	Balvu ielā 11	45	42	36
„Cerību māja”	Rēzeknes ielā 2a	32	33	29
„Cerību tilts”	Ieriķu ielā 2b	31	33	28
„Saule”	Ventspils ielā 29	60	51	56
„Saule” „Ezera filiāle	Ezera ielā 21	26	25	25
„Kopā”	Raunas ielā 64	13	12	12
„Gaismas stars”	Pērnavas ielā 62	18	35	57
„Mēness māja	Putnu ielā 6	-	-	15
Kopā		225	231	244

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – galdniecības prasmju un iemaņu attīstīšana

Specializētā galdniecības darbnīcā tiek nodrošinātas galdniecības iemaņu apguves iespējas kvalificētu speciālistu uzraudzībā personām ar garīgās attīstības traucējumiem .

Galdniecības darbnīcu uzdevums ir attīstīt darba iemaņas galdnieka arodā, kā arī veicināt klientu praktisko dzīves prasmju attīstību un tālāku integrāciju sabiedrībā. Astoņi jaunieši, strādājot pie profesionāliem darba galdiem, profesionālu speciālistu vadībā izgatavo dažādus sadzīves priekšmetus, rotaļlietas, mēbeles. Izgatavotā produkcija ir augsti novērtēta izstādēs un gadatirgos, kuros jaunieši ir piedalījušies.

¹² Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi – „Atbalstītā darba aģentūra”

Atbalstītā darba aģentūra nodrošina ergoterapeita, sociālā pedagoga, psihologa un darbaudzinātāja pakalpojuma kompleksu personām ar garīga rakstura traucējumiem, lai palīdzētu uzsākt darba attiecības, kā arī sniegtu psiholoģisku atbalstu un praktisku palīdzību visu darba attiecību laiku. Pakalpojums nodrošina klienta vajadzību izvērtēšanu, darbam nepieciešamo iemaņu apmācību, atbilstošas darba vietas meklēšanu un klienta interešu aizsardzību (Skat. 17. tabulu).

17. tabula. Personu skaits, kuras saņēmušas Atbalstītā darba pakalpojumu

Pakalpojums	Klientu skaits, kuri saņēmuši pakalpojumu		
	2004. gads	2005. gads	2006. gads
Atbalstītā darba aģentūras pakalpojumi – darba iemaņu attīstīšanai	45	29	59

Īslaicīgās uzturēšanās mītnes pakalpojumi

Īslaicīgās uzturēšanās mītne „Dzīves skola” – nodrošina personu ar garīga rakstura traucējumiem sociālo aprūpi un sociālo rehabilitāciju darba dienu vakaros un naktīs, un brīvdienās visas dienas garumā. „Dzīves skolā” uzņem personas ar garīga rakstura traucējumiem, kas sasniegušas 16 gadu vecumu un kas ir Rīgas dienas aprūpes centru klienti. Ar speciālistu atbalstu īslaicīgās uzturēšanās mītnes klienti apgūst pašaprūpes un patstāvīgas dzīves iemaņas.

Viens no „Dzīves skolas” uzdevumiem ir sekmēt personu ar garīga rakstura traucējumiem dzīvošanu ārpus ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijām, sniedzot atbalstu ģimenēm, kuras vēlas uzturēt un aprūpēt savus tuviniekus. Vienam klientam atļautais uzturēšanās ilgums viena gada laikā ir 2 mēneši. Atļautais uzturēšanās laiks pēc klienta lūguma var tikt sadalīts īsākos laika posmos.

18. tabula. Personu skaits, kuras saņēmušas „Dzīves skolas” pakalpojumu

Pakalpojums	Klientu skaits, kuri saņēmuši pakalpojumu		
	2004. gads	2005. gads	2006. gads
Īslaicīgās uzturēšanās mītnes pakalpojums	32	27	26

Grupu mājas (dzīvokļa) pakalpojumi

Grupu mājas/dzīvokļi ir pastāvīgās uzturēšanās mītne, kurā personas ar garīgās attīstības traucējumiem zinošu profesionāļu vadībā realizē savas patstāvīgās dzīves iemaņas. Grupu māja (dzīvoklis) nodrošina mājokli un atbalstu sociālo problēmu risināšanā personām ar garīga rakstura traucējumiem, kurām ir objektīvas grūtības dzīvot patstāvīgi, bet nav nepieciešama atrašanās ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijā.¹³

Viens no grupveida dzīves vietas mērķiem ir attīstīt klientu līdz limenim dzīvot patstāvīgi, tomēr nereti cilvēkam ar garīga rakstura traucējumiem psihosociāla palīdzība un aprūpe būs nepieciešama vienmēr, tāpēc šādos gadījumos grupu māja/dzīvoklis nodrošina patstāvīgu dzīves vietu.

Personāla galvenie uzdevumi grupu mājā ir:

- sniegt atbalstu un padomu,
- apmācīt konkrētām sociālām prasmēm,
- apkopot informāciju par klientu,
- sekmēt nodarbinātību un patstāvību,
- palīdzēt plānot finanses, brīvo laiku,
- nepieciešamības gadījumā aprūpēt klientu.

Vairumā gadījumu pārceļšanās uz grupu māju, patiesi palīdz klientam kļūt daudz patstāvīgākam, tomēr arī grupu mājās nereti ir problēmas, kas saistītas ar klienta nevēlēšanos sadarboties ar speciālistiem, kā arī dažādas atkarības.

¹³ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

Rīgā pašreiz ir izveidoti četri grupu dzīvokļi personām ar garīga rakstura traucējumiem.

19. tabula. Grupu dzīvokļi (mājas) Rīgā

Nr.p.k.	Grupu dzīvokļa (mājas) adrese	Izveidošanas gads	Vietu skaits
1.	Platā ielā 9	2002. gads	13
2.	Maskavas ielā 221	2003. gads	12
3.	Biešu ielā 6	2004. gads	12
4.	Putnu iela 6	2005. gads	14

Algotu darbu ar sociālā darba speciālistu atbalstu strādā 20 jaunieši. Gadījumā, ja jaunietis gada laikā strādā algotu darbu un patstāvīgi izpilda dzīvojamās platības īrēšanas nosacījumus, tad Rīgas domes Komunālais departaments piedāvā jaunietim īrēt atsevišķu dzīvojamo platību. Patstāvīgu dzīvi pēc uzturēšanās grupu dzīvokļos uzsākuši 15 jaunieši.

Tā kā daudz Rīgas pašvaldības jaunieši, kuri beidz 9. klasi speciālās mācību iestādēs, kuras atrodas laukos, nav gatavi uzsākt dzīvi ārpus institūcijas, tad šiem jauniešiem patstāvīgās dzīves prasmes un iemaņas ir iespējams apgūt grupu mājās laukos.

20. tabula. Grupu dzīvokļi (mājas) ārpus Rīgas

Nr.p.k.	Grupu mājas adrese	Pakalpojuma pirkšanas uzsākšana	Vietu skaits
1.	Tukuma raj., Smārdes pagasta „Dūckas”	2003. gads	12
2.	Valmieras raj., Rencēnu pagasta „Rožkalni”	2004. gads	4
3.	Ludzas raj., Lauderu pagasta „Oāze”	2005. gads	6

Projekts „Starpprofesionālā izvērtēšanas komisija”

Līdz šim gūtā pieredze, organizējot grupu dzīvokļa pakalpojumus gan Rīgā, gan ņemot vērā ārzemēs gūto pieredzi, ir parādījusi, ka personām, ņemot vērā personas garīgā rakstura traucējuma veidu (garīgās attīstības traucējumi vai garīgās veselības traucējumi), diagnozi, prasmes un spējas, ir nepieciešami dažāda veida sociālie pakalpojumi atbilstoši viņu vajadzībām. Šādu pakalpojumu - starpprofesionālu komandu, kas personas dzīvesvietā veic viņu vajadzību izvērtēšanu un pieņem objektīvu lēmumu par klienta vajadzībām atbilstošu sociālo pakalpojumu - nodrošina SIA „Bērnu oāze”. Uz izvērtēšanas datu pamata tiek plānoti arī sociālie pakalpojumi šīs mērķa grupas klientiem.

Klientu individuālo spēju un vajadzību noteikšanā ir iesaistīti – psihologs, psihologa asistents, speciālais pedagogs, sociālais darbinieks, psihiatrs un Rīgas domes Labklājības departamenta galvenais speciālists. 2006. gadā Starpprofesionālā izvērtēšanas komisija ir izvērtējusi 38 jauniešus.

Psihosociālā atbalsta pakalpojums jauniešiem ar garīgās attīstības traucējumiem patstāvīgas dzīves sākumā

Mērķgrupa – Rīgas pašvaldībā dzimušie jaunieši ar garīgās attīstības traucējumiem pēc speciālo internātskolu beigšanas, patstāvīgās dzīves sākumā vecumā no 16 gadiem. Psihosociālā atbalsta pakalpojumu īsteno sociālā darba speciālisti arodskolās/profesionālās izglītības iestādēs, dzīvesvietās un tiek nodrošināts līdz 50 klientiem gadā.

Psihosociālā atbalsta pakalpojums nodrošina:

➤ informācijas apkopošanu un nepārtrauktību – sociālie darbinieki seko klienta dzīves situācijai, panākumiem, problēmām, lai nepieciešamības gadījumā varētu sniegt operatīvu atbalstu; datu bāzes par klientu individuālajām vajadzībām izveidošanu un uzturēšanu;

➤ pasākumu kompleksu klienta atbalstam konkrētās dzīves situācijās, piesaistot citu speciālistu un iestāžu resursus (sadarbībā ar mācību iestāžu, Sociālo dienestu, bāriņtiesu u.c. speciālistiem);

Galvenās klientu atbalsta jomas: klientiem saprotamas sistemātiskas informācijas nodrošināšana par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku aprūpes palikušiem bērniem, pieejamajiem sociālajiem pakalpojumiem, sociālo palīdzību, profesionālo/arodizglītību, darba iespējām, ar aizbildnību saistītiem jautājumiem; sadarbība ar klientiem viņiem aktuālu sociālu jautājumu risināšanā; klientu dzīvesprasmju un sociālo prasmju attīstība;

➤ individuālas konsultācijas jauniešiem bāreņiem ar garīgās attīstības traucējumiem.

Psihosociālā atbalsta pakalpojums 2006.gadā tika nodrošināts 42 jauniešiem.

Nākotnes vīzija

- Labklājības departaments 2006.gadā izvērtēja un atbalstīja Biedrības „Sv. Jāņa Palīdzība” projekta pieteikumu par dienas aprūpes centra personām ar psihiska rakstura traucējumiem izveidi Hospitāļu ielā 55 Rīgā. No 2007.gada jūnija mēneša dienas aprūpes centra „Saulesvece” pakalpojums tiks nodrošināts 20 personām.
- Tā kā katru gadu speciālās internātskolas beidz vairāki Rīgas pašvaldības bāreņi un bez vecāku gādības palikuši jaunieši, tad ir nepieciešams veidot jaunus centrus, kur jaunieši apgūtu integrācijas programmu, pēc kuras viņi uzsāktu patstāvīgu dzīvi vai tiktu nodrošināti ar citas institūcijas pakalpojumu atbilstoši viņa vajadzībām. 2006.gadā minēto pakalpojumu nodrošināja trīs reģionālie integrācijas centri. Ņemot vērā pakalpojuma aktualitāti, piedāvātā pakalpojuma kvalitāti, tiek plānotas papildus 4 vietas 2007.gadā grupu mājā Laudeross.
- 2007.gada oktobrī Nacionālās programmas projekta „Sociālo pakalpojumu infrastruktūras un pakalpojumu attīstīšana klientu rehabilitācijai, integrācijai sabiedrībā un darba tirgū Rīgas reģionā” ietvaros, kas saņem ES struktūrfonda finansējumu, 2007.gadā plānots izveidot vēl divas specializētās darbnīcas un 24 personām divi grupu dzīvokļi Slimnīcas ielā 2 Rīgā, kur 20 klientiem tiks sniegts sociālās rehabilitācijas pakalpojums noteiktas profesijas iemaņu apgūšanā. Mērķa grupa – klienti ar garīga rakstura traucējumiem, kuri pašreiz uzturas specializētās ilgstošās sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijās, ir apguvuši sociālās rehabilitācijas kursu dzīvei ārpus institūcijas un ir izgājuši izvērtēšanas un atlasēšanas procesu.
- Pašlaik ir paredzēts izveidot mini dienas centru personām ar izteikti smagiem funkcionāliem traucējumiem, kurām nepieciešams individuāls asistents. Šis mini centrs tiks iekļauts d/c „Cerību ligzda” sastāvā, nodrošinot minēto pakalpojumu 6 personām.

Patversmes pakalpojumi

Patversme – sociālā institūcija, kas personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām nodrošina īslaicīgas uzturēšanās iespējas, uzturu, personiskās higiēnas iespējas un sociālā darba speciālista pakalpojumus¹⁴.

Naktspatversme – sociālā institūcija, kas personām bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušām personām nodrošina naktsmītni, vakariņas un personiskās higiēnas iespējas¹⁵.

Rīgā ar katru gadu aktuālākas kļūst bezpajumtniecības un ubagošanas problēmas. Cilvēki, kuri nav spējuši piemēroties mūsdienu straujajam ritmam, bieži vien ubago, dzīvo nepiemērotos apstākļos vai arī kļūst par bezpajumtniekiem. Saskaņā ar Latvijas Republikas normatīvajiem aktiem pašvaldības pienākums ir nodrošināt sociālo palīdzību un sociālos pakalpojumus sociāli mazaizsargātām personām, tai skaitā sniegt naktspatversmes vai patversmes pakalpojumu.

Rīgas patversme ir Rīgas pašvaldības institūcija, kurā iespējams uzņemt 170, nepieciešamības gadījumā, gada aukstajos mēnešos – līdz 230 personas.

Bezpajumtnieku skaits pārsniedz Rīgas patversmes vietu skaitu, tāpēc Rīgas dome kopš 2003. gada pērk naktspatversmes pakalpojumus no vairākām organizācijām. 2006.gadā Rīgas pašvaldība pirka:

- reliģiskās organizācijas “Zilais krusts” naktspatversmes pakalpojumus vīriešiem (līdz 190 vietām),
- SIA “LatAISS” naktspatversmes pakalpojumus vīriešiem (līdz 70 vietām),
- SIA „Dezinfekcijas stacija” naktspatversmes pakalpojumus sievietēm (līdz 35 vietām).

Rīgas patversmē un līgumorganizāciju naktspatversmēs bezpajumtniekiem tiek nodrošināts īslaicīgs patvērumš, higiēnas pakalpojumi, brokastis un vakariņas, kā arī sociālā darba speciālista konsultācijas. Rīgas patversmē bezpajumtniekiem tiek piedāvāta arī iespēja apmeklēt primārās veselības aprūpes (sociālo) ārstu.

Lai veicinātu klientu līdzdarbību savas sociālās situācijas uzlabošanā, personām, kuras Rīgas patversmē uzturas ilgāk par 2 mēnešiem un kurām ir ienākumi (darba alga, pensija), jāveic līdzdalības maksājums.

¹⁴ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

¹⁵ Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likums

21. tabula. Vietu skaits Rīgas patversmē/naktspatversmēs 2006.gadā

lestāde	Adrese	Pakalpojums	Vietu skaits
Rīgas patversme	Maskavas ielā 208 Rīgā	naktspatversmes vīriešu nodaļa	61
		diennakts patversmes vīriešu nodaļa	25
		diennakts patversmes nodaļa ģimenēm	30
		izolators	4
	Bārddziņu ielā 2 Rīgā	naktspatversmes sievietes nodaļa	36
		diennakts patversmes sievietes un bērniem nodaļa	14
Kopā			170 (gada aukstajos mēnešos līdz 230 vietām)
Reliģiskās organizācijas "Zilais krusts" naktspatversme vīriešiem	Maskavas ielā 336 Rīgā	naktspatversmes pakalpojums vīriešiem	līdz 190 vietām
SIA "LatAISS" naktspatversme vīriešiem	Bebru ielā 16 Rīgā	naktspatversmes pakalpojums vīriešiem	līdz 70 vietām, t.sk. 20 vietas reibumā esošām personām
SIA „Dezinfekcijas stacija” naktspatversme sievietēm	Bārddziņu ielā 2 Rīgā	naktspatversmes pakalpojums sievietēm	līdz 35 vietām
Līgumorganizācijās kopā			līdz 295 vietām

Palielinoties bezpajumtnieku skaitam Rīgā, Rīgas dome palielina pirktu naktspatversmju pakalpojuma vietu skaitu. 2004.gadā tika pirktas 150 vietas līgumorganizāciju naktspatversmēs, 2005.gadā – 230 vietas, bet 2006.gadā – 295 vietas.

Lai sievietēm ar bērniem, kuras uzturējās Rīgas patversmes sievietes ar bērniem nodaļā, tiktu nodrošināts vajadzībām atbilstošs, kvalitatīvs pakalpojums, 2006.gada augustā tika pieņemts lēmums slēgt šo nodaļu un turpmāk nodrošināt uzturēšanos Biedrības „Rīgas Samariešu apvienība” krīzes centrā „Māras centrs” (10 vietas), Cieceres ielā 1 Rīgā, un Nodibinājuma „Sociālo pakalpojumu aģentūra „Ģimenes krīzes centrs”” krīzes centrā (12 vietas), Cieceres ielā 21 Rīgā.

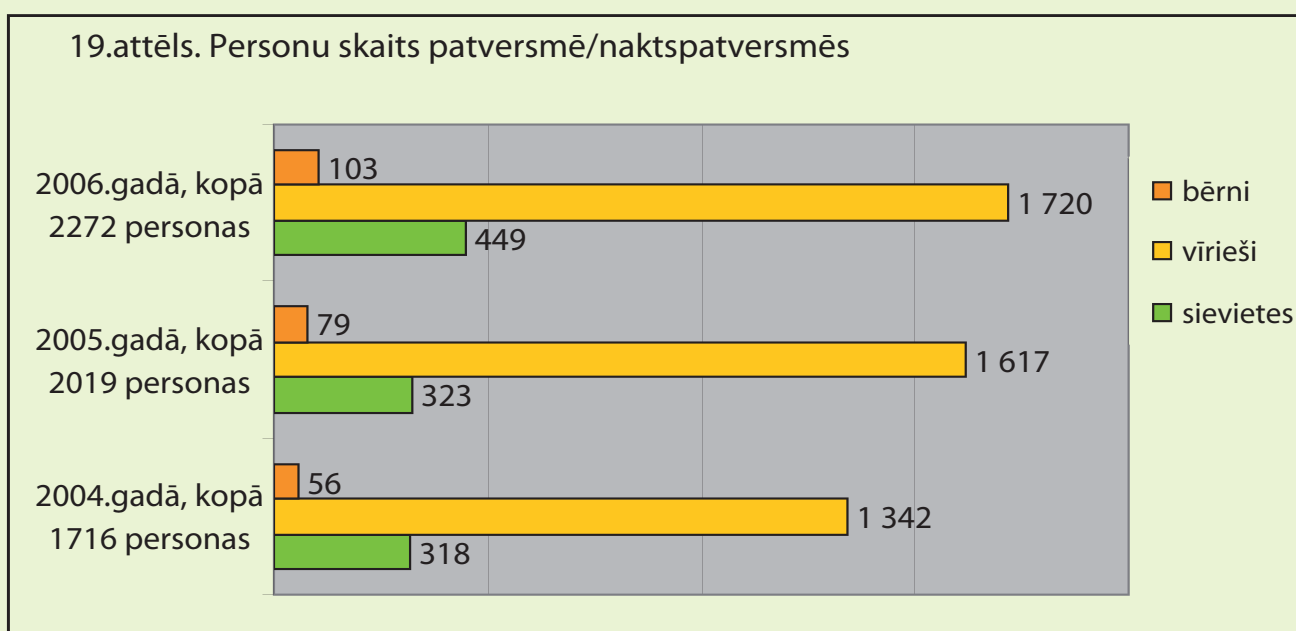
2006.gada janvārī un februārī (kopā 9 dienas) strauji pazeminājās gaisa temperatūra (zemāka par - 20°C), apdraudot bezpajumtnieku veselību un dzīvību, tāpēc Rīgā tika veikti šādi pasākumi:

- tika palielināts vietu skaits Rīgas patversmē un naktspatversmēs līdz 525 vietām (salīdzinoši 2005. gada sākumā vietu skaits šajās iestādēs kopā bija 405),
- naktspatversmju klientiem tika dota iespēja uzturēties tajās arī dienas laikā un paēst pusdienas. 2006.gada janvārī šo iespēju izmantoja 40 vīrieši un 69 sievietes, bet februārī – 33 vīrieši,
- vakara un nakts stundās bezpajumtniekiem bija iespēja uzturēties Rīgas domes, Rīgas priekšpilsētu (rajonu) izpilddirekcijā, kā arī Rīgas autoostas ēkās, kurās ārkārtas situācijas laikā uzturējās aptuveni 70 - 80 personas. Šīs personas tika informētas par Rīgas patversmes/naktspatversmju atrašanās vietām. Pie tam pie Rīgas domes ēkas atradās autotransports, ar kuru nepieciešamības gadījumā bezpajumtnieki tika nogādāti kādā no naktspatversmēm,
- Rīgas pašvaldības policija aktīvi iesaistījās palīdzības sniegšanā bezpajumtniekiem, informējot reidos sastaptos bezpajumtniekus par palīdzības saņemšanas iespējām vai nepieciešamības gadījumā nogādājot naktspatversmēs,
- ņemot vērā to, ka ir problemātiska to bezpajumtnieku izmitināšana, kuri ir alkohola vai citu apreibinošu vielu reibumā, Rīgas dome noslēdza vienošanos ar SIA „LatAISS” par 20 bezpajumtnieku, kuri ir vieglā vai vidējā reibuma pakāpē, izmitināšanu naktspatversmē vīriešiem (Bebru ielā 16, Rīgā),

- no 17.01.2006. tika uzsākts finansēt Nodibinājuma „Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centrs” sniegto zupas virtuves pakalpojumu (Āgenskalna tirgus rajonā),
- plašsaziņas līdzekļiem tika sniegta informācija par bezpajumtnieku izmitināšanas vietām un zupas virtuvēm. Šī informācija ārkārtas situācijā vairākkārtīgi izskanēja radio, televīzijā, kā arī bija pieejama presē,
- Labklājības departaments izveidoja bukletu „Kā pasargāt sevi no nosalšanas?”, kas tika izplatīts bezpajumtnieku atrašanās vietās,
- Rīgas pilsētas izpilddirektora uzdevumā tika sasaukti vairāku reliģisko konfesiju pārstāvji, kuriem tika lūgts iesaistīties palīdzības sniegšanā bezpajumtniekiem (Rīgas Baptistu Semināra draudze no 24.01.2006. – 31.01.2006. nodrošināja īslaicīgās uzturēšanās pakalpojumu 20 personām telpās Lāčplēša ielā 37 Rīgā, kā arī Septītās dienas adventas draudze no 04.02.2006. – 07.02.2006. nodrošināja iespēju 11 bezpajumtniekiem uzturēties telpās Baznīcas ielā 12a Rīgā),
- Rīgas domes Sociālo jautājumu komiteja 2006.gada 25.janvārī sasauca darba grupu ar mērķi izstrādāt priekšlikumus konkrētu pasākumu veikšanai, lai risinātu bezpajumtniecības problēmu Rīgā aukstā laika apstākļos. Darba grupā piedalījās Rīgas domes deputāti, LR Labklājības ministrijas, LR Veselības ministrijas Katastrofu medicīnas centra, Valsts policijas, Pašvaldības policijas, Labklājības departamenta, Rīgas patversmes pārstāvji. Ņemot vērā darba grupas izstrādātos priekšlikumus, tika izstrādāts rīcības plāna projekts „Par palīdzības sniegšanu bezpajumtniekiem nelabvēlīgos laika apstākļos Rīgā”, kurš tika virzīts apstiprināšanai Rīgas domē, lai 2007.gada sākumā to varētu uzsākt realizēt. Minētajā rīcības plānā paredzēta vairāku Rīgas domes struktūrvienību/iestāžu iesaistišanās palīdzības sniegšanā bezpajumtniekiem.

Par bezpajumtniecības problēmas aktualitāti liecina naktspatversmes un patversmes pakalpojumus saņēmušo personu skaits. Ja 2004.gadā minētos pakalpojumus Rīgas pašvaldībā izmantoja 1716¹⁶ bez noteiktas dzīvesvietas vai krīzes situācijā nonākušas personas (1101 persona Rīgas patversmē; 615 personas līgumorganizāciju naktspatversmēs), tad 2005.gadā jau 2019* personas (1212 personas Rīgas patversmē; 807 personas līgumorganizāciju naktspatversmēs), bet 2006.gadā 2272¹⁷ personas (1264 personas Rīgas patversmē; 1008 personas līgumorganizāciju naktspatversmēs, t.sk. augstāk minētajos krīzes centros sievietēm ar bērniem un īslaicīgās izmitināšanas vietās reliģisko konfesiju telpās aukstajā laikā).

Patversmes/naktspatversmes pakalpojumus 2006.gadā saņēma 52 ģimenes. No kopējā skaita – 2272 personām patversmes/naktspatversmes pakalpojumus saņēma 1720 vīrieši, 449 sievietes un kopā ar vecākiem 103 bērni (skat. 19. attēlu).

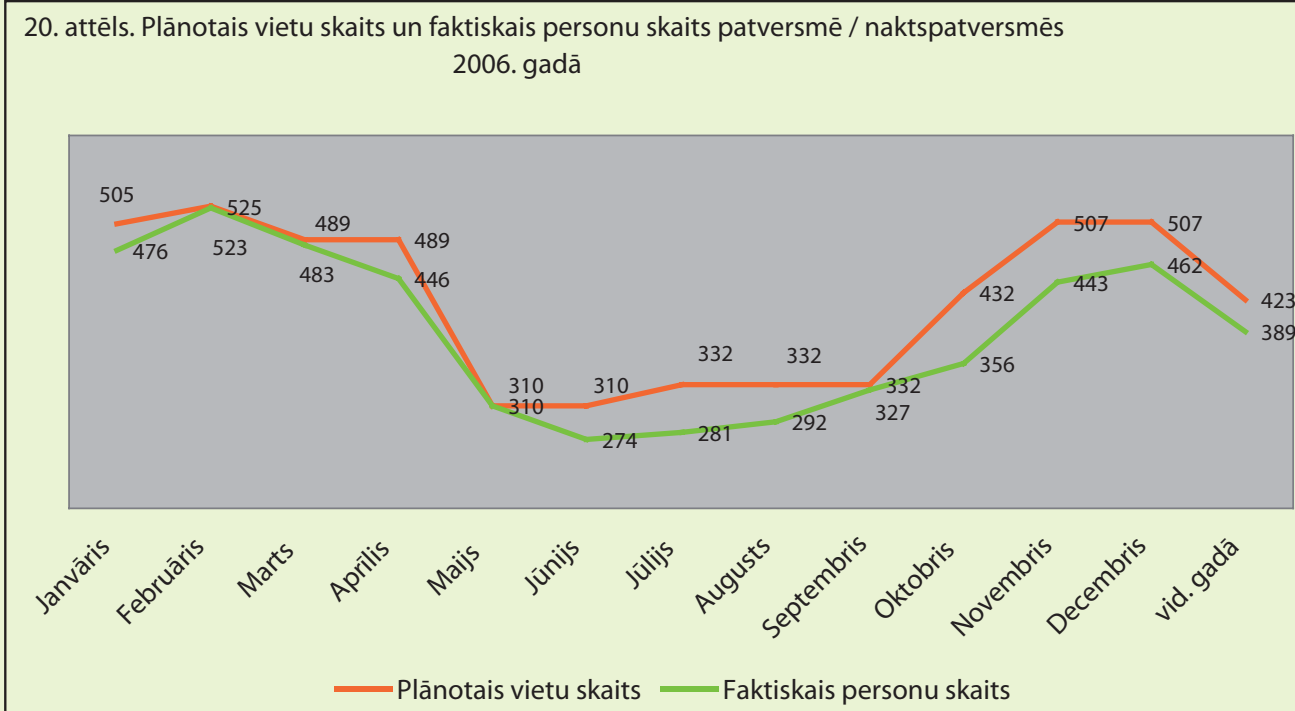
¹⁶ katra persona tiek skaitīta tikai vienu reizi, neskatoties uz to, ka patversmē vai naktspatversmē uzturējusies vairākkārtīgi.

¹⁷ kopējais klientu skaits nav precīzs, jo Rīgas patversmē/naktspatversmēs pašreiz nav vienota klientu uzskaites sistēma, proti, viens klients gada laikā varētu būt bijis vairāku naktspatversmju sniegtā naktspatversmes pakalpojuma saņēmējs.

Rīgas patversmes/naktspatversmju kopējais klientu skaits 2006.gadā salīdzinoši ar 2005. gadu pieaudzis par 13 %. Strauji pieaudzis sieviešu skaits (39%), mazāk vīriešu skaits (6%) un ģimeņu skaits (8%).

2006.gada aukstajos mēnešos patversmes/naktspatversmes pakalpojumi tika sniegti vidēji līdz 523 personām dienā. Salīdzinoši 2005.gada aukstajos mēnešos vidēji līdz 449, bet 2004.gada aukstajos mēnešos vidēji līdz 385 personām dienā.

Rīgas patversmes/naktspatversmju noslogojums (vidēji dienā) 2006.gadā salīdzinoši ar 2005.gadu pieaudzis vidēji par 11 %. Savukārt, vietu skaits 2006.gadā šajās iestādēs, lai tās nebūtu pārpildītas, salīdzinoši ar 2005.gadu palielināts vidēji par 18% (Skat. 20. attēlu).

Uzrādītā statistika parāda patversmes/naktspatversmes pakalpojumus saņēmušo personu skaitu, bet ne kopējo bezpajumtnieku skaitu Rīgas pilsētā, ko nav iespējams precīzi noteikt, jo daļa bezpajumtnieku atsakās no palīdzības. Pastāv arī slēptā bezpajumtniecība – persona bez noteiktas dzīvesvietas uzturas pie radiem, draugiem vai paziņām.

Lai noskaidrotu bezpajumtniecības iemeslus, bezpajumtnieku galvenās problēmas un iespējamās situācijas risinājumus, 2006.gada IV. ceturksnī tika veikta Rīgas patversmes/ naktspatversmju klientu sociālo situāciju izvērtēšana. Kopā tika izvērtētas 659 personu sociālās situācijas, t.sk. - 143 sieviešu (22%), 473 vīriešu (72%), 12 ģimeņu (6%), kurās ir 43 personas (t.sk. 12 sievietes, 7 vīrieši, 24 bērni).

Analizējot apkopojuma datus, var secināt:

- lai gan vairāk bezpajumtnieku Rīgā ir vīrieši, tomēr bezpajumtniecības problēma ir skārusi arī sievietes un ģimenes ar bērniem,
- aptuveni 6% bezpajumtnieku Rīgā ieradušies no citām pašvaldībām vai valstīm,
- bezpajumtnieki ir dažāda vecuma personas, lielākā daļa darbības vecumā (aptuveni 87%):
 - vismazāk personas, kuras vecākas par 70 gadiem (2%) un personas līdz 30 gadu vecumam (7%),
 - bezpajumtnieku skaits pieaug vecumgrupā no 61 līdz 70 gadiem (11%) un vecumgrupā no 31 līdz 40 gadiem (17%),
 - visvairāk bezpajumtnieku ir vecumā no 41 līdz 50 gadu vecumam (26%) un pirmspensijas vecumā no 51 līdz 60 gadu vecumam (37%),
- ģimenēs lielākā daļa pilngadīgo personu (no 19 personām 16 personas jeb 84%) ir vecumā līdz 40 gadiem, pārējie 16% vecumā līdz 55 gadiem. 12 ģimenēs ir dažāda vecuma 24 bērni - sākot no zīdaiņa vecuma līdz 17 gadu vecumam:
 - 17% zīdaiņi,
 - 33% pirmsskolas vecuma bērni,
 - 50% skolas vecuma bērni.

- ģimenes ir dažāda lieluma - 84% ģimenēs ir līdz 4 personām ģimenē, 16% - 6 vai 7 personas ģimenē,
- 42% ir nepilnās ģimenes, kurās bērnus audzina tikai māte (personu skaits šajās ģimenēs ir līdz 4 personām), bet 58% ģimenēs ir gan tēvs, gan māte,
- par bezpajumtniecības problēmas aktualitāti liecina sekojoši dati - liela daļa bezpajumtnieku (25%) bez pastāvīgas dzīvesvietas ir 1 – 5 gadus, ilgāk par 5 gadiem – 19%, mazāk par gadu – 9%,
- galvenie bezpajumtniecības iemesli:
 - persona (ģimene) no mājokļa izlikta par parādiem ar tiesas spriedumu - 28%,
 - mājokļa saimnieks nepagarināja īres līgumu vai tika pacelta īres maksa un persona pati aizgāja – 15,5%,
 - ģimenes nesaskaņas (šķiršanās, strīdi), tuvinieku nāve - 15%,
 - mājokli zaudēja mākleru krāpšanas rezultātā - 9%,
 - mājokli persona (ģimene) pārdeva - 5%,
 - ieslodzījuma laikā zaudēts mājokis - 5%,
 - veselības problēmu dēļ nespēja strādāt un samaksāt par mājokli - 3,5%,
 - alkohola atkarības dēļ nespēja strādāt un samaksāt par mājokli - 2%,
 - atbrauca uz Rīgu strādāt, zaudēja kopmītnes istabu - 2%,
 - daži gadījumi bijuši, kad mājoklis bija jāatstāj, jo tas bija avārijas stāvoklī vai izdega, vai kaimiņi izturējās vardarbīgi, zaudēja, privatizējot uz trešo personu vārda, dzīvoklis bija iekļilāts bankā, ņemot kredītu dzīvokli saņēma nelikumīgi kā dāvinājumu, persona izlikta no ilgstošas sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūcijas (SAC) par iekšējās kārtības noteikumu pārkāpumiem, persona ieradās no citas valsts,
- no visām personām, kuras norādījušas savu nodarbinātību, ar darba līgumu strādā 17% personu, bez darba līguma – 12%, gadījuma darbus - 8%. 26 % ir pensijas vecuma personas vai invalīdi. 1% personu ir bērna kopšanas atvaļinājumā. 26% personu nestrādā, kaut gan ir darbības vecumā,
- izvērtējot personu (ģimeņu) materiālās iespējas, kas ir viens no galvenajiem resursiem viņu situācijas uzlabošanā, tika noskaidroti sekojoši ienākumu avoti. No visām personām, kuras norādījušas savus ienākumu veidus, aptuveni 50% ir regulāri ienākumi (darba alga, invaliditātes vai vecuma pensija), aptuveni 7% ir neregulāri ienākumi (pabalsti, gadījuma darbos gūtie ienākumi). Savukārt, 34% personu ienākumu nav vispār. Visām ģimenēm ir ienākumi (7 ģimenēs viens vai abi vecāki saņem darba algas, pārējās ienākumi ir valsts pabalsti, uzturlīdzekļi, apgādnieka zaudējuma pensija, stipendija, gadījuma darbos gūtie ienākumi),
- izvērtējot ienākumu apmēru, jāsecina, ka lielākajai daļai personu (ģimeņu) ienākumu līmenis nav tik liels, lai varētu iegādāties vai īrēt mājokli, kas apgrūtinā šo personu (ģimeņu) sociālās situācijas risinājumu. Ienākumi:
 - līdz Ls 50 ir 14% personu un 34% ģimeņu,
 - no Ls 51 līdz Ls 100 ir 28% personu un 25% ģimeņu,
 - no Ls101 līdz Ls 150 ir 2% personu un 25% ģimeņu,
 - no Ls 151 līdz Ls 200 ir 2,8% personu un 8% ģimeņu,
 - no Ls 201 līdz Ls 250 ir 0,8% personu un 8% ģimeņu,
 - vairāk par Ls 250 ir 1,4% personu, ģimenēm nav,
- Rīgas Sociālo dienestu palīdzību 2006.gada IV. ceturksnī saņēma 51% personu un 75% ģimeņu,
- izziņot personu (ģimeņu) viedokli par viņu situācijas nākotnes redzējumu, jāsecina, ka lielākā daļa vēlas mainīt savu situāciju:
 - aptuveni 25% vēlas strādāt, t.sk. pārcelties uz dzīvi ārzemes, kā arī atjaunot dokumentus, lai varētu risināt nodarbinātības problēmu, dažas personas pārkvalificējas,
 - aptuveni 13% vēlas dzīvot sociālās aprūpes centros,
 - aptuveni 1% uzskata, ka mājvietas problēmu var risināt apprecoties vai dzīvojot pie civillaulātā, bet 2% - atjaunojot attiecības ar tuviniekiem,
 - īrēt dzīvojamo platību vēlas - 37% personu un 83% ģimeņu, 1,5% tiesājas, lai atgūtu dzīvokli, 0,3% vēlas iegādāties dzīvokli uz kredīta, vasarā dzīvot dārza būdīnā – 0,2%,
 - vēlas reģistrēties pašvaldības dzīvokļu rindā - 8% personu un 16% ģimeņu,
 - gaida pašvaldības dzīvokļu rindā - 7% personu un 16% ģimeņu,

- 5% vēlas ārstēties no atkarības vai uzlabot veselības stāvokli,
- noformēt invaliditātes vai vecuma pensiju grupu, tā gūstot regulārus ienākumus – 25%,
- atgriezties savā pašvaldībā vai valstī – 0,4%.

Atrisinājušas savu situāciju - pašreiz strādā un ir mājoņi- 35% personu un 8% ģimeņu, saņēma pašvaldības dzīvokli – 0,3% personu.

Tikai 6% personu uzskata, ka neko nevar mainīt savas sociālās situācijas uzlabošanai.

Šie dati liecina, ka daudziem bezpajumtniekiem ir grūtības vai nevēlēšanās mainīt savu situāciju. Galvenās bezpajumtnieku problēmas ir sociālās funkcionēšanas spēju trūkums, pieejamu mājoņu trūkums, nepietiekama šo cilvēku kvalifikācija un daļēji arī motivācija, lai varētu strādāt, atkarības problēmas, slikts veselības stāvoklis un sabiedrības stereotipi, kas veicina šīs iedzīvotāju grupas atstumšanu. Šobrīd bezpajumtnieki savas problēmas spēj atrisināt līdz noteiktam līmenim, bet lielākajā daļā gadījumu nespēj sasniegto līmeni saglabāt.

Zupas virtuves

Rīgas dome 2006.gadā uzsāka finansēt divu organizāciju sniegto zupas virtuves pakalpojumu, lai siltu ēdienu aukstajā gada periodā varētu saņemt gan bezpajumtnieki, gan arī citi trūcīgie Rīgas iedzīvotāji:

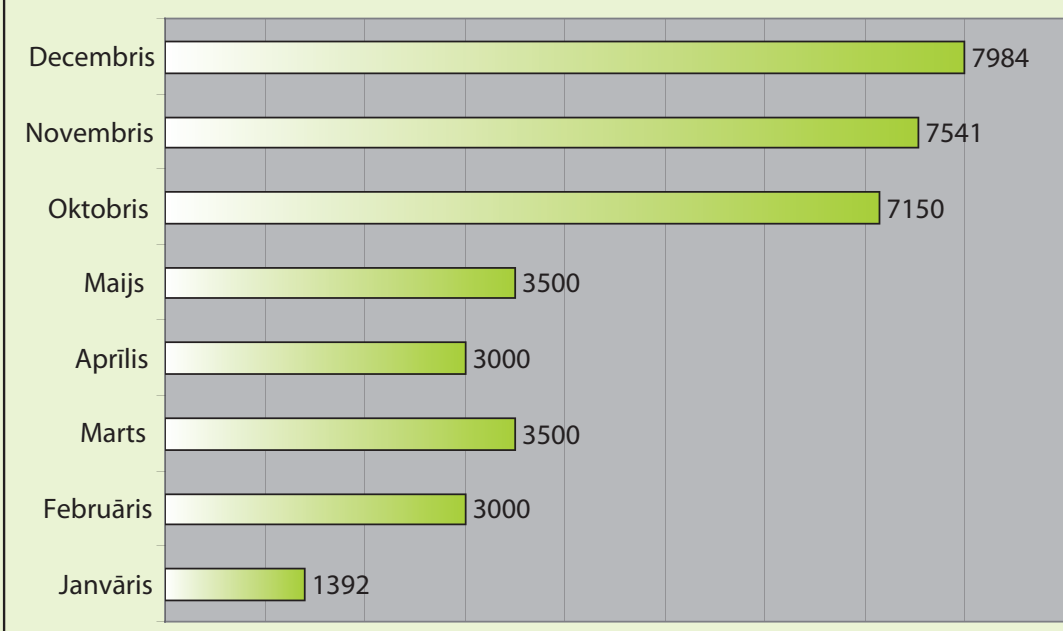
- no 2006.gada 17.janvāra līdz 30.maijam un no 1. oktobra Nodibinājuma „Latvijas Evaņģēliski luteriskās Baznīcas Diakonijas centrs” Āgenskalna tirgus rajonā sniegto zupas virtuves pakalpojumu;
- no 2006.gada 1.oktobra Biedrības „Žēlsirdības misija “Dzīvības ēdiens”” zupas virtuves pakalpojumu K. Barona ielā 56, un no 2006.gada 20. novembra zupas virtuves pakalpojumu Čiekurkalna tirgū, Ropažu ielā 70, kas tika izveidots ar Rīgas Vidzemes priekšpilsētas izpilddirekcijas un A/S „Čiekurkalna tirgus” atbalstu.

Zupas virtuves pakalpojums

Kopā 2006.gada aukstajā periodā (līdz 30 maijam (3 reizes nedēļā) un no 1. oktobra (5 reizes nedēļā)) par Rīgas domes budžeta līdzekļiem tika izsniegtas 37 067 porcijas (skat 21. attēlu).

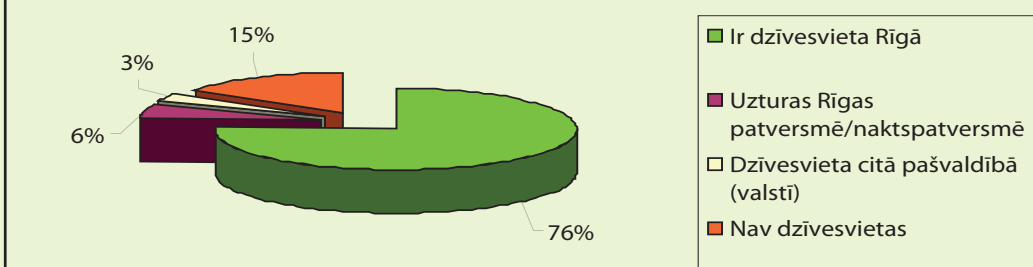
21. attēls. Izsniegto porciju skaits mēnesī, 2006.gadā, kopā 37 067

2006.gada sākuma aukstajos mēnešos zupas virtuves pakalpojumu saņēma 327 personas, bet gada nogales aukstajos mēnešos 420 personas, no tām aptuveni 64% vīrieši, 35 % sievietes un 1 % bērni. Pakalpojumu saņēma dažāda vecuma cilvēki, galvenokārt pirmspensijas vai pensijas vecuma personas. Kopā ar vecākiem zupas virtuves pakalpojumu saņēma 7 bērni vecumā no 6 līdz 15 gadiem.

Aptuveni 76% no zupas virtuves pakalpojuma saņēmējiem 2006.gadā dzīvesvieta bija Rīgā, bet 4% – citā pašvaldībā vai valstī, 20% – nebija noteiktas dzīvesvietas, to skaitā aptuveni 6% uzturējās Rīgas patversmē/naktspatversmēs (skat 22. attēlu).

22. attēls. Zupas virtuves pakalpojuma saņēmēju skaits (%) pēc dzīvesvietas, 2006.gadā

Rīgā nepieciešams attīstīt šādus pakalpojumus bezpajumtniekiem:

- Attīstīt sociālos pakalpojumus bezpajumtniekiem Rīgā, aicinot pieteikties NVO šo pakalpojumu nodrošināšanā (dienas centri, dažāda līmeņa (motivētiem un nemotivētiem klientiem, personām vieglā vai vidējā apreibinošu vielu reibumā u.tml.) patversmes/naktspatversmes, katrā Rīgas rajonā (priekšpilsētā) vismaz vienu.
- Attīstīt ielu sociālo darbu, izveidojot Rīgas pašvaldības patversmes struktūrvienību „Mobilā brigāde darbam ar bezpajumtniekiem”.
- Izveidot „pusceļa māju” (vidēji ar 100 vietām).
- Izveidot Rīgā vienotu bezpajumtnieku uzskaites sistēmu.

Sociālās rehabilitācijas pakalpojumi personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas

Personas pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas, iznākot no ieslodzījuma vietām, saskaras ar virkni grūtībām. Nespējot saviem spēkiem risināt sociālās problēmas, kā arī izjutot grūtības iekļauties sabiedrībā, bieži vien minētās personas nonāk atpakaļ ieslodzījuma vietā. Saskaņā ar LR normatīvajiem aktiem pašvaldības pienākums ir nodrošināt sociālo rehabilitāciju personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas. Atbalsts un palīdzība šīm personām tiek sniegta Rīgas Sociālajos dienestos atbilstoši personas pēdējai reģistrētajai dzīvesvietas adresei. Rīgas pašvaldībā personām pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas pabalstu garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai 3 mēnešus piešķir, neņemot vērā ģimenes ienākumus, kā arī neņemot vērā ieslodzījuma vietā gūtos ienākumus. Personas individuālā sociālās rehabilitācijas plāna ietvaros Sociālais dienests apmaksā izdevumus, kas saistīti ar dokumentu atjaunošanu, sabiedriskā transporta izdevumu segšanu, atkarību ārstēšanu u.c. (atbilstoši katras personas sociālajai situācijai). Arī šie pakalpojumi 3 mēnešus pēc personas vēršanās Sociālajā dienestā tiek piešķirti, neizvērtējot personas ienākumus un materiālo stāvokli.

2006.gadā pašvaldība finansēja arī Biedrības "Rīgas pilsētas misija" sniegto sociālās rehabilitācijas pakalpojumu jauniešiem pēc brīvības atņemšanas soda izciešanas dienestā "Profesionālās izaugsmes, nodarbinātības un padomdošanas palīdzības dienests sodu izcietušajiem jauniešiem "Vēl viena iespēja" un īslaicīgās uzturēšanās pakalpojumu organizācijas telpās.

Darbs ar jauniešiem likumpārkāpējiem tiek uzsākts jau ieslodzījuma vietā un, jauniešiem atbrīvojoties no ieslodzījuma vietas, tiek turpināts līdz brīdim, kad viņš spēj uzsākt patstāvīgu dzīvi. Dienestā jauniešiem tiek sniegts psihoemocionāls atbalsts, notiek individuālas pārrunas un grupas sanāksmes, gan jaunieši, gan viņu vecāki var saņemt konsultācijas dažādu problēmu risināšanā. Dienestā tiek veicināta jauniešu sociālo prasmju attīstīšana, palīdzība dokumentu formēšanā, nodarbinātības, mājokļa, izglītības jautājumu risināšanā, krīzes situācijās jauniešiem tiek nodrošināts apģērbs, pārtika, cita veida materiālā palīdzība, kā arī nepieciešamības gadījumā tiek piedāvāta īslaicīgas uzturēšanās iespēja organizācijas telpās. Krīzes situācijās bieži tiek meklēti risinājumi, tiekoties ar klientu ārpus dienesta. Organizācija jauniešiem piedāvā arī iespēju saturīgi pavadīt brīvo laiku dažādos pasākumos un nometnēs.

2006.gadā dienesta pakalpojums tika sniegts 14 jauniešiem vecumā no 20 līdz 23 gadiem, kuru deklarētā pamatdzīvesvieta pirms ieslodzījuma bijusi Rīgas pašvaldībā. 6 no dienesta klientiem tika nodrošināts īslaicīgās uzturēšanās pakalpojums. Minēto jauniešu ieslodzījumā pavadītais laiks - no 1 gada līdz 6 gadiem.

2006.gadā sociālā darba speciālists katram klientam pakalpojuma saņemšanas laikā sniedzis vidēji 34 konsultācijas.

Nodarbinātības veicināšana

Pašvaldības atbildība nodarbinātības jomā ir noteikta vairākos Latvijas Republikas tiesību aktos. Likums "Par pašvaldībām" paredz, ka viena no pašvaldības pastāvīgajām funkcijām ir sekmēt uzņēmējdarbību attiecīgajā administratīvajā teritorijā, rūpēties par bezdarba samazināšanu. Savukārt likumā "Bezdarbnieku un darba meklētāju atbalsta likums" ir teikts, ka pašvaldības uzdevums ir katru gadu sadarbībā ar Nodarbinātības valsts aģentūras vietējo iestādi izstrādāt nodarbinātības veicināšanas pasākumu plānu savai teritorijai.

Līdzšinējie Labklājības departamenta darbības virzieni nodarbinātības jomā attiecas uz to jaūtājumu loku, kuri ir Labklājības departamenta kompetencē un saistīti ar sociālās atstumtības riska grupu iedzīvotāju integrāciju darba tirgū. 2006.gadā Labklājības departamenta darbība nodarbinātības veicināšanā realizēta četros galvenajos virzienos:

- sadarbības uzlabošana ar Nodarbinātības valsts aģentūru (NVA),
- sociālā darba attīstība sociālajos dienestos ar klientiem bezdarbniekiem,
- pētījumu organizēšana nodarbinātības jomā,
- citu valstu pašvaldību pieredzes apgūšana nodarbinātības jomā un inovatīvu nodarbinātības veicināšanas pasākumu attīstīšana.

Pildot likumā noteiktās funkcijas, Labklājības departaments sadarbībā ar citiem pašvaldības departamentiem un NVA izstrādāja Rīgas pilsētas nodarbinātības veicināšanas pasākumu plānu 2006. gadam.

Kopš 2006.gada katrā Rīgas Sociālajā dienestā strādā viens sociālais darbinieks, kura kompetencē ir darbs ar ilgstošajiem bezdarbniekiem. Ņemot vērā, ka iepriekš šī mērķa grupa netika izdalīta kā atsevišķa klientu grupa, jāturpina ciešā sadarbībā ar darbiniekiem attīstīt darbu ar bezdarbniekiem, kā arī pilnveidot darba novērtēšanas kritērijus.

2006.gadā ir uzlabojusies Rīgas Sociālo dienestu sadarbība ar NVA Rīgas reģionālo filiāli. Par to liecina regulāras Sociālo dienestu speciālistu un NVA aģentu tikšanās un telefoniska un elektroniska informācijas apmaiņa, risinot klientu problēmas. NVA bezdarbniekiem piedāvā plašu pakalpojumu loku. Sociālo dienestu speciālistiem ir svarīgi saņemt vispusīgu informāciju par NVA sniegtajiem pakalpojumiem, lai varētu tos efektīvi izmantot klientu labā. Piemēram, 2006.gada 6.septembrī notika Labklājības departamenta un NVA filiāļu vadītāju tikšanās Labklājības ministrijā, kur tika pārrunāta NVA Rīgas reģionālās filiāles un Rīgas Sociālo dienestu sadarbības pieredze. Notika tuvāka iepazīšanās ar NVA aģentūras bezdarbnieku uzskaites sistēmu, kā arī Sociālo dienestu informatīvo datu bāzi SOPA un plānota turpmākā sadarbība. Sanāksmes rezultātā tika uzsākts darbs pie sadarbības līguma starp NVA un Labklājības departamentu izstrādes.

Labklājības departamenta pārstāvji regulāri piedalījās NVA Rīgas reģionālās filiāles Konsultatīvās padomes sanāksmēs un citos NVA rīkotajos pasākumos, kur saņēma jaunāko informāciju nodarbinātības jomā un analizēja problēmas.

Sadarbībā ar NVA un Rīgas domes Latgales priekšpilsētas izpilddirekciju izstrādāta „Darba punkta”¹⁸ koncepcija. Panākta vienošanās ar NVA par darba grupas izveidošanu, lai sagatavotu „Darba punkta” projektu finansējuma saņemšanai no Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF) līdzekļiem.

2006.gadā Labklājības departaments turpināja līdzdarboties Operacionālo programmu izstrādē nākamajam ES struktūrfondu periodam. Labklājības departaments izvērtēja Labklājības ministrijas sagatavotos Eiropas struktūrfondu aktivitāšu ieviešanas noteikumus nākamajam finansēšanas periodam un iesniedza savus priekšlikumus, kas attiecās uz vietējo pašvaldību lomas palielināšanu nodarbinātības veicināšanā.

Labklājības departaments 2006.gadā veica vispusīgu situācijas analīzi nodarbinātības jomā Rīgā un izstrādāja priekšlikumus problēmu risinājumam nodarbinātības jomā un kritērijus, nodarbinātības jomā paveiktā darba novērtēšanai. Šie izstrādātie priekšlikumi ir pamats 2007.gada darba plāna nodarbinātības jomā izstrādei.

Labklājības departaments turpināja piedalīties starptautiskā projektā "DELIVER - Nodarbinātības tirgus attīstība: Inovācija, Profesionālā apmācība, Darba spējas un atjaunošana". Projekta mērķis bija veicināt darba tirgus un nodarbinātībā iesaistīto partneru spēju reaģēt un pielāgoties

¹⁸ „Darba punkts” ir Eiropā pazīstams publisks pakalpojums, kas darbojas kā starpnieks starp darba devēju un darba ņēmēju un nodrošina brīvu, atklātu pieeju informācijai par brīvajām darba vietām.

strukturālām pārmaiņām. Finansējumu projektam nodrošināja Eiropas Komisijas Starptautiskās apmaiņas programma. Projekta ietvaros pārstāvim no Labklājības departamenta bija iespēja piedalīties pieredzes apmaiņas braucienā uz Linčopingu (Zviedrija) un iepazīties ar nodarbinātības veicināšanas pasākumiem.

Rīgas Kurzemes priekšpilsētas Sociālais dienests 2005.-2006.gadā piedalījās ESF finansētā projektā "Motivācijas programma sievietēm ar bērniem – Rīgas pilsētas Kurzemes priekšpilsētas un Latgales reģiona Krāslavas novada –sociālā dienesta klientu – iesaistīšanai darba tirgū". Šī projekta ietvaros tika izstrādāta un realizēta motivācijas programma sievietēm ar bērniem. Motivācijas programmā piedalījās 10 sievietes no Rīgas. Pēc projekta beigām divas sievietes iekārtojās darbā, bet četras apmeklēja NVA kursus.

2006. gada septembrī Labklājības departaments sadarbībā ar pētījumu centru „SKDS” uzsāka projekta „Pētījums par ilgstošo sociālās palīdzības saņēmēju – bezdarbnieku iespējām darba tirgū Rīgas pilsētā” realizāciju. Šis projekts ir Rīgas Vidzemes priekšpilsētas Sociālā dienesta 2005. - 2006. gadā realizēta līdzīga projekta „Pētījums par Vidzemes priekšpilsētas ilgstošo palīdzības saņēmēju iespējām darba tirgū” turpinājums. Pētījums tiek veikts ar Eiropas Sociālā fonda un Valsts budžeta finansiālu atbalstu. Projekta mērķis ir izanalizēt ilgstošo sociālās palīdzības saņēmēju – bezdarbnieku nodarbinātību ietekmējošos faktorus Rīgas pilsētā un, balstoties uz iegūtajiem rezultātiem, izstrādāt ieteikumus sociālās sistēmas attīstībai. Pētījuma rezultāti būs pieejami 2007.gada maijā.

Sociālais darbs ārstniecības iestādēs

Lai risinātu klientu, kuri atrodas ārstniecības iestādēs, sociālās problēmas, kas saistītas ar ārstēšanas procesu un sadzīves problēmām, Rīgas domes Sociālo jautājumu centra (turpmāk – SJC) pakļautībā strādā sociālie darbinieki darbam ar klientiem ārstniecības iestādēs. Šobrīd 14 pašvaldības finansēti sociālie darbinieki savus amata pienākumus veic 8 Rīgas ārstniecības iestādēs, ar kurām SJC ir noslēdzis sadarbības līgumus.

Sociālo darbinieku sniegto pakalpojumu mērķis ir nodrošināt sociālo pakalpojumu pēctecību klientiem pēc izrakstīšanās no ārstniecības iestādes.

Ārstniecības iestāžu sociālo darbinieku galvenie pamatuzdevumi:

- novērtēt klienta sociālās vajadzības un identificēt sociālās problēmas,
- veidot dokumentāciju par klientu – klienta karti un pēc vajadzības – sociālo vēsturi,
- veidot darba uzskaites statistiku,
- izveidot ārstniecības iestādē starpprofesionāļu komandu, kas balstīta uz profesionālu sadarbību klienta labā, un iesaistīties tās darbībā,
- sniegt klientam palīdzību un atbalstu personisko, starppersonu un sociālo problēmu risināšanā, attīstot paša resursus un iesaistot atbalsta sistēmas,
- atbalstīt klienta tiesības patstāvīgi pieņemt lēmumus un tos īstenot,
- sniegt psihosociālo palīdzību klientam un/vai viņa ģimenei,
- piesaistīt sociālekonomiskos resursus un attiecīgos sociālos pakalpojumus klienta un/vai klienta ģimenes sociālo problēmu risināšanā,
- lemt par veselības un sociālās aprūpes nepieciešamību primārajā (klienta dzīves vietā) un/vai sekundārā līmenī personām, kurām tā nepieciešama, piedalīties tās plānošanā,
- konsultēt klientu par sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības saņemšanu, kā arī citiem jautājumiem,
- nodrošināt sadarbību un starpniecību starp klientu un klienta ģimenes locekļiem, valsts un pašvaldību institūcijām, sabiedriskajām organizācijām, privātā sektora sociālo pakalpojumu sniedzējiem.

Organizāciju un iestāžu loks, ar kurām nākas sadarboties ārstniecības iestāžu sociālajiem darbiniekiem, ir ļoti plašs: notiek sadarbība gan ar Sociālajiem dienestiem un dažādām sociālās palīdzības un sociālo pakalpojumu sniedzēj institūcijām, gan ar NVO un reliģiskajām, gan citām organizācijām, piemēram, Valsts Sociālās apdrošināšanas Aģentūru, Iekšlietu ministrijas un Aizsardzības ministrijas Veselības un Sociālo lietu valsts aģentūru sociālās nodrošināšanas nodaļām, Dzīvesvietu deklarēšanas nodaļām, Valsts un pašvaldības policijas nodaļām Rīgā, Iekšlietu Ministrijas Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldi, Valsts aģentūru „Tehnisko palīgīdzekļu centrs” un SIA „Platpīrs”, apbedīšanas firmām, ārstniecības iestādēm un ģimenes ārstiem, Rīgas patversmi/naktspatversmēm, vēstniecībām, pasta nodaļām, foto pakalpojumu sniedzējiem.

22.tabula. Sociālā darba speciālistu pakalpojumi ārstniecības iestādēs

Ārstniecības iestāde	Personu skaits, kuras saņēmušas pakalpojumu		
	vīrieši	sievietes	kopā
VAS Bērnu klīniskās Universitātes slimnīca	504	265	769
Rīgas Austrumu slimnīcas Onkoloģijas centrs	324	490	814
B/O SIA Klīniskā slimnīca „Gaiļezers”	355	477	832
SIA Rīgas 1. slimnīca	520	715	1235
SIA Rīgas 2. slimnīca	216	315	531
A/S „EZRA SK” Rīgas slimnīca „BIKUR HOLIM”	364	391	755
SIA „Rīgas dzemdību nams”	-	424	424
VAS „Paula Stradiņa klīniskās universitātes slimnīca”	155	189	344
Kopā	2438	3266	5704

Šajās ārstniecības iestādēs sociālā darba speciālisti:

➤ klientiem sniedza 13 496 konsultācijas.

Pie ārstniecības iestādes sociālā darbinieka klients pats ir vērsies 615 gadījumos, citi ārstniecības iestādes darbinieki klientu pieteikuši 4484 gadījumos, 618 reizes klientu pieteikšanās veids ir bijis cits.

➤ Materiālas problēmas nācies risināt 2604 gadījumos, psihosociālas – 3820, ar aprūpi saistītus jautājumus – 3463, kā arī citas problēmas – 2506.

➤ Ārstniecību iestāžu sociālie darbinieki 4014 reizes sadarbojušies ar sociālajiem dienestiem, 317 reizes ar NVO, reliģiskām organizācijām, 2770 reizes – ar citām organizācijām.

Austrumu slimnīcas Onkoloģijas centra sociālais darbinieks norāda, ka paliatīvajā pacientu aprūpē pieaug klientu skaits ar multiplām sociālām problēmām, tāpēc sociālais darbinieks regulāri sniedz atbalstu un konsultācijas pacientu atbalsta biedrībai „Dzīvības koks” un piedalās regulārajās tikšanās reizēs, reizi mēnesī. 2006.gadā sadarbībā ar pacientu atbalsta biedrību „Dzīvības koks” notika akcija „Laika pulkstenis”.

Akcija „Laika pulkstenis”

lās aprūpes nodaļa 2006.gada 3.janvārī svinēja savu divu gadu jubileju un šīs nodaļas ilggadējais brīvprātīgais darbinieks Jānis Pērkons saņēma titulu „Labā Zvaigzne”.

2006.gadā Rīgas dzemdību namā paplašinājās komandas sociālais darbs kopā ar slimnīcas personālu (ārstiem, medicīnas māsām, psihologu). Regulāri tiek veikta personāla izglītošana par sociālā darbinieka lomu un mērķi slimnīcā.

Ar klientu **paliatīvo aprūpi** nodarbojas Bērnu Paliatīvās aprūpes biedrība, VAS „Paula Stradiņa Klīniskās universitātes slimnīca” un VSIA „Rīgas Austrumu slimnīcas Onkoloģijas centrs”.

Latvijas Pretvēža apvienība Rīgas Austrumu slimnīcas Onkoloģijas centrā ir izveidojusi Informācijas centru, kur darbojas arī Rīgas pašvaldības finansēti sociālie darbinieki. Informācijas centra mērķis ir apkopot un sniegt informāciju, kas palīdzētu cilvēkam orientēties veselības aprūpes un sociālo jautājumu sfērās, īpaši jautājumos, kas saistīti ar onkoloģiju. Informācijas centra uzdevumi:

- sniegt pacientiem vai viņu tuviniekiem nepieciešamo informāciju par onkoloģiju,
- informēt par iespējām saņemt veselības aprūpes pakalpojumus ambulatori un stacionāros Latvijā,
- veicināt sabiedrības informētību par ļaundabīgo audzēju profilaksi un preventīvajiem pasākumiem,
- sekmēt pacientu atbalsta grupu veidošanos.

Bērnu Paliatīvās aprūpes biedrības mērķis ir attīstīt un ieviest praksē paliatīvās aprūpes koncepciju Latvijā, atbalstīt neizārstējami slimos bērnus un viņu ģimenes locekļus, informēt sabiedrību par paliatīvās aprūpes problēmām un iesaistīt sabiedrību palīdzības sniegšanā.

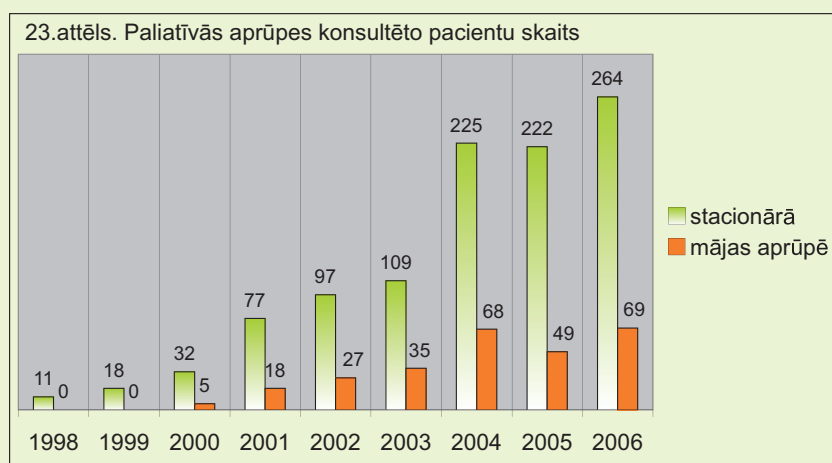
VSIA Bērnu klīniskās Universitātes slimnīcai 2006. gadā sadarbībā ar Rīgas domes Sociālo jautājumu centru ir divas jaunas sociālo darbinieku amata vietas – Vienības gatve 45 un Juglas 20. Vienības gatvē 45 ir izveidots un labiekārtots sociālo darbinieku kabinets. Katru gadu bērnu slimnīcā notiek prakse topošajiem sociālajiem darbiniekiem. Slimnīcas sociālie darbinieki piedalās starpinstitucionālās sadarbības sanāksmēs, ko organizē Zemgales priekšpilsētas Sociālā dienesta Atbalsta nodaļa.

Rīgas 1.slimnīca īslaicīgās sociālās

Bērnu paliatīvā aprūpe – aktīva, visaptveroša aprūpe bērniem (un viņu ģimenes locekļiem) ar progresējošām hroniskām slimībām – tiem, kuriem radikālas ārstēšanas iespējas ir izsmeltas. Šī aprūpe apvieno ne tikai medicīnisko sāpju un simptomu remdēšanu, bet arī psiholoģisku, sociālu un garīgu vajadzību risināšanu un apmierināšanu, kas ļauj pacientam justies maksimāli komfortabli. Palīdz bērnam izmantot viņa fiziskās spējas, cik pilnīgi vien iespējams, rūpējas, lai viņš justos pēc iespējas labāk, lai tiktu uzklautas viņa vēlmes un ap viņu būtu cilvēki, kurus viņš mīl.

Bērņa slimības laikā būtisks ir atbalsts ģimenei, jo ģimenes locekļa dzīvības apdraudējums ir viena no lielākajām tās krīzēm. Ikviens ģimene var nonākt šādā krīzē, kuru pavada spēcīgas emocijas, galvenokārt neziņa un bailes. Tad ģimenes visbiežāk izolējas no sabiedrības, savu iekšējo problēmu cenšas risināt vienatnē. Šajā situācijā ir jāveicina ģimenes savstarpējā komunikācija, lai tā neieslīgtu vēl dziļākā krīzē. Palīdzēt ģimenei risināt šo savu problēmu var tikai speciāli sagatavoti speciālisti, kuri strādā vienotā paliatīvās aprūpes komandā.

Latvijā vienīgais bērnu paliatīvās aprūpes dienests darbojas Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā. Sadarbībā ar Bērnu paliatīvās aprūpes biedrību tajā izveidota multidisciplināra komanda. Katram speciālistam (ārsts, medicīnas māsa, sociālais darbinieks, kapelāns) paliatīvās aprūpes komandā ir svarīga loma, gan strādājot individuāli ar pacientu vai viņa ģimenes locekļiem, gan plānojot un organizējot komandas darbu, lai ģimene kopumā saņemtu visatbilstošāko pakalpojumu. Kā liecina mūsu darba pieredze pieprasījums pēc paliatīvās aprūpes pakalpojumiem gadu no gada palielinās.

2006. gadā mājas aprūpē ir 69 pacienti un viņu ģimenes. Mājas aprūpē miruši 6 bērni, stacionārā 69. Sērošanas periodā garīgu un psiholoģisku atbalsta terapiju saņēmušas 13 ģimenes.

Analizējot konsultāciju un mājas vizīšu intensitāti 2006. gadā, var secināt:

- ņemot vērā bērnu paliatīvās aprūpes modeļa kvalitatīvos un profesionālos darba rezultātus, pakalpojums ir atpazīstams sabiedrībā un veselības aprūpes sistēmā. To var secināt no 2006.gadā veiktās Rīgas ģimenes ārstu un ģimeņu (pēc bērna nāves) aptaujai par pakalpojuma nepieciešamību,
- sērošanas periodā garīgu un psiholoģisku atbalsta terapiju saņēmušas 13 ģimenes,
- salīdzinoši pieaudzis telefonisko konsultāciju skaits pacientu ģimenēm. 24 stundas diennaktī un 7 dienas nedēļā pacientiem ir iespēja zvanīt uz medicīnas māsu un ārsta dežūrtelefonu, kā arī saņemt psiholoģisku un garīgu atbalstu krīzes situācijā telefoniski.

Tikai sekmīgās sadarbības dēļ ar Labklājības departamentu paliatīvās aprūpes komandas sniegtie pakalpojumi ir pieejami Rīgas pašvaldības iedzīvotājiem.

2006.gadā Bērnu paliatīvās aprūpes biedrība turpina realizēt 2005.gadā uzsākto Eiropas Kopienas EQUAL projektu "Psihosociāla, medicīniska un garīga atbalsta sistēma neizārstējami slimam bērnam un viņa ģimenei pirms un pēc bērna nāves, lai palīdzētu līdzsvarot ģimenes un darba dzīvi, reintegrēties sabiedrībā un darba tirgū", kura galvenais mērķis ir kompleksas atbalsta sistēmas izveide neizārstējami slimam bērnam un viņa ģimenei pirms un pēc bērna nāves. Minētajā projekta darbībā kā nacionālais partneris ir iesaistījies arī Labklājības departaments, ievērojot savu ilggadējo pieredzi paliatīvās aprūpes pakalpojumu attīstībā Rīgā.

2006.gadā biedrība realizēja Rīgas domes Izglītības, jaunatnes un sporta departamenta finansētu un atbalstītu projektu "Brīvprātīgo motivēšana, brīvprātīgo darba nodrošināšana un attīstīšana Bērnu klīniskajā universitātes slimnīcā".

Supervīzijas sociālo institūciju darbiniekiem

Supervīzija ir konsultatīvs atbalsts sociālā darba speciālistam ar mērķi analizēt un novērtēt savu profesionālo darbību, uzlabot, attīstīt un stiprināt savas profesionālās kompetences un saņemt nepieciešamo atbalstu. Supervīzijas procesā, izmantojot konkrētas supervīzijas metodes, ir iespējams sniegt un saņemt emocionālu un psiholoģisku atbalstu, risināt problēmu situācijas, rast risinājumus, iegūt jaunu profesionālo pieredzi, gūt jaunas idejas, apgūt noderīgas metodes, stiprināt savu profesionālo pašapziņu un identitāti, izprast labāk savu klientu un izprast savas emocionālās reakcijas, uzlabot sadarbību un profesionālās attiecības grupā vai savā komandā, nodrošināt personisko atbalstu, palīdzēt vadīt un kontrolēt stresu, kas radies profesionālajā darbībā, apzināties pieejamos resursus, attīstīt profesionālās prasmes, kā rezultātā arī tiek uzlabota pakalpojuma kvalitāte klientiem. Piedalīšanās supervīzijās arī ir viens no rādītājiem par darbinieka interesi par savu profesionālo izaugsmi un attīstību.

Labklājības departamenta Supervīzijas nodaļa (turpmāk tekstā – supervīzijas nodaļa) tika izveidota 2003.gada janvārī un darbojās līdz 2006. gada 1. jūnijam, sniedza supervīzijas sociālā darba speciālistiem un arī tika pirkti supervīzijas pakalpojumi no Nodibinājuma „Centrs Dardedze”. Nodaļas galvenais mērķis bija ieviest supervīziju kā neatņemamu sociālā darba speciālistu darba sastāvdaļu Labklājības departamenta pakļautības un pārraudzības iestādēs darbinieku profesionālās kompetences pilnveidošanai.

Sākotnēji supervīzijas nodaļas galvenie uzdevumi bija:

- izglītēt par supervīziju, popularizēt dažādus supervīzijas veidus (grupas, individuālās, kovīzijas) kā profesionālās attīstības metodes,
- sniegt profesionāļiem – praktiķiem nepieciešamo informāciju par supervīziju nodrošināšanu,
- organizēt un vadīt supervīzijas (grupas, individuālās, tematiskās) un pilnveidot tās atbilstoši sociālā darba speciālistu vajadzībām,
- izvērtēt veiktās supervīzijas,
- sadarboties ar institūciju vadītājiem – sniegt atgriezenisko saiti par sniegtajām supervīzijām, sniegt priekšlikumus par sociālā darba speciālistu nepieciešamību papildināt profesionālās zināšanas konkrētajā jomā,
- piedalīties dažādu ar supervīziju saistītu projektu izstrādē, veikt pētījumus, apzināt potenciālos supervīzorus, gatavot publikācijas u.c.

Labklājības departamenta supervīzijas nodaļa 2006.gadā:

- izstrādāja un realizēja izglītojoši tematiskus supervīziju ciklus:
 - „Konstruktīva konfliktu risināšana”,
 - „Atkarība, līdzatkarība”,
 - „Profesionālā izdegšana”,
- sagatavoja publikācijas žurnālam „Sociālais darbinieks” un laikrakstam „Sociālās palīdzības vēstis” par sociālo darbu, Supervīzijas nodaļas darba rezultātiem un aktuālajiem jautājumiem supervīzijas jomā,
- organizēja izglītojošus seminārus par supervīziju Rīgas pašvaldības sociālo institūciju darbiniekiem,
- nodrošināja supervīzijas sociālo dienestu darbiniekiem. Notika 5 grupu supervīzijas, kopā 36 supervīzijas tikšanās,
- veica pētījumu „Par Rīgas sociālo dienestu jauno darbinieku nepieciešamību pēc atbalsta” un prezentēja pētījumu,
- piedalījās darba grupās sadarbībā ar LR Labklājības ministriju, ierosinot izmaiņas valsts likumdošanā (Sociālo pakalpojumu un palīdzības likumā), lai ieviestu supervīziju sociālo pakalpojumu jomā, un pamatoja supervīzijas nepieciešamību,
- piedalījās Rīgas domes Sociālo jautājumu komitejas sēdēs, saistībā ar sociālo pakalpojumu attīstību,
- apkopoja un izvērtēja Labklājības departamenta pakļautības iestāžu pieprasījumu un vajadzības pēc supervīzijas un plānoja nepieciešamos finanšu līdzekļus iestāžu budžetos,
- organizēja diskusijas ar Sociālo dienestu vadītājiem, kuru rezultātā tika izstrādāts optimālais

nākotnes modelis Rīgā 2007.gadā, kurš paredz Rīgas sociālajām institūcijām pirkt supervīzijas pakalpojumu, iekļaujot sociālo pakalpojumu sniedzēju institūciju budžetā līdzekļus šim mērķim.

2006.gada 1.jūlijā Supervīzijas nodaļa tika likvidēta un tās darbu turpina galvenais speciālists supervīzijas organizēšanai un pārraudzībai Labklājības departamenta Sociālās pārvaldes Sociālo pakalpojumu nodaļā. Labklājības departaments veic supervīzijas pārraudzības funkciju, sniedz metodoloģisku, informatīvu un citu nepieciešamo atbalstu, kā arī sniedz konsultācijas institūciju un organizāciju vadītājiem, sociālā darba speciālistiem un citiem profesionāļiem, kuri ir ieinteresēti supervīzijas ieviešanai savā profesionālajā darbībā.

Supervīzijas norise

Būtisks supervīzijas attīstības posms aizsākās ar izmaiņām likumdošanā. Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma 9.panta sestā daļa nosaka (grozījumi pieņemti 25.05.2006., stājās spēkā ar 28.06.2006.), ka Pašvaldībai ir pienākums nodrošināt konsultatīvu atbalstu pašvaldības sociālā dienesta un tās izveidoto sociālo pakalpojumu sniedzēju sociālā darba speciālistiem:

- no 2007.gada 1.janvāra — attiecībā uz tiem sociālā darba speciālistiem, kuri ir sociālie darbinieki,
- no 2008.gada 1.janvāra — attiecībā uz tiem sociālā darba speciālistiem, kuri ir sociālie aprūpētāji, sociālie rehabilitētāji un sociālās palīdzības organizatori.

Tāpat minētais likums nosaka, ka konsultatīvs atbalsts (supervīzija) sociālā darba speciālistam ir sociālā darba speciālista darbībai paredzēts metožu kopums ar mērķi uzlabot viņa profesionālo kompetenci un sniegt viņam psiholoģisko atbalstu, lai paaugstinātu darba kvalitāti.

Reizi pusgadā Labklājības departaments pārraudzīs supervīzijas nodrošinājumu, apkopojot informāciju par slēgtajiem līgumiem ar supervīzoriem un pārraugot supervīzijas līdzekļu izmantošanu.

Problēmas un grūtības pastāv, un tās nav viennozīmīgi identiskas visu sociālā darba speciālistu vidū. Nereti trūkst vispārēja priekšstata un izpratnes par supervīziju un tās ietekmi uz sociālo pakalpojumu kvalitāti un profesionālo darbību. Dažos gadījumos ir grūtības no sociālā darba speciālistu puses noformulēt savu pasūtījumu (formulēt problēmu) supervīzijai. Valda arī uzskats, ka supervīzija ir nepieciešama tad, kad jau "deg". Taču liela daļa sociālā darba speciālistu apzinās supervīzijas nozīmi un pieprasījums pēc supervīzijas arvien pieaug, un motivācija piedalīties arī ir liela.

Kā būtisks apgrūtinājums jāmin patlaban ierobežotais praktizējošo supervīzoru skaits. Kā risinājumu šai problēmai var saskatīt Eiropas Savienības un Latvijas Universitātes projektu „Sociālā darba speciālistu apmācība supervīzijā”, kurā Labklājības departaments ir sadarbības partneris. „Sociālā darba speciālistu apmācība sociālajā darbā”. Šis apmācības procesa rezultātā tiks sagatavoti supervīzori, kuri jau tagad ir kā nozīmīgs resurss profesionālai supervīzijas sniegšanai.

Supervīziju ieviešanas kārtība 2007. gadā ir sekojoša:

Sociālo iestāžu vadītājiem būtu jānodrošina sociālā darba speciālistus izmantot supervīzijas, saredzot tās kā vienu no būtiskajiem profesionālajiem resursiem. Katra institūcija var pati izvēlēties supervīzoru, kurš sniegs supervīzijas iestādes sociālā darba speciālistiem. Apzinot darbinieku vajadzības, būtiski ir piedāvāt nepieciešamo supervīzijas formu (grupās vai individuāli). Kā nākamais

solis ir līguma slēgšana. Slēdzot līgumu ar supervizoru, ir ļoti būtiski vienoties par konkrētu pasūtījumu supervīzijai.

Ieviešot supervīziju iestādē, būtu vispirms jānoskaidro:

- kuriem darbiniekiem ir vajadzība un interese par supervīzijas saņemšanu,
- kāds ir mērķis, ko vēlamies saņemt ar supervīzijas palīdzību,
- kāds supervīzijas veids ir noderīgs, vadoties no iepriekšējiem diviem nosacījumiem.

Pieņemot lēmumu uzsākt supervīziju, jāapzina konkrētās iestādes vajadzības un iespējas, vēlreiz jāprecizē supervīzijas veids, norises vieta un supervīzijas tikšanās ilgums,

- jāmeklē un jāizvēlas supervizors,
- ar supervizoru jāpārrunā iespējamā sadarbība, ņemot vērā supervīzijas mērķus un gaidas no supervīzijas,
- jāslēdz līgums, kurā jāformulē supervīzijas pasūtījums.

Uz supervīziju arī ir vērts raudzīties caur kopējā ieguvuma prizmu, un šo kopējo ieguvumu no supervīzijas kopumā var minēt:

- konkrētās organizācijas profesionālis,
- klients, jo viņam ir iespēja saņemt kvalitatīvāku pakalpojumu,
- un pati organizācija.

Materiālā palīdzība

23. tabula. „Nabadzības līnijas” Rīgā 2006.gadā

„Nabadzības līnija”	Avots	Periods	Ls
Garantētais minimālais ienākumu līmenis (GMI) valstī	LR MK 09.12.2003. noteikumi Nr.693 „Noteikumi par garantēto minimālo ienākumu līmeni un pabalsta apmēru garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai”	No 01.01.2006.- 31.12.2006.	24,00
GMI Rīgā	Rīgas domes 15.02.2005. saistošie noteikumi Nr.84 „Par paaugstinātu garantēto minimālo ienākumu līmeni Rīgā”	No 25.02.2005. No 22.03.2006.	40,00 21,00 45,00 24,00
LR Ministru kabineta noteiktā minimālā mēneša darba alga	LR MK 25.10.2005. noteikumi Nr.790 „Noteikumi par minimālo mēneša darba algu un minimālo stundas tarifa likmi”	No 01.01.2006.- 31.12.2006.	90,00
Ģimene (persona) atzīstama par trūcīgu , ja tās ienākumi pēdējo trīs mēnešu laikā nepārsniedz 50% no attiecīgā gada 1.janvārī spēkā esošās minimālās darba algas un ja uz to neattiecas virkne citu nosacījumu.	LR MK 25.03.2003. noteikumi Nr.97 „Kārtība, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par trūcīgu”	No 01.01.2006.- 31.12.2006.	45,00
Viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtība vidēji mēnesī	LR Centrālās statistikas pārvaldes dati	2005.gada II pusgada vidējais (no 11.01.2006.) 2006.gada I pusgada vidējais (no 13.07.2006.- 16.01.2007.)	107,90 114,10
Maznodrošināta persona Rīgā	Rīgas domes 22.02.2005. saistošie noteikumi Nr.86 „Kārtība, kādā ģimene vai atsevišķi dzīvojoša persona atzīstama par maznodrošinātu”		
<ul style="list-style-type: none"> Viens atsevišķi dzīvojošs vecuma vai invaliditātes pensijas saņēmējs 100% no viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtības vidēji mēnesī		2005.gada II pusgada vidējais (no 11.01.2006.) 2006.gada I pusgada vidējais (no 13.07.2006.- 16.01.2007.)	107,90 114,10
<ul style="list-style-type: none"> Pārējās māsaimniecības 75% no viena iedzīvotāja pilna iztikas minimuma preču un pakalpojumu groza vērtības vidēji mēnesī		2005.gada II pusgada vidējais (no 11.01.2006.) 2006.gada I pusgada vidējais (no 13.07.2006.- 16.01.2007.)	80,93 85,58

Katru gadu Labklājības departamenta Sociālās palīdzības administrēšanas nodaļa sadarbībā ar Rīgas Sociālo dienestu darbiniekiem izstrādā, pilnveido un attīsta Rīgas pilsētas pašvaldības Sociālās palīdzības administrēšanas informatīvo sistēmu (SOPA), izstrādā ieteikumus Rīgas domes saistošo noteikumu izstrādei sociālās palīdzības jomā, kā arī veic Rīgas domes budžeta līdzekļu izlietojumu sociālajai palīdzībai statistisko analīzi.

2006.gadā Rīgas pašvaldība programmas "Palīdzība maznodrošinātajiem iedzīvotājiem" ietvaros izlietoja Ls 10100670,19.

Arvien vairāk palielinās izmaksas par medicīniskajiem pakalpojumiem un medikamentiem, līdz ar to palielinās veselības aprūpes pabalsta saņēmēju skaits un izlietotie Rīgas domes budžeta līdzekļi programmai „Palīdzība maznodrošinātajiem iedzīvotājiem”. 2006.gadā, salīdzinot ar 2005.gadu, pabalsta veselības aprūpei saņēmēju skaits pieaudzis par 5%, savukārt izlietoto budžeta līdzekļu pieaugums šim mērķim ir 18%. Vislielākais veselības aprūpes pabalsta saņēmēju skaits ir tieši vecuma un invaliditātes pensiju saņēmēji, kas sastāda 64% no kopējā veselības aprūpes pabalsta saņēmēju skaita.

Testētais pabalsts - pabalsts, kas tiek piešķirts, izvērtējot pabalsta saņēmēja ienākumus un materiālo stāvokli.

Netestēts pabalsts - pabalsts, kas personai tiek piešķirts konkrētās dzīves situācijās, neizvērtējot pabalstu saņēmēju ienākumus un materiālo stāvokli.

24. tabula. **Sociālie pabalsti 2006.gadā**

Sociālās palīdzības veidi	Normatīvie akti	Personu skaits	Faktiski iztērētie līdzekļi, Ls
Testētie pabalsti			
Dzīvokļa pabalsts	Rīgas domes 17.02.2004. saistošie noteikumi Nr.56 „Par dzīvokļa pabalstu Rīgas iedzīvotājiem”	38010	2840755,07
Pabalsts veselības aprūpei	Rīgas domes 15.02.2005. saistošie noteikumi Nr.85 „Par Rīgas pašvaldības pabalstu veselības aprūpei”	30978	1799689,28
Ziemassvētku pabalsti	Rīgas domes 17.10.2006. saistošie noteikumi Nr.57 „Noteikumi par vienreizējiem Ziemassvētku pabalstiem”	38796	1577779,03
GMI pabalsts	LR „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma” 35.panta 1.punkts; LR MK 25.02.2003. noteikumi Nr.96 „Kārtība, kādā piešķirams, aprēķināms un izmaksājams pabalsts garantētā minimālā ienākumu līmeņa nodrošināšanai”; Rīgas domes 15.02.2005. saistošie noteikumi Nr.84 „Par paaugstinātu garantēto minimālo ienākumu līmeni Rīgā”	14903	1345510,91
Netestētie pabalsti			
Pabalsts jaundzimušo aprūpei	Rīgas domes 09.12.2003. noteikumi Nr.41 „Noteikumi par Rīgas pašvaldības pabalstu jaundzimušo aprūpei”	7720	772 000,00
Vienreizējie pabalsti ārkārtas situācijā	LR „Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības likuma” 35.panta 2.punkts	6734	266 987,23

Pabalsts politiski represētām personām	Rīgas domes 25.10.2005. saistošie noteikumi Nr.26 „Par svētku pabalstu politiski represētām personām un nacionālās pretošanās kustības dalībniekiem”	4485	179 755,00
Pabalsti bāreņiem	LR MK 15.11.2005. noteikumi Nr.857 „Noteikumi par sociālajām garantijām bāreņiem un bez vecāku gādības palikušam bērnam, kurš ir ārpusģimenes aprūpē, kā arī pēc ārpusģimenes aprūpes beigšanas”; Rīgas domes 01.08.2006. saistošie noteikumi Nr.50 „Par pašvaldības palīdzību bāreņu un bez vecāku gādības palikušajiem bērniem pēc pilngadības sasniegšanas”	383	139 791,73
Pabalsts aizgādņiem	Rīgas domes 05.11.2002. noteikumi Nr.29 „Noteikumi par Rīgas pašvaldības pabalstu garā slimo nespējīgo personu aizgādņiem”	588	116 650,95
Pabalsts aizbildņiem	Rīgas domes 15.10.2002. noteikumi Nr.27 „Noteikumi par pašvaldības pabalstu aizbildņiem”	171	81 653,81
Pabalsti audžuģimenēm	LR MK 25.03.2004. noteikumi Nr.174 „Audžuģimeņu noteikumi” 33.punkts; LR MK 06.09.2005. noteikumi Nr.668 „Noteikumi par ārpusģimenes pakalpojumu samaksas kārtību un apmēru” 8.punkts; Rīgas domes 21.02.2006. saistošie noteikumi Nr.40 „Par pašvaldības palīdzību audžuģimenei”	70	55 509,55

Sociālās dzīvojamās mājas

Līdz ar sociālās palīdzības politikas intensīvu attīstību Latvijā un Rīgā pastāv nepieciešamība risināt jautājumu par lētāku un pieejamāku mājokļu izveidošanu maznodrošinātajiem iedzīvotājiem.

Pirmā sociālā dzīvojamā māja Rīgā tika izveidota 1995.gadā Rīgas Ziemeļu rajonā, Meldru ielā 58, līdz 2007.gadam izveidotas un veiksmīgi tiek apsaimniekotas jau 12 sociālās dzīvojamās mājas, kurās dzīvo apmēram 1100 rīdzinieki.

Sociālās dzīvojamās mājas statuss dzīvojamām mājām tiek noteikts saskaņā ar Rīgas domes 08.12.1998. lēmumu Nr.6770 "Par sociālo dzīvojamo māju statusa noteikšanu, dzīvokļu sociālajā dzīvojamā mājā piešķiršanas kārtību, kā arī īres un komunālo pakalpojumu maksu sociālajās dzīvojamās mājās Rīgā".

Sociālajās dzīvojamās mājās ir noteikta pazemināta īres maksa – Ls 0,04 par vienu dzīvokļa kopējās platības kvadrātmetru. Maksa par apkuri ir samazināta par 25%, bet maksa par ūdeni un kanalizācijas pakalpojumiem - par 50%. Sociālās dzīvojamās mājas ir Rīgas pilsētas īpašums, tāpēc dzīvokļus nevar privatizēt.

Tiesības īrēt dzīvokli sociālajā dzīvojamā mājā ir maznodrošinātai personai (ģimenei).

Sociālās dzīvojamās mājas pēc to labiekārtojuma līmeņa tiek iedalītas 3 kategorijās:

- 1. kategorija - dzīvojamā platība ar atsevišķu virtuvi un sanitāro mezglu,
- 2. kategorija - dzīvojamā platība ar sanitāro mezglu, bet ar koplietošanas virtuvi,
- 3. kategorija - dzīvojamā platība ar koplietošanas virtuvi un sanitāro mezglu.

Bez tam Rīgas dome 219 dzīvokļiem atsevišķās dzīvojamās mājās ir noteikusi sociālā dzīvokļa statusu. Šādos dzīvokļos dzīvo apmēram 420 iedzīvotāji.

Sociālās dzīvojamās mājas un sociālie dzīvokļi izvietoti dažādos Rīgas pilsētas rajonos, tajās dzīvo dažāda vecuma cilvēki, gan pensijas vecuma, gan personas ar invaliditāti, gan ģimenes ar bērniem.

Pēdējā laikā vairākās sociālajās dzīvojamās mājās par pašvaldības līdzekļiem veikti renovācijas darbi, logu nomaiņa un citi uzlabojumi.

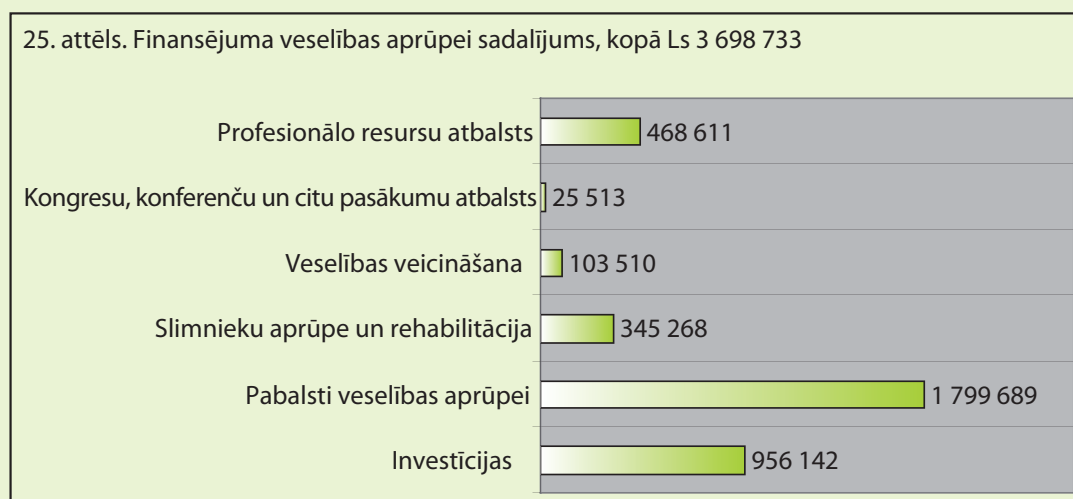
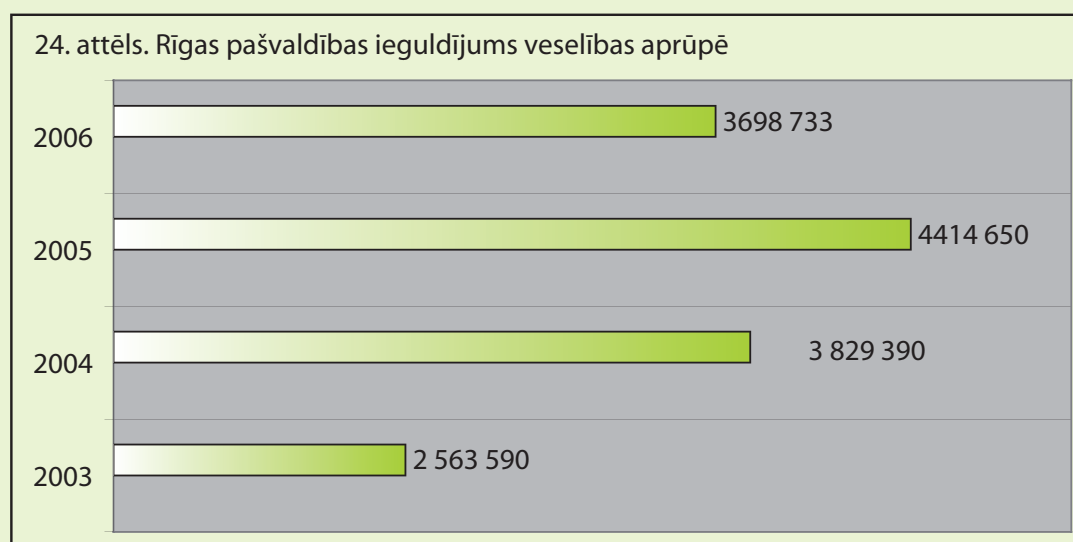
Lai uzlabotu Rīgas iedzīvotājiem piedāvāto sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības kvalitāti, sociālajās dzīvojamās mājās izvietotas Sociālā dienesta struktūrvienības, atbalsta un dienas centri pieaugušajiem un bērniem, kas pilnveido iedzīvotāju sociālo pakalpojumu apjomu un kvalitāti, nodrošina informācijas pieejamību par sociālo palīdzību un sociālajiem pakalpojumiem.

Sociālā dzīvojamā māja Lubānas ielā

Veselības aprūpe

No 2005. gada 1.apriļa valsts iedzīvotāju veselības aprūpe tika nodrošināta pēc Ministru kabineta 21.12.2004. noteikumu Nr. 1036 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība” organizācijas un finansēšanas principiem. Reālā iedzīvotāju veselības aprūpe norādīja uz nepieciešamību papildināt un grozīt šos noteikumus, tāpēc Ministru kabinets 19.12.2006. apstiprināja noteikumus Nr. 1046 „Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība”. 2006. gadā Rīgas iedzīvotāju veselības aprūpe tika organizēta saskaņā ar apstiprināto Ministru kabineta rīkojumu Nr. 1003 „Ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programma” (tā saukto „Masterplānu” vai „Dižplānu”), Ministru kabineta 28.12.2005. rīkojumu Nr. 854 „Par ambulatorās un stacionārās veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju attīstības programmas ieviešanas plānu 2005.-2010. gadam” un Ministru kabineta 19.07.2005. rīkojumu Nr.444 „Neatliekamās medicīniskās palīdzības dienesta attīstības pamatnostādnes”.

Veselības aprūpes pieejamība

Likums „Par pašvaldībām” nosaka pašvaldībām autonomu funkciju nodrošināt veselības aprūpes pieejamību un veicināt veselīgu dzīves veidu. Rīgas pašvaldība, pildot šo funkciju un atbalstot valsts veselības aprūpē notiekošās pārmaiņas, realizēja konkrētus pasākumus.

Katru gadu no dažādiem Rīgas pilsētas pamatbudžeta un citiem finanšu līdzekļiem Rīgas dome piešķir ievērojamus finansiālus līdzekļus ar veselības aprūpi saistītiem projektiem. Projektu lietderības izvērtējumu un pašvaldības finansējuma piesaisti veic Labklājības departamenta Veselības aprūpes pārvaldes (turpmāk tekstā – VAP) speciālisti.

Pašvaldības palīdzības mērķis ir padarīt rīdziniekiem pieejamākas ārstēšanās vietas un moderno tehnoloģiju sasniegumus medicīnā gan ambulatorajās, gan stacionārajās ārstniecības

iestādēs. Katru gadu tiek atjaunotas un remontētas ārstniecības iestāžu ēkas, iegādātas jaunas medicīnas iekārtas, līdz ar to uzlabotas visu pilsētas iedzīvotāju ārstēšanās iespējas.

2006.gadā VAP, ņemot vērā un izvērtējot iedzīvotāju blīvumu, vides un veselības aprūpes pieejamību sadarbībā ar Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūru sniedza priekšlikumus par jaunu ārstu prakšu vietu izveidošanas nepieciešamību Rīgas pilsētā Dreiliņos, Strazdumuižā, Ķengaragā un citur, kā rezultātā ir jau atvērta ģimenes ārstu prakse Dzilnas ielā (Dreiliņos). Tika uzsākts un turpinās darbs pie veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju izvietojuma (Rīgas ārstniecības iestāžu) vizualizācijas digitālajā Rīgas kartē.

Ģimenes ārstu prakse Dzilnas ielā

2006.gadā VAP izvērtēja veselības aprūpes pieejamību saistībā ar esošajām medicīnas tehnoloģijām ārstniecības iestādēs, sniedza atzinumus Rīgas domei par finanšu līdzekļu piešķiršanas nepieciešamību jaunu tehnoloģiju iegādei un atbilstoši piešķirtajiem līdzekļiem budžetā, organizēja iepirkuma procedūras kopsummā par Ls 830011,50, tai skaitā:

- Valsts akciju sabiedrībai „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” iegādāts multifunkcionāls neiroķirurģisko operāciju mikroskops par Ls 173250,
- Rīgas pašvaldības SIA „Klīniskā universitātes slimnīca „Gaiļezers”” – ultraskaņas aparātiem iegādāts zonžu komplekts par Ls 34996,50; insulta vienībai – 4 monitorās sistēmas un darba stacija ar printēšanas iespēju par Ls 51397,50; insulta vienībai – Dupleksa ultrasonogrāfs par Ls 147997,50 un veiktas kārtējās iemaksas par angiogrāfijas aparātu invazīvajai kardioloģijai Ls 222000,
- Valsts Bērnu klīniskās universitātes slimnīcai iegādāts asins gāzu analizators par Ls 17907,75; ehokardiogrāfijas aparāts par Ls 147987,00; ergospirometrijas sistēma par Ls 22505,25; mākslīgās asinsrites aparātam dubultgalvu rotācijas sūknis par Ls 11970.

Lai uzturētu kārtībā pašvaldības īpašumu, VAP speciālisti sniedza atzinumus Rīgas domei par finanšu līdzekļu piešķiršanas nepieciešamību pašvaldības ārstniecības iestāžu ēku remontiem, tai skaitā Rīgas pašvaldības SIA „Klīniskā universitātes slimnīca „Gaiļezers”” jumta remontam, slimnīcas izejas kāpņu telpu logu nomaiņai.

Veselības veicināšana un citi projekti

2006. gadā palielinājās pašvaldības atbalsts veselības veicināšanas projektu realizācijai.

Labklājības departaments atbalstīja:

- Biedrības „DIA-LOGS” projektu par HIV sekundāro profilaksi intravenozo narkotiku lietotājiem un viņu ģimenes locekļiem Ls 28023,00 apmērā,
- Sociālās pediatrijas centra attīstības biedrības „Saulis mirdzums” projektu par bērnu ar īpašām vajadzībām dzīves kvalitātes paaugstināšanu, nodrošinot agrīnu rehabilitāciju un integrāciju sabiedrībā Ls 13050,00 apmērā;
- Biedrības „Latvijas ģimenes plānošanas un seksuālās veselības asociāciju „Papardes zieds”” par jauniešu reproduktīvās un seksuālās veselības izglītošanas jautājumiem Ls 11030,00 apmērā.

Labklājības departaments realizēja:

- Rīgas pilsētas budžeta programmu „B hepatīta vakcīnas iegāde un 14gadīgo bērnu vakcinācijas nodrošināšana” par kopējo summu Ls 31360,00,
- Rīgas domes budžeta programmu „Rīgas pašvaldības ārstniecības iestāžu medicīnas māsu veselības apdrošināšana, kā arī Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacijā un pašvaldības stacionāro ārstniecības iestāžu uzņemšanas nodaļās strādājošo veselības apdrošināšana un apdrošināšana pret nelaimes gadījumiem 116681,00Ls apmērā,
- projektu „Atbalsts donora ceļa izdevumu kompensācijai”, kura ietvaros izmaksāja katram donoram, kurš nodevis asinis, kompensāciju transporta izdevumu segšanai Ls 1 Rīgas PSIA „Rīgas 1. slimnīca”, Rīgas PSIA „Klīniskā universitātes slimnīca „Gaiļezers””, Valsts A/S „Paula Stradiņa klīniskā universitātes slimnīca” Asins sagatavošanas nodaļās un Valsts asins donoru centrā par kopējo summu Ls 20047,00.

Bērnu paliatīvās aprūpes pakalpojumu nodrošināšanai Valsts Bērnu klīniskās universitātes slimnīcā 2005.gadā bija piešķirti Ls 8 331, bet 2006.gadā – Ls 10788.

Sociālās gultas

Medicīnisko un sociālo aprūpi īslaicīgās sociālās aprūpes gultās (turpmāk tekstā – sociālās gultas) Rīgas pašvaldība nodrošina iedzīvotājiem, kuri ir deklarējuši dzīvesvietu Rīgā un atzīti par maznodrošinātām personām un personām bez noteiktas dzīvesvietas, bet atrodas Rīgas pašvaldības teritorijā, un kuru veselības aprūpi nav iespējams veikt mājās apstākļos un nav nepieciešama akūta palīdzība, kā arī personām, kuras nonākušas ārkārtas situācijā veselībai bīstama stāvokļa dēļ.

25. tabula. Sociālo gultu pakalpojumu saņēmušās personas

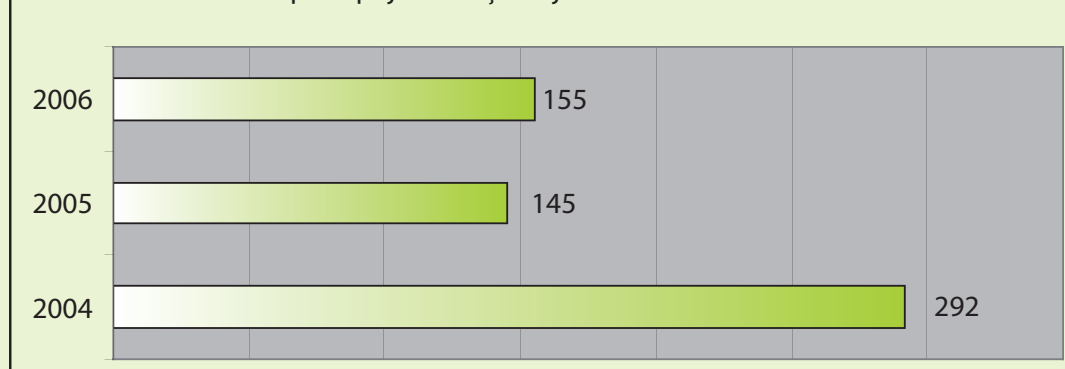
Gads	Personu skaits	Līdzekļi (Ls)
2003	450	65 660
2004	1 299	200 850
2005	1 799	258 845
2006	3 221	345 268

2006.gadā tika nodrošināti veselības aprūpes pakalpojumi 140 sociālajās gultās, no tām:

- 25 – Rīgas PSIA „Rīgas 1. slimnīca”
- 20 – Rīgas PSIA „Rīgas 2. slimnīca”
- 45 – A/S „EZRA SK” Rīgas slimnīca „Bikur Holim”
- 15 – Saulkrastu PSIA „Saulkrastu slimnīca”
- 35 – Rīgas rajona PSIA „Veselības un sociālās aprūpes centrs „Baldone””

2006.gadā sociālo gultu pakalpojumu saņēma 3221 pacients. Vidējais pacientu ārstēšanās ilgums 2006. gadā sociālajās gultās bija 21 diena, mirstība – 17,6 %. Uz pansionātiem no īslaicīgās sociālās aprūpes gultām 2006.gadā nosūtītas 155 personas (Skat. 33.attēlu).

26. attēls. Uz ilgstošās sociālās aprūpes institūcijām nosūtītie sociālo gultu pakalpojuma saņēmēji

Rīgas ātrās medicīniskās palīdzības stacija

Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacija (turpmāk tekstā – RĀMPS) ir Labklājības departamenta pakļautības iestāde. RĀMPS pamatdarbā 2006.gadā bija nodarbinātas 429 personas, tai skaitā 105 ārsti, 210 vidējais medicīniskais personāls, 78 jaunākais medicīniskais personāls un 36 – pārējais personāls. 2006.gadā RĀMPS tika reģistrēti 281788 zvani, to skaitā 256989 zvani no Rīgas iedzīvotājiem, bet 24 799 no Rīgas rajona iedzīvotājiem. 2006.gadā RĀMPS apkalpoja 203451 izsaukumu, no kuriem 180817 – Rīgā, bet 22634 – Rīgas rajonā. Vidēji viena RĀMPS brigāde 2006. gadā apkalpoja 4658 izsaukumus. Brigādes vidējā diennakts slodze Rīgā bija 14 izsaukumi.

Rīgas Ātrās medicīniskās palīdzības stacija

Primārās veselības aprūpes ārstu darba laikā no plkst. 8:00 līdz 19:00 2006.gadā RĀMPS pieņēma 2208 iedzīvotāju izsaukumus, kuru motīvs nebija dzīvībai un veselībai kritisks stāvoklis, bet pēc pacienta apskates tādi izsaukumi izrādījās kopumā 44741.

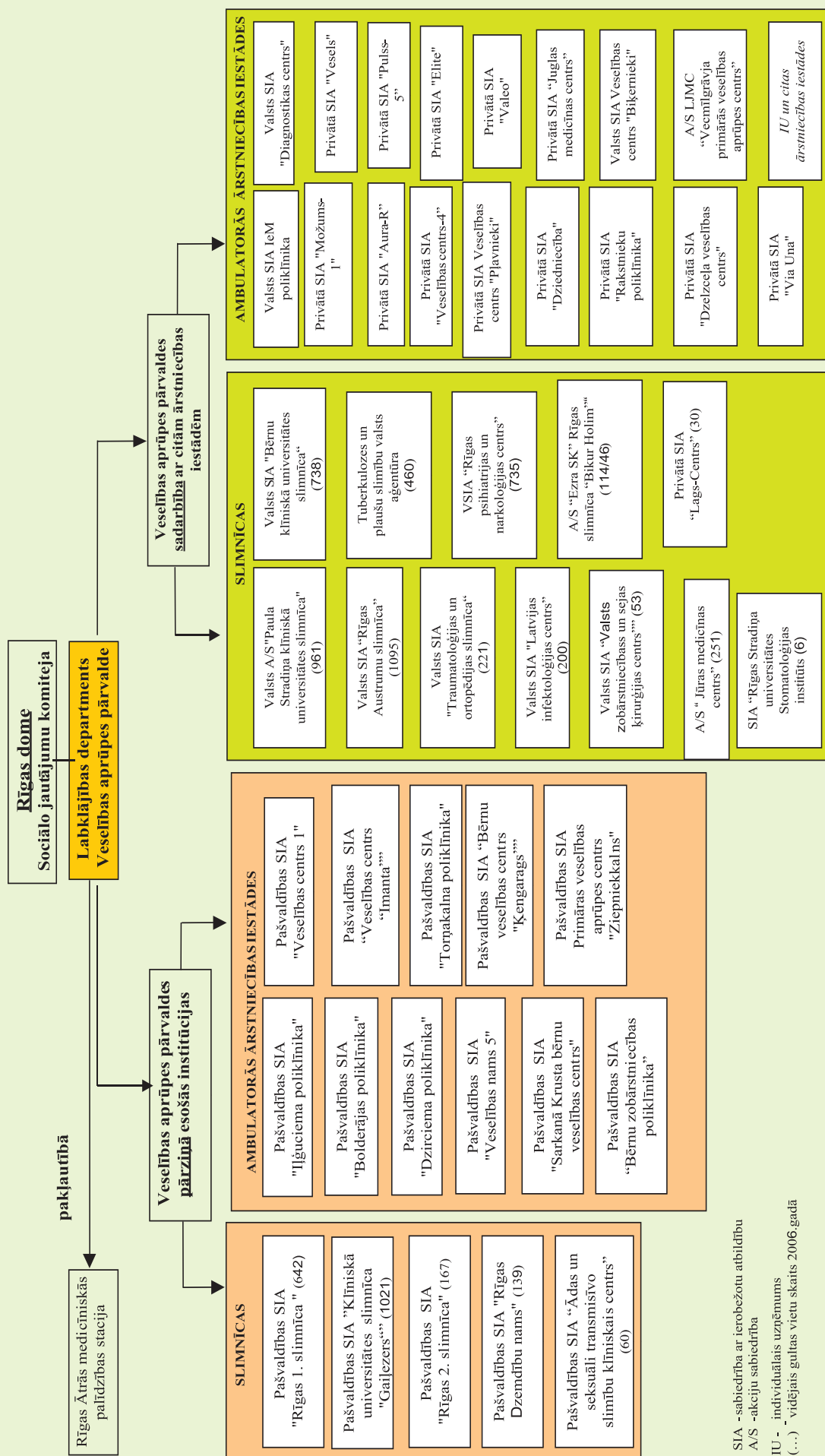
26. tabula. RĀMPS darbības rādītāji

Gads	2005	2006
Rīgas iedzīvotāju nodrošinājums ar diennakts brigādēm (uz 10 tūkstošiem iedzīvotāju)	0,51	0,52
Vidējais RĀMPS diennakts brigāžu skaits	42,62	43,68 ²⁰
RĀMPS pieteikto izsaukumu skaits	258 236	281 788
Atteikto izsaukumu skaits	71 143	78 337
RĀMPS izpildīto izsaukumu dzīvībai un veselībai kritiskos stāvokļos īpatsvars kopējo izsaukumu skaitā (%) Rīgā un Rīgas rajonā		
Rīgā	87,60	87,30
Rīgas rajonā	83,20	83,30
Ar RĀMPS ārstniecības personu nosūtījumiem stacionēto pacientu skaits	84 347	92 956

¹⁹ t.sk., 29,29 ārstu brigādes

Rīgas pilsētas ārstniecības iestāžu shēma

Rīgas pilsētas ārstniecības iestāžu shēma

SIA - sabiedrība ar ierobežotu atbildību
A/S - akciju sabiedrība

IU - individuālais uzņēmums

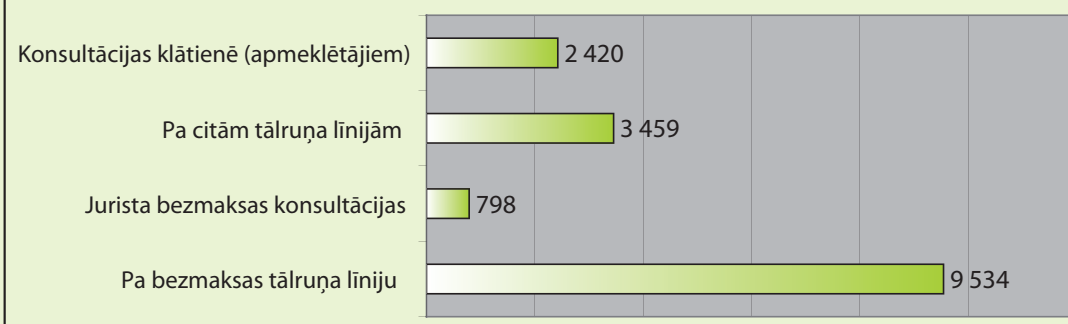
(...) - vidējais gultas vietu skaits 2006.gadā

Veselības aprūpes pakalpojumi tiek finansēti no valsts budžeta ar Veselības obligātās apdrošināšanas valsts aģentūras (VOAVA) Rīgas reģionālās nodalnes starpniecību

Informācijas sniegšana iedzīvotājiem

Iedzīvotāji var vērsties pie Sociālo dienestu informatoriem un Rīgas domes Sociālo jautājumu centrā (turpmāk tekstā – SJC), lai saņemtu informāciju par sociālajiem pakalpojumiem, sociālo palīdzību un citiem jautājumiem. Iedzīvotāju informēšana ievērojami atvieglo sociālo darbinieku darbu un palielina sociālo pakalpojumu pieejamību.

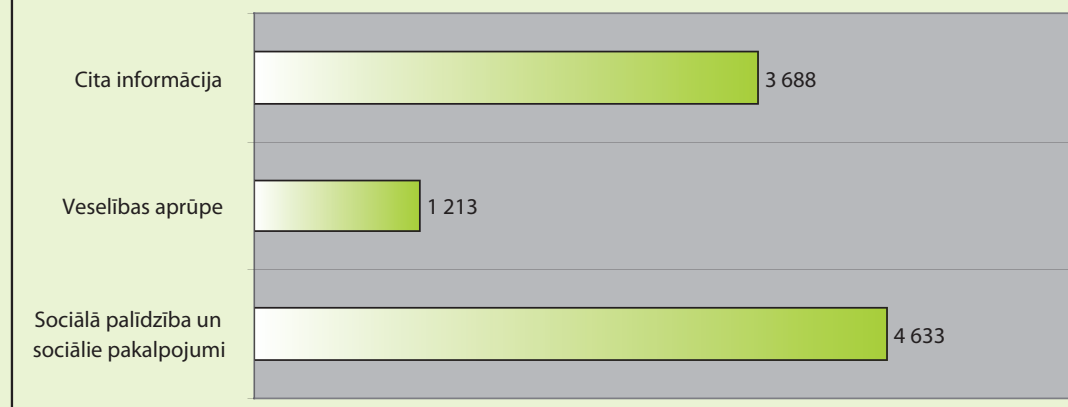
27. attēls. Sociālo jautājumu centra sniegtās konsultācijas iedzīvotājiem 2006.gadā

SJC nodrošina konsultācijas klātienē (tai skaitā arī jurista konsultācijas) un pa tālruni (tai skaitā pa bezmaksas tālruņa līniju **8005055**).

No kopējā jautājumu skaita, kuros iedzīvotāji saņēma konsultācijas pa bezmaksas tālruni 2006. gadā, lielākā daļa joprojām bija Sociālo pakalpojumu un sociālās palīdzības jomā – 48% (skat. 28. attēlu). Vidēji dienā tika sniegtas 38 konsultācijas pa bezmaksas tālruni, lielākais zvanu skaits dienā bija 97.

28. attēls. Bezmaksas informatīvā tālruņa konsultāciju tēmas

Joprojām visaktuālākais jautājums bija dzīvokļa pabalsts, tā aprēķins, nepieciešamie dokumenti un pabalsta piešķiršanas kārtība (1296 konsultācijas pa bezmaksas tālruni).

Visbiežāk jurista konsultācijās, 126 jeb 15.79 % gadījumu, iedzīvotāji interesējās par īres līgumiem un maksas paaugstināšanu namīpašnieku mājās. Citi jautājumi bija par uzņemšanu Rīgas domes dzīvokļu rindā, īpašumtiesībām, izlikšanu no dzīvokļa, ģimenes tiesībām (tai skaitā par laulības šķiršanu un paternitātes noteikšanu), uzturlīdzekļiem bērniem, mantojuma tiesībām, parādu un zaudējumu piedziņu, pensijām u.c.

2006.gadā joprojām tika izgatavoti un izplatīti iedzīvotājiem un sadarbības iestāžu darbiniekiem informatīvie materiāli, bukleti par sociālajiem pakalpojumiem, sociālo palīdzību un veselības aprūpi.

Sociālās sistēmas darbiniekiem tika izskaidrota kārtība, kādā jāizsniedz informatīvie materiāli krievu valodā, nepārkāpjot Valsts valodas likumu. Informatīvos materiālus krievu valodā iedzīvotāji var saņemt pēc pieprasījuma pie sociālā darbinieka vai cita sociālās sistēmas darbinieka, kurš dokumentāli fiksē šo pieprasījumu.

Nozīmīgākie realizētie projekti

- Kopš 2004.gada decembra beigām Labklājības departaments realizē projektu „*Sociālo pakalpojumu infrastruktūras un pakalpojumu attīstīšana klientu rehabilitācijai, integrācijai sabiedrībā un darba tirgū Rīgas reģionā*”. Projekts ir iekļauts LR Labklājības ministrijas Nacionālajā programmā „*Sociālās aprūpes un sociālās rehabilitācijas institūciju infrastruktūras un aprikojuma uzlabošana*”, ko līdzfinansē Eiropas Reģionālās attīstības fonds. Projekts tiek īstenots sadarbībā ar Specializēto Sociālās aprūpes centru “Allaži” un Specializēto Sociālās aprūpes centru “Ropaži”.

Projekta ietvaros tapusi pusceļa māja Allažos

- Labklājības departaments no 2004. gada vidus līdz 2007.gadam kā partneris piedalījās starptautiskā pieredzes apmaiņas projektā „*Sadarbība nākotnes reģionālajā veselības aprūpē*”. Projektā iesaistījās 20 organizācijas no deviņām Eiropas Savienības dalībvalstīm. Projekta rezultātā tika izstrādātas četras publikācijas, kas atspoguļo veselības aprūpes attīstības perspektīvas un virzienus, ņemot vērā kopējās tendences un virzītājspēkus Eiropā.

- Kopš 2003.gada novembra līdz 2006.gada aprīlim Labklājības departaments, piesaistot speciālistus no sociālās sistēmas iestādēm, īstenoja projektu “*Sociālo darbinieku apmācība darbam ar personām, kas atbrīvotas no ieslodzījuma vietām*”. Projektam piešķirts Nīderlandes valdības programmas PUA finansējums. Projekta ietvaros realizētas četras apmācību un supervīzijas nedēļas 30 sociālā darba speciālistiem, kas strādā ar no ieslodzījuma vietām atbrīvotām personām Rīgas pašvaldībā.
- Rīgas Zemgales priekšpilsētas Sociālais dienests sadarbībā ar Labklājības departamentu realizē projektu „*Dienas aprūpes centra pensijas vecuma personām ar demenci izveide Rīgā*”.
- Sociālā darba un sociālās pedagoģijas augstskola „*Attīstība*” sadarbībā ar Labklājības departamentu realizē trīs apmācību projektus: „*Sociālo aprūpētāju profesionālā izaugsme*”, „*Profesionālo prasmju un zināšanu attīstība pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programmā*”, „*Sociālās palīdzības organizēšana*” un „*Pirmā līmeņa profesionālās augstākās izglītības studiju programma*”, „*Sociālā rehabilitācija – resursi sociālās integrācijas veicināšanai un sociālās atstumtības mazināšanai*”. Projektu īstenošana tika uzsākta 2005.gada rudenī, šobrīd notiek apmācības, kuru norise paredzēta līdz 2008.gada augustam. Projekta ietvaros plānots izstrādāt 1. līmeņa augstākās izglītības programmas sociālo aprūpētāju, sociālo rehabilitētāju un sociālās palīdzības organizatoru apmācībai. Labklājības departaments, sadarbībā ar sociālās sistēmas institūcijām, projektā nodrošina mērķa grupu – sociālā darba speciālistus, kam ir nepieciešama apmācība.
- Labklājības departaments no 2006.gada marta līdz 2006.gada decembrim ir realizējis projektu „*Kapacitātes stiprināšana sociālo projektu gatavošanā Rīgas pilsētā*”.
- Sadarbībā ar NVA un Rīgas domes Latgales priekšpilsētas izpilddirekciju izstrādāts „*Darba punkta*” projekts. Panākta vienošanās ar NVA par darba grupas izveidošanu, lai sagatavotu Darba punkta projektu finansējuma saņemšanai no Eiropas Reģionālā attīstības fonda (ERAF) līdzekļiem.
- 2006.gadā Labklājības departamenta speciālisti sadarbībā ar citiem profesionāļiem, kuri ikdienā organizē aprūpes mājās pakalpojumus vai paši nodrošina aprūpi mājās un Eiropas Savienības finansiālo atbalstu ir izdeva rokasgrāmatu „*Kvalitatīva aprūpe mājās*”. Grāmatā tiek runāts par kvalitatīvu un klienta vajadzībām atbilstošu aprūpi, dodot iespēju klientam atrasties pēc iespējas ilgāk savā ierastajā vidē – mājās.
- Labklājības departamenta konkursā par projektu iesniegšanu budžeta programmā „*Sadarbība ar nevalstiskajām organizācijām un veselības veicināšana*” tika iesniegti 48 projekti, no kuriem 25 tika atbalstīti un 5 iekļauti Rīgas domes pamatbudžetā.